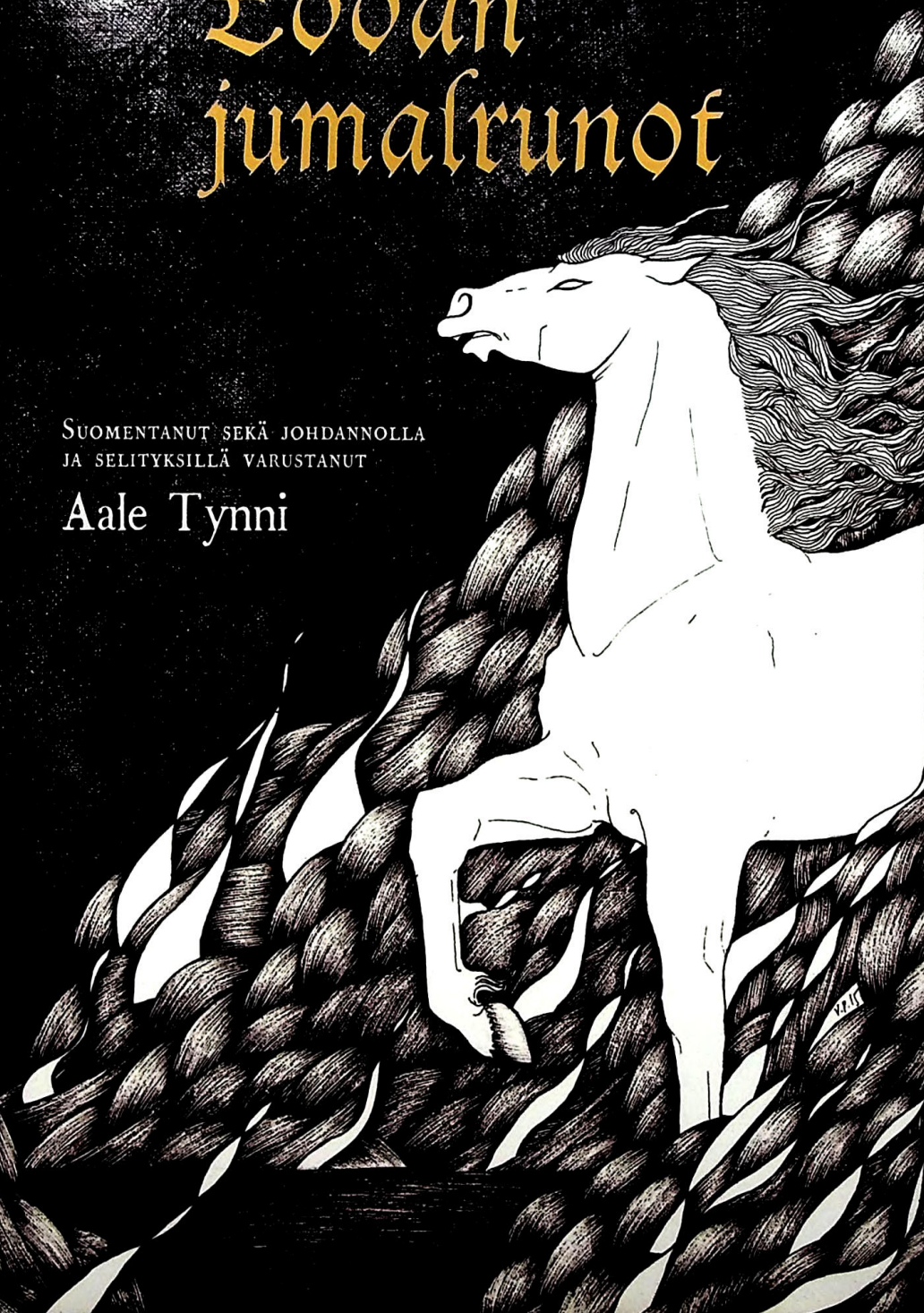

Eddan jumalrunot

SUOMENTANUT SEKÄ JOHDANNOLLA
JA SELITYKSILLÄ VARUSTANUT

Aale Tynni

Runo-Eddana tunnettu kokoelma muinaisskandinaavista runoutta on pohjoiseurooppalaisen perinteen merkittävämpiä talletuksia, joka nousee niin kirjallisissa kuin myös kulttuurihistoriallissa merkityksissä tähdeksi maailmankirjallisuuden kartalle. Kokoelman runot muodostavat tärkeän tietolähteen pohjoisen mytologian tutkimuksessa. Ne ovat harvoja säilyneitä kirjallisia dokumentteja, jotka luovat valoa germaanisten kansojen moraaliin, elämäntavoihin ja muinaiseen uskontoon.

Runo-Eddan eli Vanhemman Eddan runoelmat voidaan jaotella sisällöltään kahteen runojen päätyyppiin: jumalrunoihin ja sankarirunoihin. Käsillä olevaan teokseen on koottu Runo-Eddan jumaltarustoa kuvaavat runot.

Aale Tynnin oivaltava suomennostyö Runo-Eddan parissa on vertaansa vailla. Teoksessa on mukana suomentajan laatima johdanto ja laajat runojen selitysosuudet.

Klassikkoteoksen henkeä mukailevan kuvituksen on tehnyt taiteilija Veera Pitkänen.

Majesteettisen alkurunon maailmantoppitunnelmista siirtyään opetusrunoihin, seuraa sananparsien viisautta, burleskin humoristista sanailua, jopa skandaalidikronikkaa, seikkailutarinoita, sukuluetteluita, romanttisia rakkausballadeja. Mielikuvituksen rikkautta skandinaavien jumaltarut ovat hyvin verrattavissa kreikkalaisiin jumaltaruihin. - -

Keskisena aihena, jonka ympärillä Eddan mytologiset runot liikkuvat, on jumalten ja jättiläisten maailman vastakkaisuus, heidän keskinäiset kilpailunsa ja taistelunsa. On voima ja vastavoima, joiden välinen jännitys on alati tunnettavissa. Jumalat tietävät lopullisen tuhon, mutta he eivät epäi: he ovat valmiit taistelemaan viimeiseen asti.

- Aale Tytti

VIIDES ASKEL

ISBN 978-952-68446-1-9

WWW.VIIDESASKEL.FI

81.4

Eddan
jumafrunot

Tämä teos on saanut Pohjoismaiden Ministerineuvoston myöntämää
Pohjoismaiden kirjallisuuden kääntämistukea.

Suomennoksen kolmas painos.
1. ja 2. painos WSOY

Eddan jumalrunot
© Aale Tynni 1982

Kuvitus
© Veera Pitkänen

ISBN 978-952-68446-1-9
© Viides Askel 2016
Taitto: Kirsti Runavik & Reetu Pesonen
Paino: Tallinna Raamatutrükikoda OÜ

Viides Askel
PL 181
15101 Lahti
www.viidesaskel.fi

SISÄLLYS

Johdanto	7
Näkijättären ennustus	17
Korkean runo	34
Vafthrudnirin runo	67
Grimnirin runo	81
Skirnirin runo	94
Harbardrin laulu	105
Hymirin laulu	117
Lokin riita	127
Thrymrin laulu	143
Allvissin runo	151
Baldrin unet	160
Rigrin runo	165
Hyndlan laulu	177
Groan loitsu	189
Fjölsvinnrin runo	194
Kääpiöt (Katkelma runosta Näkijättären ennustus)	208
Selityksiä	212
Nimiluettelo	255

JOHDANTO

Suomenkielinen Edda, josta ensimmäiseksi ilmestyivät vuonna 1980 Eddan sankarirunot, saa tässä täydennyksekseen ne runot, jotka kertovat jumalten vaiheista.

Codex Regius Nro 2365, Edda-runojen tärkein käsikirjoitus, sisältää niistä useimmat; jumalrunot on siinä järjestetty sankarirunojen edelle. Pieni määrä runoja on hajallaan eräissä muissa käsikirjoituksissa.

Näistä käsikirjoituksista on ensinnä mainittava *Arnarnagnæan Codex Nro 748*. Se sisältää kokonaisina tai katkelmina viisi *Codex Regiuksen* jumalrunoa ja lisäksi yhden, jota *Codex Regiuksessa* ei ole: runon *Baldur draumar*, Baldurin unet. Saman kokoelman toinen käsikirjoitus, *Arnarnagnæan Codex Nro 544*, josta käytetään tavallisimmin nimeä *Hauksbók*, sisältää toisena versiona runon *Völuspá*, Näkijättären ennustus. *Rígsþula*, Rigrin runo, on löydetty eräästä Snorri Sturlusonin Eddan, ns. Proosa-Eddan, *Codex Wormianus* -nimisestä käsikirjoituksesta. Eräs iso 1300-luvun lopulta peräisin oleva käsikirjoitus, *Flateyjarbók*, sisältää runon *Hyndluljóð*, Hyndlan laulu. Ja runot *Groenvaldr*, Groan loitsu, sekä *Fjölsvinnsmál*, Fjölsvinnrin runo, on poimittu 1600-luvulla kirjoitetusta paperikäsikirjoituksesta.

Pohjoisen mytologian tutkimuksen kannalta Eddan jumalrunot ovat verrattoman arvokkaita. Kaikkialla Skandinaviassa ja eteläistenkin germaanien keskuudessa esiintyy tosin samoja jumalten nimiä; mutta koko germaaniselta alueelta ei ole löydetty mitään muita vanhoista jumalista kertovia runoja. Itse tarinatkin ovat Islannin ulkopuolella tuntemattomia. Niinpä niiden iästä ja alku-

perästä ei ole saatu lopullista varmuutta. Varsinaisen kultin kanssa niillä ei ole paljonkaan tekemistä, ja hymnejä tai rukouksia ne eivät sisällä. Nehän on pantukin kirjaan vasta kristinuskon aikana ja sisältävät sekä nuorempaa että vanhempaa ainesta. Mistä nämä eri ainekset ovat peräisin, mikä on Islannissa seipitettyä, mikä saatu muilta skandinaaveilta, mikä etelän germaaneilta tai kelteiltä? Mikä on kristinuskon vaikutusta? Ja mikä on ikivanhaa, peräisin indogermaanien etäisestä alkukodista? Kaikesta tästä voidaan laatia loppumattomia teorioita.

Runojen kirjaanpano todistaa varhaisesta tutkimusinnostasta ja kansanperinnettä kohtaan tunnetusta kunnioituksesta. Saxo Grammaticus, tanskalainen kronikoitsija, joka 1200-luvun alkupuolella laati *Gesta Danorum* -teoksensa, käytti historiallisina lähteinä islantilaisia muinaisrunoja. Hän kirjoitti ihailun sanoja siitä harastuksesta, jota islantilaiset tunsivat kansanperinnettään kohtaan. Näihin aikoihin Islannissa vallitsikin innostus, josta on käytetty nimeä varhainen islantilainen renessanssi. Sen loistavin nimi oli Snorri Sturluson (1178–1241), jonka intoa ja asiantuntemusta saadaan paljosta kiittää. Hänen pääteoksensa, runouden ja mytologian oppikirja Proosa-Edda sekä Norjan kuninkaiden kronikka *Kringla heimsins* (tav. *Heimskringla*, suomennettu nimellä Kuningastarinoita) antavat runsaasti selvitystä ja lisätietoa myös Edda-runojen kohdalla. Kun 1600-luvulla Skandinaviassa uudelleen innostuttiin kansanperinteen kokoamiseen, löydettiin monta Snorrin käsikirjoitusta. Ja silloin löydettiin myös Runo-Edda, *Codex Regius No 2365*.

Eddan maailmanselitys on poimittavissa lähinnä kolmesta runosta. Ne ovat Näkijättären ennustus, Vafthrudnirin runo ja Grimnirin runo. Snorri Sturluson on ilmeisesti tuntenut muitakin lähteitä, sekä runo- että proosamuotoisia, jotka meiltä ovat suureksi osaksi hävinneet. Hän on koettanut Proosa-Eddassaan rakentaa tältä pohjalta loogista kokonaisuutta. Hän siteeraa runoista pitkiä kappaleita ja täydentää niiden kertomusta monenlaisilla tarinoilla. Kaikkia hänen selityksiään ei tietenkään tarvitse uskoa. Hänen oppineihin käsityksiinsä saattoivat vaikuttaa sekä antiikin kulttuuri että kristinusko.

Alussa oli vain tyhjiys, valtava kita *Ginnungagap*. Sana merkitsee hollantilaisen tutkijan Jan de Vriesin mukaan 'maagisten voimien täyttämää alkutilaa.' Siellä syntyi Ymir-jättiläinen, maailman ensimmäinen elollinen olento. Snorri selittää hänen syntyneen pohjoisesta tulleen jään ja etelästä sinkoilleiden tulikipunain yhtymisestä; Vafthrudnirin runo taas väittää hänen syntyneen siitä myrkystä, jota Elivagar-vedet loiskuivat. Ymir näyttää olleen kaksineuvoinen alkuolento, joka muistuttaa arjalaisten kantaisää: Ymir-sana voidaan yhdistää sanskritinkieliseen nimeen *Yama* tai *Yima*, joka merkitsee kaksoista. Ymir synnytti yksinään jättiläissuvun, 'huurretursaat'.

Ymiriä ruokki Audhumla-lehmä, kuurasta syntynyt. Kun tämä lehmä nuoleskeli kuuran peittämiä kiviä, tuli kivistä esiin Buriniminen miespuolinen olento. Burin poika Borr nai jättiläisneidon, ja heidän lapsiaan olivat veljekset Odinn, Vili ja Ve. Näistä tuli ensimmäiset jumalat, aasat. Aasa-sana on jumalaa merkitsevä sana, jonka eteläisetkin germaanit ovat tunteneet. Snorri yhdistää sen sanaan Aasia ja kertoo, että jumalat alkujaan olivat aasialainen heimo, jonka alkukoti oli Troian tienoilla.

Näikijättären ennustuksen mukaan Borrin pojat kohottivat maan merestä ja määräsivät taivaankappaleiden paikat. Vafthrudnirin runo, Grimnirin runo ja Snorri antavat tietää, että maailman luomiseksi surmattiin Ymir-jättiläinen. Hänen lihastaan tehtiin maa, luista vuoret, verestä meri, kallosta taivas, otsasta pilvet taivaalle. Hänen kulmakarvoistaan luotiin ihmisten asuinsijoiksi Midgardr, 'keskinen maailma'. Luotiin suuri joukko kääpiöitä, ja viimeiseksi ensimmäinen ihmispari, Askr ja Embla.

Snorri selittää, että ihmiset luotiin puista. Askr-sana merkitsee nytkin saarnia. Embla lienee merkinnyt jalavaa. Jumalten asuinalue, Asgardr, sijaitsi alkujaan Midgardrin lähellä ikään kuin siirtokuntana, mutta myöhemmässä ajattelussa se sijoitettiin taivaalle, kuten heidän lukuisista linnoistaan ja pyhäköistään monet jo nimillään ilmaisevat. Grimnirin runo esittelee laajasti Asgardrin 'maantieteellistä' rakennetta. Sateenkaarta kuviteltiin sillaksi, joka johti näille alueille. Sillan päässä vartioi Heimdallr-jumala, 'aasoista valkein'. Jan de Vries arvelee, että hän kenties alkujaan

oli kuun jumaluus. Rigrin runo esittää hänet kaikkien ihmisten kantaisäksi.

Maailman luomiseen tarvittava materia saatiin siis alkuolennon tappamisesta. Tällainen tappomyytti tunnetaan kautta maailman. Antiikin Kreikan tarustossa on siitä jälkiä, ja Afrikkaa, Kiinaa, Intiaa ja Etelä-Amerikkaa myöten on löydetty tarinoita siitä, miten vasta alkuolennon tappamisen jälkeen esikosmos muuttuu kosmokseksi.

Maailmoita oli luvultaan yhdeksän. Ei ole aivan selvää, mitä nämä yhdeksän ovat, ja niiden rajat ovat epämääräiset.

Ihmisten maailman ohella oli kaksi jumalmaailmaa: aasain ja vaanien maailmat. Vaanit olivat kasvullisuuteen ja hedelmällisyyteen liittyviä jumaluuksia, joita näyttää Skandinaviassa palvellun ennen aasauskonnon maahan tuloa. Näkijättären ennustus kertoo aasain ja vaanien sodasta, jonka jälkeen osapuolet jakoivat keskenään vallan. Njördr-jumala, vaani, jäi aasojen joukkoon, ja hänen lapsensa, hedelmällisyyden jumala Freyr ja rakkauden jumalatar Freyja, olivat aasain maailmassa kunnioitettuja jumaluuksia. Vaaniuskonto kasvullisuus- ja hedelmällisyyksimenoineen jäi aasauskonnon piiriin jäänteinä Skandinavian vanhempien asukkaiden, megalitiittikulttuurin edustajien, uskonnosta.

Vaaneja likellä olivat haltiat, alfit. Heillä oli oma maailmansa, kaksikin maailmaa, sillä heitä oli kahta laatua: valoisia haltioita ja ns. mustia haltioita, jotka on kaiketi luettava pahantahtoisiin demoneihin.

Kääpiöiden maailma oli maan alla. He asuivat luolissa ja kivi-koissa ja olivat taitavia aseseppejä ja korujen valmistajia. Jumalatkin tarvitsivat heidän palveluksiaan. Sif-jumalattarelle he olivat takoneet jopa kultahiukset ja Freyr-jumalalle kultaharjaksisen karjun, jonka loiste valaisi koko yön.

Jossakin idän suunnalla oli jättiläisten maailma. Thor-jumala kävi usein siellä heitä vasarallaan kurittamassa. Kaikki jättiläiset eivät välttämättä olleet pahoja: runot kertovat eräistä kauniista jättiläisneidoista, jotka tulivat jumalten puolisoiksi. Ja jättiläissukua oli Odinnin ottopoika Loki, jonka luonne on merkillisen kahtalainen: hän oli aasoille sekä avuksi että turmioksi. Maailmanlopun lähes-

tyessä hän oli hirviövine poikineen käyvä jumalten kimppuun. Lokin poikia olivat iso Fenrir-susi, joka maailmanloppuun asti makasi kahlittuna virran suussa, sekä Midgardsormr, Maailmankäärme. Tämä jättiläiskäärme kuului itse asiassa kosmiseen järjestelmään: viimeisiin aikoihin asti se vesien alla maaten ympäröi ihmisten maailmaa mahtavan vyön tavoin.

Pohjoinen oli idän ohella paha ilmansuunta. Runot sijoittavat joskus sinne jättiläisiäkin, mutta varsinaisesti siellä sijaitsi Hel, kuoleman valtakunta. Sen valtiatar, joka myös oli nimeltään Hel, oli Lokin tytär. Hänen manalansa alla oli vielä alempi vainajala, Niflhel, jonkinlainen syvä helvetti. Vainajalan yhteydessä puhutaan runoissa myös rikosten rangaistuksista kristinuskon helvettikäsitysten tapaan. Heliin joutuivat ainoastaan tauteihin tai vanhuuteen kuolleet: sodassa kaatuneet sankarit Odinn kokosi saliinsa Valhölliin, missä he viettivät päiviään aseleikeissä odotellen viimeisten taistelujen aikaa.

Etelää skandinaavit eivät yleensä ajatelleet demonien asuinalueeksi. He tiesivät hyvin, että siellä oli rikkaita kulttuuriseutuja, hehän olivat etelän kansojen kanssa vilkkaassa vuorovaikutuksessa, sekä sodan että rauhan keinoin. Mutta maailmanlopun kuvitelmissa etelään sijoittui kuitenkin ns. Tulimaailma. Siellä vallitsi tulen demoni Surtr, joka maailmanlopun koittaessa oli pääsevä valloilleen.

Kaikkia näitä maailmoita suojasi mahtava puu, pyhän elämänveden kostuttama ja elämän antaja. Se kasvoi kaikkeuden keskustassa. Sen latva ulottui jumalten asumuksiin ja juuret tunkeutuivat syvälle maan alle. Se oli iäti viheriöivä saarni, Yggdrasil.

Yggdrasil on pohjoisen mytologian suurenmoisimpia kuvitelmia. Nimi merkitsee Yggrin, s.o. Odinnin ratsua ja viittaa siihen taruun, jonka mukaan Odinn oli ollut ripustettuna tähän puuhun eräänlaisissa mysteerivihkimysmenoissa, kuten Korkean runo kertoo. Puun juurella oli lähde, jossa oli Mimir-jättiläisen puhuva pää. Mimir oli ylen viisas, Odinn sai häneltä neuvoja. Alkujaan hän kenties oli veden henki. Puun alle oli myös kätketty se torvi, jolla puhalletaan kerran kutsu viimeiseen taisteluun.

Pyhän puun vierellä asuivat suuret nornat, kolme kohtalotarta. He olivat itse jumaltenkin yläpuolella. He 'kaiversivat puuta',

sanoo runo: he leikkasivat riimuja ja jakoivat elämänosat. Heidän nimensä olivat Urdr, Menneisyys, Verdandi, Nykyisyys ja Skuld, Tulevaisuus. Tutkijat arvelevat, että näistä kolmesta kenties vain Urdr oli alkuperäinen, Verdandi ja Skuld olisivat myöhempiä oppitekoisia hahmoja. Uskomuksen taustalla olisi tieto antiikin Kreikan kolmesta kohtalottaresta.

Uno Harva on selvittänyt maailmanpuu-elämänpuu-motiivia teoksissaan *Elämänpuu* sekä *Altain suvun uskonto*. Ammoisina aikoina maailmankannattajapatsas on kuulunut intialaisten, muinaisegyptiläisten, muinaisbabylonialaisten uskomuksiin. Monet Siperian kansat ovat säilyttäneet kansanperinteessään tietoa tällaisesta patsaasta, ja maailmankannattajan tuntevat myös Suomen lappalaiset. Yggdrasil on Harvan mukaan kehittelmä samasta ideasta: sekä kannattaja että ruokkija. Grimmirin runo mainitsee Heidrunvuohen ja Eikthyrnir-hirven, jotka syövät sen lehtiä. Heidrun valuttaa utaristaan simaa, jota Valhöllin sankarit juovat. Eikthyrnirin sarvesta taas valuu manalan lähteeseen vesi, josta maailman kaikki virrat täytyvät. Martti Haavio selittää teoksessaan *Suomalainen mytologia* nämä molemmat eläimet kehittelmiksi maailman keskuk- sessa sijaitsevan alkulähteen ideasta.

Yggdrasilin latvassa istuu kotka, ja sen juurella on joukko käärmeitä. Pahin niistä on Nidhögg, hirvittävä ruumiita syövä lohikäärme, joka nakertaa elämänpuun juurta. Sekä kotka että käärme esiintyvät monien kansain elämänpuu-tarinoissa. Kotka, sanoo Uno Harva, on todennäköisesti taivaan ylimmän voiman edustaja, ja käärmeet edustavat syvyydessä piileviä voimia.

Pohjolan muinaiset asukkaat olivat hyvin selvillä kaiken elämän uhanalaisuudesta. Heidän maailmankatsomukseensa kuului usko maailmanloppuun. Mikä oli syntynyt, sen täytyi myös kuolla. Mikä oli alkanut, oli kerran päättyvä. Edda-runot ilmentävät se- pittäjäinsä voimakasta kohtalotietoisuutta.

Maailmanloppua edelsi yleisen käsityksen mukaan joukko eri- laisia ilmiöitä.

Luonnottoman pitkä talvi, Fimbulvetr, jättää eloon yhden ai- noan ihmisparin. Fenrir-susi pääsee irti, sen pojat, kaksi sutta, nielevät auringon ja kuun. Loki pääsee kahleistaan, jättäiläiset

saapuvat suurena rintamana. Surtr lähtee liikkeelle, tulta levittäen, Muspellirin pojat, tulen demonit, ratsastavat pimeään metsän halki. Odinnin hallin kaikki 540 ovea aukeavat ja Odinnin soturit ratsastavat kohtaamaan vihollisen hyökkäystä. Koko maailma on myllerryksessä. Kun taistelu lopulta päättyy, ovat sekä hyökkääjät että puolustajat saaneet surmansa. Maa on suistunut mereen, taivas sortunut, itse elämänpuu on palanut ja koko kosmos tuhoutunut. Mutta runot tietävät kertoa myös maailman uudelleen syntymisestä: siellä nousee valtaan uusi lempeä jumalasuku.

Tanskalainen tutkija Axel Olrik on yrittänyt erotella Eddan maailmanloppukuvitelman kristillisiä aineksia. Niitä on löytynytkin koko joukko, eniten runosta Näkijättären ennustus. Pakanalaiset ainekset eivät suinkaan kaikki ole skandinaavisperäisiä; niissä on muilta germaaneilta saatuja motiiveja, on kelttiläistä ainesta ja itämaisia, erityisesti persialaisia vaikutteita. Jan de Vriesin käsityksen mukaan skandinaavit toivat maailmankatsomuksensa ytimen mukanaan indogermaanien yhteisestä alkukodista.

Jumalista tärkeimmät olivat Odinn, Thor ja Freyr.

Odinn oli ylin. Hän oli sodan ja soturien jumala. Sellaisena hän ei ollut välttämättä oikean asian puolella: hänellä oli suosikkeja. Näille hän neuvoi kiilanmuotoisen taistelujärjestyksen ja saattoi lahjoittaa miekan tai lainata keihästään. Soturit turvasivat häneen kuolemansa hetkellä ja toivoivat pääsevänsä hänen luokseen Valhölliin: vuoteeseen kuolemista he pitivät häpeällisenä ja yrittivät välttää. Hän oli myös runoilijain jumala: hän oli hankkinut ihmisten ja jumalten käytettäväksi innoitusta antavan siman ja itse sitä juonut. Hän oli suuri maagikko, osasi šamanoida ja hallitsi riimut ja niihin liittyvät loitsut. Hän oli aina etsimässä tietoa ja pystyi tunkeutumaan jopa manalan salaisuuksiin, seurusteli hirtettyjen kanssa ja manasi vainajia puhumaan. Hänessä oli demonisia piirteitä. Tämän kaiken ohella hän etsi innokkaasti rakkausseikkailuja ja oli etevä naamioituja. Hänellä oli lukemattomia nimiä, jotka viittaavat hänen eri ominaisuuksiinsa.

Jan de Vries näkee hänessä paljon, mikä muistuttaa muinaisintialaista myrskyn jumalaa Rudraa. Rudra-nimi merkitsee 'kau-

histuttavaa', ja Yggr, 'kauhistuttava', on eräs Odinnin nimistä. Rudra myös muutelee hahmoaan, ja hänkin on yksisilmäinen kuten Odinn. Odinnilla on keihäs, Rudralla kolmikärki. Mysteerivihkimyksessä molemmilla on samanlainen rooli. Rudrakin on demoninen.

Thorr-jumalan Jan de Vries rinnastaa lähinnä muinaisintialaiseen Indra-jumalaan, ihmisten suojelijaan. Thorr oli ukkosen jumala ja samalla ihmisten väkevä turva. Hän piti jättiläiset kurissa, taistellen alituisesti demoneja vastaan. Hän varjeli myös hautojen rauhaa: joistakin riimukivistä on löydetty vasaran kuvia, ja vasara oli Thorrin ase. Kristinuskon tunkeutuessa sotasena Norjaan ihmiset turvautuivat lähinnä Thorriin: hänen vasaransa vastasi kristittyjen ristiä.

Harbardrin laulu esittää Thorrin hahmoltaan talonpoikaisena talonpoikain jumalana, joka oli väkevä, mutta hidasjärkinen. Mutta tämä käsitys hänestä on tuskin ollut yleinen. Skandinaviassa oli aatelissukuja, jotka kunnioittivat häntä kantaisänään, ja hänen nimeään esiintyy paljon paikannimissä. Hänen palvontansa oli yleisempää kuin Odinnin, ja hänellä oli runsaasti kultipaikkoja.

Freyr, vaani, Njördrin poika, oli hedelmällisyyden jumala. Hän hallitsi sadetta ja päivänpaistetta, hän antoi ihmisille onnea ja rikkautta. Häntä ylistettiin rauhan jumalana, mutta hän oli myös urhea soturi. Ruotsalainen Ynglingrien suku piti häntä kantaisänään. Hänellä oli kultaharjaksisen karjunsu lisäksi ihmeellinen laiva: sillä oli ainainen myötätuuli, ja sen saattoi taittaa kokoon niin pieneksi, että se mahtui taskuun. Meille säilyneissä Edda-runoissa hän esiintyy varsin vähän: hänelle on omistettu yksi ainoa niistä, Skirnirin runo. Siinäkin varsinainen toimiva henkilö on hänen lähettinsä Skirnir, Freyr esitetään pelkästään riutuvan rakastajan roolissa. Freyrin ja Gerdrin yhtyminen kenties heijastaa vuositaista hedelmällisyysriittiä, kulttimenoa, josta käytetään nimitystä *bieros gamos*, pyhät häät. Suomalaisen muinaisrunon piiristä voidaan tähän rinnastaa se, mitä kerrotaan Sämpeä Pellervoisesta ja hänen emintimästään.

Jumalattarista tärkeimmät olivat Frigg ja Freyja. Frigg oli aasatar, korkea jumaläiti, Odinnin puoliso. Alkujaan hän kenties oli avioliiton suojelijatar. Häntä pyydettiin — yhdessä Freyjan

kanssa — avuksi synnytyksissä. Hän tunsi kaikki tulevaiset asiat yhtä hyvin kuin Odinn.

Freyja, Freyrin sisar, oli vaanien sukua. Hänestä kerrotaan, että jättiläiset häntä tavoittelivat ja että hän oli ollutkin jättiläisten vallassa. Hän oli saanut itkien etsiä kadonnutta aviomiestään Odria. Hän valitsee luokseen saliinsa puolet kaatuneista sotureista, kun Odinn saa toiset puolet. Tällaiset piirteet hänessä tuntuvat liittyvän hänen rooliinsa kuolevan ja elpyvän kasvullisuuden jumalattarena. Antiikin Persephone-Proserpina tulee hänen yhteydessään mieleen. Hän on rakkauden jumalatar, mutta häneen liittyy elämän ja kuoleman mysteerio.

Edda ei muodosta yhtenäistä eeposta Homeroksen eeposten tai Elias Lönnrotin Kalevalan tavoin: yhtenäisten kansaneeposten syntyyn tarvitaan aina viimeinen kokoonpanija. Edda on joukko runoja. Sille, joka on tutustunut vasta sankarirunoihin, jumalrunot tuottavat yllätyksen. Kun sankarirunoissa vallitseva tunnelma on ankaran traaginen, näyttäytyvät jumalrunot hengeltään perin toisenlaisina, sävyiltään vaihtelevina. Majesteettisen alkurunon maailmanlopputunnelmista siirrytään opetusrunoihin, seuraan sananparsien viisautta, burleskin humoristista sanailua, jopa skandaalikronikkaa, seikkailutarinoita, sukuuetteloita, romanttisia rakkausballadeja. Mielikuvituksen rikkaudessa skandinaavien jumaltarut ovat hyvin verrattavissa kreikkalaisiin jumaltaruihin. Mutta erotukseksi näistä ne pysyttelevät melkein yksinomaan tuonpuoleisissa asioissa: ihmisten elämää sivutaan harvoin. Poikkeuksellisia ovat sellaiset runot kuin Korkean runo ja Rigrin runo, jotka antavat mielenkiintoista tietoa ihmisten jokapäiväisestä elämästä.

Keskeisenä aiheena, jonka ympärillä Eddan mytologiset runot liikkuvat, on jumalten ja jättiläisten maailmain vastakkaisuus, heidän keskinäiset kilpailunsa ja taistelunsa. On voima ja vastavoima, joiden välinen jännitys on alati tunnettavissa. Jumalat tietävät lopullisen tuhonsa, mutta he eivät epäröi: he ovat valmiit kamppailemaan viimeiseen asti. Pohjoinen mytologia kuvastaa urhean rodun taistelevaa elämänasennetta. Sen henki on kauttaaltaan heuroinen.

Ehkäpä Edda juuri siksi on sittenkin yhtenäinen eepos?

Suomennoksen pohjana on alkukielinen teksti Finnur Jónssonin, Ólafur Briemin ja Jón Helgasonin editioina, joita olen vertaillen käyttänyt. Tulkinnan ja selitysten suhteen olen saanut paljon apua erikielisistä Eddan laitoksista. Olen yrittänyt myös perehtyä Pohjolan mytologiaan uskontotieteilijäin avulla. Ennen kaikkea on näistä mainittava Jan de Vries syvällisine teoksineen *Altgermanische Religionsgeschichte*. Saman tekijän etymologiset tutkimukset ovat nimiluetteloni pohjana.

Yliopistonlehtori Maj-Lis Holmberg on seurannut työtäni ja antanut minulle arvokasta asiantuntija-apua. Kiitän häntä.

Helsingissä 10. päivänä toukokuuta 1982.

Aale Tynni

NÄKIJÄTTÄREN ENNUSTUS

1. Pyydän: kuulkaa,
pyhät heimot,
Heimdallrin ylemmät
ja alemmat pojat,
sinä tahdot, Valfödr,
että tulkitsen taiten
mitä ihmisten muinais-
vaiheista muistan.
2. Muinaissyntyiset
jätit muistan,
joiden keskellä
kasvoin ammoin;
yhdeksän maailmaa,
puun yhdeksän juurta,
jalon maailmanpuun
mullan alla.
3. Aikojen alussa
Ymir eli,
ei hiekkaa, ei vettä,
ei viileää merta,
ei maata ollut,
ei taivasta yllä;
oli suunnaton kita,
ei kasvanut ruoho.
4. Kunnes Borrin pojat
kohottivat pohjan,
he jotka Midgardrin,
mahtavan, loivat;
kivikamaraan paistoi
etelästä päivä,
ja maasta versoi
viheriä laukka.

5. Kuun kumppani, aurinko,
etelästä
hipoi oikealla kädellään
taivaan reunaa;
aurinko ei tiennyt
asuntonsa saleja,
tähdet eivät
tietäneet sijaansa,
kuu ei mahtinsa
määrää tiennyt.
6. Jumalat kävivät
käräjätuoliin,
korkeat pitivät
keskenään neuvoa,
he nimesivät yön
ja yön suvun,
he nimesivät aamun
ja keskipäivän ajan,
iltapäivän ja ehtoon
ajanlaskua varten.
7. Aasat kohtasivat
Idavöllrillä,
he pystyttivät temppelit
ja pyhäköt ylväät,
he tekivät ahjot,
takoivat kultaa,
valmistivat työkalut,
väänsivät pihdit.
8. He iloitsivat, pelasivat
pihoillaan lautta,
ei keneltäkään heiltä
puuttunut kultaa;
kunnes tuli kolme
tursasneittä
Jötunheimarista,
jättivahvaa.

9. Jumalat kävivät
käräjätuoliin,
korkeat pitivät
keskenään neuvoa:
kuka oli luova
kääpiöjoukon
Brimirin verestä,
Blainnin luista?
10. Modsognir oli siellä,
maineeltansa
tunnetuin kääpiö,
Durinn oli toinen;
he ihmisenhahmoisia
olentoja loivat,
maalalaiset kääpiöt,
monet, sanoi Durinn.
- — —
11. Niin siitä parvesta
saapui kyliin
kolme aulista
ja väkevää aasaa,
he havaitsivat maassa
huonovoimaiset
Askrin ja Emblan,
ilman osaa.
12. Ei heillä sielua,
ei henkeä ollut,
ei verta, ei ääntä,
ei hipiän väriä;
Odinn antoi hengen,
Hœnir sielun,
Lodurr veren
ja hipiän värin.
13. Minä tiedän saarnin,
se on Yggdrasil,

valkosora vihmoo
sen korkeaa vartta;
siitä lähtevät kasteet
jotka lankeavat laaksoon,
se Urdrin kaivolla
viheriöi aina.

14. Sieltä tulevat neidot,
jotka tietävät paljon,
nuo kolme asuvat
saarnin alla;
Urdr on yksi,
toinen on Verdandi —
he kaiversivat puuta —
Skuld on kolmas;
he antavat ehdot,
he jakavat arvat,
ihmislapsille
mittaavat osan.
15. Muistan, miten syttyi
ensimmäinen sota,
kun he lävistivät keihäillä
Gullveigin
ja Korkean hallissa
polttivat hänet,
hän, kolmesti syntynyt,
kolmesti paloi,
usein, ei harvoin,
mutta yhä hän elää.
16. Häntä sanottiin Heidriksi,
kun hän saapui taloihin,
viisas näkijätär,
hän noitui varvun,
hän loitsi, missä taisi
hän lankesi loveen,
ja häntä suosivat
häijyt naiset.

17. Jumalat kävivät
käräjätuoliin,
korkeat pitivät
keskenään neuvoa:
pitikö aasain
antaa hyvitys
vai jumalain keskenään
jakaa uhrin.
18. Odinn sinkosi
silloin keihään:
niin oli alkanut
ensimmäinen sota,
aasojen linnan
aita murtui,
kentälle läksivät
loitsuinensa vaanit.
19. Jumalat kävivät
käräjätuoliin,
korkeat pitivät
keskenään neuvoa:
kuka oli petoksella
pilannut ilman
ja antanut jäteille
Odrin neidon?
20. Thorr iski silloin,
suuttuen kovin,
hän ei monesti istu,
kun kuulee moista;
niin särkyivät valat
ja vannotut liitot,
lujat mahtavat sanat
jotka sitoivat heitä.
21. Hän tietää hyvin,
että Heimdallrin kuulo
on taivaalle yltävän

pyhän puun alla;
Valfödrin pantista
virtaa sen ylle
soran täyttämä koski —
joko tiedätte vai ette?

22. Hän istui ulkona,
kun vanhus saapui,
levoton aasa
sitoi hänet silmin:
"Mitä kyselette minulta?
Mitä tutkitte yhä?
Minä tiedän, Odinn,
mihin silmäsi kätkit.

23. [Minä tiedän, Odinn,
mihin silmäsi kätkit:]
maineikkaaseen
Mimirin kaivoon.
Mimir juo simaa
joka ainoa aamu
Valfödrin pantista —
joko tiedätte vai ette?

24. Herfödr antoi käädyt
hänelle ja renkaat,
sai ennustaidon
ja varvun taian,
hän katsoi laajalti
maailmoihin kaikkiin.

25. Näki valkyyriain tulevan
hän etäisiltä teiltä,
valmiina rientämään
ratsain yli maiden,
Skuld kantoi kilpeä,
Skögul oli toinen,
Gunnr, Hildr, Göndul
ja Geirskögul;

näin ovat nimetyt
Herjannin neidot,
kaikki valkyyriat,
lähtöön valmiit.

26. Minä näin Baldrille,
Odinnin pojalle,
veristyneelle jumalalle,
varatun kohtalon:
näin, miten kohosi
tasankojen ylle
hentoinen, kaunis
mistelikasvi.
27. Se oksa juuri,
näöltä niin ohut,
oli murheen ase,
Hödr sen ampui.
Baldrin veli
viipymättä syntyi,
yön vanhana taisteli
Odinnin poika.
28. Hän ei käsiään pessyt,
ei sukinut päätänsä,
ennen kuin sai roviolle
Baldrin surman;
mutta Fensalirissa
Frigg itki
Valhöllin tuskaa —
joko tiedätte vai ette?
29. Hän näkee: Hveralundrissa
lojuu vanki,
ja vanki on näöltään
kuin viekas Loki,
siellä istuu Sigyn,
hän on iloa vailla
miehensä tähden —
joko tiedätte vai ette?

30. Jääkylmiin laaksoihin
idästä laskee
vyöryttäen veitsiä
Slidr-virta
- — —
31. Nidavelliiriin,
pohjoiseen on noussut
Sindrin suvun
kultainen sali;
Okolnirissa
kohosi toinen,
Brimirin juomasali,
jättiläisen.
32. Auringosta etäällä
hän erottaa salin,
Naströndillä se on,
pohjoiseen on ovi;
räppänästä pisaroina
putoilee myrkky,
käärmeiden selkiä
on palmikoitu seiiniin.
33. Hän näki, miten kahlasivat
kuohuvaa virtaa
valapattoiset miehet
ja murhaajasudet,
ja ne jotka viettelivät
toisen vaimon;
Nidhögg oli siellä,
imi vainajain verta,
susi raastoi toisia —
joko tiedätte vai ette?
34. Idässä, Rautametsässä,
istui vanha vaimo
ja kasvatti Fenririn
heimokuntaa;

näistä yksi
on oleva kerran
kuun rosvo,
hahmolta peikko.

35. Hänen ravintonaan
ovat miesten ruumiit,
hän saastuttaa verellä
jumalten sijat,
aurinko tummuu
ja suvilla on sitten
epävakaiset ilmat —
joko tiedätte vai ette?
36. Kummulla istui siellä
ja harppua soitti
jättinaisen paimen,
iloinen Eggther;
hirsipuulehdossa
yllä lauloi
koreanpunainen
kukko, Fjalarr.
37. Aasoille kiekui
Gollinkambi,
se herättää kaikki
Herjafödrin miehet;
maan alla laulaa
toinen lintu,
Helin kartanon
noenpunainen kukko.
38. Garmr karjuu
Gnipahellrin edessä,
kahleet katkeavat,
susi karkaa;
monenkaltaista tiedän,
kauemmas näen,
jumalien tuhon,
sodanjumalten turman.

39. Veljekset taistelevat,
toinen lyö toisen,
sisarusten lapset
hylkäävät suvun;
paha on aika,
huoruutta paljon,
kirvesaika, veitsiaika,
murtuneet kilvet,
myrsky aika, susiaika
maailmanlopun alla,
ainoakaan mies
ei armahda toista.
40. Mimirin pojat liikkuvat,
ja perikadon ääntä
julistaa kaikua
Gjallar-torvi,
kovin puhaltaa Heimdallr,
on korkealla torvi,
Odinn puhuttelee
Mimirin päätä.
41. Vavisten seisoo
Yggdrasil, saarni,
ikipuu valittaa,
nyt on jättiläinen irti,
Helin tien kulkijat
pelkäävät kaikki,
kunnes Surtrin sukulainen
ahmaisee saarnin.
42. Mikä aasoilla on?
Mikä haltioilla on?
Koko Jötunheimar ryskää,
ovat kärejillään aasat;
kääpiöt voihkivat
kiviovillansa,
tunturien viisaat —
joko tiedätte vai ette?

43. Garmr karjuu
Gnipahellrin edessä,
kahleet katkeavat,
susi karkaa;
monenkaltaista tiedän,
kauemmas näen,
jumalien tuhon,
sodanjumalten turman.
44. Hrymr saapuu idästä,
ylhäällä kilpi,
hirmuisena kiemuroi
maailmankäärme,
käärme iskee vettä,
kotka kirkuu,
repii ruumiita, harmaa;
Naglfar on irti.
45. Idästä liukuu
laiva yli meren,
tuo Muspellrin joukot,
ja Loki ohjaa;
jättiläiset saapuvat
seuraten sutta,
ja sen väen mukana
on Byleistrin veli.
46. Surtr tuo etelästä
korventavaa tulta;
sodanjumalain aurinkoa
säihkyä miekka,
kallioita särkyä,
jättinaisia sortuu,
miehet käyvät Heliin,
halkeaa taivas.
47. Nyt Hlinille tulee
toimenkin murhe,
kun Odinn käy sotimaan

paha parantuu kaikki,
 Baldr palaa;
 Hroptrin saleissa asuvat
 Hödr ja Baldr,
 sodanjumalat oivat —
 joko tiedätte vai ette?

57. Hœnir heittää
 hyvät uhrilastut,
 ja veljesten pojat
 vallitsevat laajaa
 Tuulten kotia —
 joko tiedätte vai ette?
58. Hän näkee salin,
 soreamman kuin päivä,
 se on kullalla katettu
 ja kohoaa Gimlessä.
 Nuhteettomat ihmiset
 asuvat siellä,
 ja heillä on aina
 osanaan onni.
59. Mahtaja nousee
 mahtiin ja voimaan,
 tuo väkevä yllä,
 joka ohjaa kaiken.
60. Nyt lähestyy lentäen
 tumma lohikäärme,
 pimeästä vuoresta
 se välkehtien lentää,
 höyhentensä kätkössä
 kantaa ruumiita,
 Nidhöggr.
 Nyt näkijätär poistuu.

KORKEAN RUNO

1. Joka ainoa ovi,
ennen kuin siitä astut,
on tutkittava tarkoin,
on tähyttävä tarkoin,
sillä et voi tietää,
missä istuu penkillä
vihamies vartomassa.
2. Antaja, terve!
Vieras on tullut,
mistä hän saanee sijan?
Se pitää kiirettä,
ken puupinon päällä
saa odottaa onnistumistaan.
3. Tuli on tarpeen,
kun on tultu taloon
ja polvia paleltaa,
ruokaa ja vaatetta
vailla on mies,
joka tulee tunturin takaa.
4. Vesi on tarpeen,
kun aterialle tullaan,
pyyhe ja kehotus pöytään,
hyväntahtoinen tervehdys
on tulijan mieleen
ja vastavuoroinen puhe.
5. Äly on tarpeen,
jos taivallat kauas,
kotona on helppoa kaikki;
vinot katseet saa osakseen
ymmärtämätön,
kun sattuu viisaiden seuraan.

6. Ei ymmärrystään
pidä kehua ääneen,
paras olla varuillaan.
Kun on vieraissa viisas
ja vaitelias,
ei varoen vahinkoon joudu.
[Ei varmempaa ystävää
ikinä löydä
kuin viisas mielenmaltti.]
7. Vieraspidoissa
varovainen mies
on vaiti valppain korvin,
kuuntelee korvin
ja silmiään käyttää,
viisas on varuillaan aina.
8. Se on onnekas mies,
joka itselleen voittaa
myötämielen ja maineen,
epävarmaa se on
mitä omistetaan
toisten rinnassa täällä.
9. Onnekas hän,
jolla itsellään
on oiva äly ja maine,
sillä mies saa helposti
huonot neuvot
toisten rinnasta täällä.
10. Parempaa kuormaa
ei mies voi kantaa
kuin oiva ymmärrys on;
se on oudoissa oloissa
enemmän kuin raha,
se on puutteessa turvapaikka.
11. Parempaa kuormaa
ei mies voi kantaa

kuin oiva ymmärrys on;
kehnoin eväs
mitä hänellä voi olla
on yletön oluen määrä.

12. Niin hyvä ei ole
kuin väitetään hyväksi
ihmislapsille olut,
mitä enemmän juo,
sen pahemmin yhä
miehen jättää järki.
13. Unohduksen haikara
on olutjuhlan yllä
ja varastaa miesten mielen;
sen linnun sulat
minut sitoivat kerran
Gunnlödin kartanossa.
14. Päissäni olin,
olin päissäni pahoin
viisaan Fjalarrin luona.
Olutjuhla on paras,
jos jokainen juoja
vie järkensä kanssaan kotiin.
15. Varokoon puheitaan
kuninkaan poika
ja olkoon sodassa uljas;
iloinen ja hilpeä
joka mies olkoon
elämänsä loppuun asti.
16. Pelkuri arvelee
elävänsä aina,
jos sodassa väistää vaaraa,
mutta ikä ei heitä
häntä rauhaan,
vaikka hän välttikin keihäät.

17. Typerys pidoissa
töllistelee,
on sanaton taikka suulas;
paikalla, kun
hän pikarin juo,
koko mielsä antaa hän ilmi.
18. Se mies vain tietää,
ken taivalta tekee
ja kulkee kotoa kauas,
millainen kunkin
on mielenlaatu,
kun on oikea ymmärrys.
19. Suo pikarin kiertää,
juo kohtuudella,
puhu asiaa tai ole vaiti;
epäkohteliaaksi
ei kukaan väitä,
jos lähdet levolle varhain.
20. Ahne mies
ei määräänsä tunne,
syö itsensä hengiltä aivan;
viisaiden joukossa
vatsansa vuoksi
mies usein on naurun aihe.
21. Karjakin tietää,
kun on tultava kotiin
ja lähtee laitumelta,
mutta typerä mies
ei tiedäkään,
miten paljon mahtuu mahaan.
22. Surkea mies,
pahansuopa,
panee pilkaksi kaiken;
mitä tulisi tietää,

sitä ei tiedä:
että ei ole virheetön itse.

23. Älytön mies
valvoo yönsä
hautoen huoliansa,
aamulla on
hän uuvuksissa,
ja on vastassa entiset vaivat.
24. Älytön uskoo
ystäviksi kaikki,
jotka vääntävät huulensa hymyyn;
viisaiden keskellä
ei hän keksi,
että hänestä puhutaan pahaa.
25. Älytön uskoo
ystäviksi kaikki,
jotka vääntävät huulensa hymyyn;
mutta kärejapaikalla
huomaa hän kyllä,
että harva hänen puolestaan puhuu.
26. Älytön uskoo
osaavansa kaiken,
kun hänellä on soppensa suoja,
mutta eipä hän vainkaan
vastausta löydä,
jos toiset tutkivat häntä.
27. Kun älytön mies
käy muiden pariin,
hänen paras on pysyä vaiti:
ei kukaan tiedä,
miten tyhmä hän on,
jos ei lauo suustansa liikaa.
28. Se viisaasta käy,
joka taitaa kysyä

ja vastata vaivattomasti.
Ei salassa pysy
mikään puhe,
mikä ihmisten kesken kuullaan.

29. Ken on äänessä aina,
sen suussa on usein
monikin perätön puhe;
löyhä kieli,
jos ei löydy sidettä,
puhuu itselleen pinteet.
30. Mies älköön tehkö
toisesta pilkkaa,
kun tulee tuttujen luokse;
moni viisaasta käy,
jos ei kysellä mitään,
on nurkassa kuivin nahoin.
31. Se viisauttaan kiittää,
ken lähtee karkuun,
kun on pidoissa pilkannut toista;
sitä irvileuka
ei arvaa itse,
että pila on pahaksi pantu.
32. Monetkin miehet,
hyvät ystävät muulloin,
pidoissa ryhtyvät riitaan,
vihollisuuksiin
se aina vie,
jos kesteissä käydään kiistaa.
33. Syö aamulla aikaisin
useimmiten,
mutta älä, jos aiot kylään:
tai murutkin noukit
kuin nälkää nähnyt,
et siellä saa suustasi sanaa.

34. Mutkainen matka
on vihamiehen taloon,
tien varrella vaikka se olkoon,
ystävän luokse
on oikoteitä,
vaikka olisi etäälle mennyt.
35. Liikkua pitää,
ei liian pitkään
kannata viipyä vieraan.
Hyvä vieras käy kiusaksi,
jos hän on kauan
penkillä toisen talon.
36. Koti on paras,
jos kuinkakin pieni,
jokainen on maillansa mies;
kaksikin vuohta
ja kuitukatto
on parempi kuin pyytäjän tie.
37. Koti on paras,
jos kuinkakin pieni,
jokainen on maillansa mies;
sen sydäntä pakottaa,
ken saa pyytää
joka ainutta ateriaansa.
38. Mies älköön astuko
yhtään askelta
aukiolla aseittensa luota,
on mahdoton tietää,
milloin tiellä
tulee keihästä tarvis.
39. En nähnyt niin aulista
antajaa,
ettei vartoisi vastalahjaa,
niin avokätistä

omastaan,
että pahastuisi palkinnosta.

40. Jos varallisuutta
on voittanut mies,
hän eläköön idartamatta;
moni oudoille säästää,
mitä rakkaille aikoi,
käy paljossa toisin kuin toivot.
41. Ilahduta ystäviä
asein ja vaattein,
sen parhaiten oivallat itse;
lahjat enentävät
ystävyyden ikää,
jos kohtalo kääntyy oikein.
42. Ystävänsä ystävä
olkoon mies
ja korvatkoon lahjalla lahjan;
naurulla miehet
maksakoot naurun
ja palkitkoot valheella vilpin.
43. Ystävänsä ystävä
olkoon mies,
hänen ystävänsä ystävä myöskin,
mutta vihamiehen ystävän
ystävä ei
pidä miehen ikinä olla.
44. Jos sinulla on ystävä
ja uskot häneen
ja toivot häneltä hyvää,
niin osoita luottamusta,
vaihda lahjoja,
etsi hänen seuraansa usein.
45. Ja jos toinen on
jota epäilet,

mutta toivot hänelle hyvää,
kauniisti puhu,
mutta petosta mieti
ja palkitse valheella vilppi.

46. Ja jos joku on
jota epäilet,
jonka luonteenlaatuun et luota,
hymyile hänelle,
mieliksi haasta
ja maksa verrasta verta.
47. Olin kerran nuori
ja kuljin yksin
ja eksyin tutulta tieltä;
olin rikas, niin tunsin,
kun tapasin toisen,
ihminen on ihmisen ilo.
48. Auliit ja uljaat
elävät parhaiten,
heillä on harvoin huolta,
mutta kaikkea murehtii
kehno mies,
on itara antamisessa.
49. Aukealla verhosin
vaatteillani
kaksi puista kuvaa;
ne näyttivät urhoilta
verhot yllä,
ilkeää on alasti olla.
50. Kivikkokummulla
mänty kuivuu,
jos ei kata sitä havut, ei kaarna;
niin käy hänen,
josta kukaan ei huoli,
mitä varten hän eläisi yhä?

51. Petollisten ystävään
parissa palaa
sovun valkea viisi päivää,
kun kuudes saapuu,
niin liekki sammuu
ja kaikki ystävyys kuihtuu.
52. Ei tarvitse paljoa
toiselle antaa,
jo vähästä kiitosta voittoa:
puolitin kannikan,
kallistin maljaa,
ja ystävän sain jo sillä.
53. Pieniä rannat,
pieniä järvet,
pieniä miesten mielet;
jokaisen järki
ei juokse samoin,
epätäydellistä kaikkialta tapaa.
54. Miehen kuuluu olla
kohtalaisen viisas,
vaan ei liiaksi viisas,
elämä on niille
onnellisinta,
jotka tietävät tarpeeksi paljon.
55. Miehen kuuluu olla
kohtalaisen viisas,
vaan ei liiaksi viisas,
sillä viisaan miehen sydän
ei monesti iloitse,
jos hän on ylen viisas.
56. Miehen kuuluu olla
kohtalaisen viisas,
vaan ei liiaksi viisas,
tulevaista älköön

tietäkö kukaan,
silloin on suruttomin mieli.

57. Palo sytyttää palon
ja palaa loppuun,
tulesta syttyy tuli;
puheesta mies
tuntee miehen,
salamyhkäisyydestä moukan.
58. On noustava varhain,
jos haluaa viedä
toiselta tavaran tai hengen;
ei makaava susi
saa monesti reittä,
ei menesty nukkuva mies.
59. On noustava varhain,
jos väkeä on vähän,
ja pantava askaret alkuun;
ken aamulla makaa,
on myöhässä pahoin,
reipas on puoleksi rikas.
60. Kuivan puun
ja kattotuohen
määrän tietää mies
ja polttopuun
jonka pitää riittää
puolta vuotta tai neljännestä varten.
61. Mies kärejillä olkoon
kyläinen ja puhdas,
vaikka vaatteilta vaatimaton.
Mies älköön hävetkö
kenkiä tai housuja
tai hävetkö hevostaan.
62. Kotka aistii

kurotellen päättään
edessä ikuisen meren;
niin myös mies
jolla monien joukossa
on puolestapuhujat harvat.

63. Kysymään, vastaamaan
olkoon valmis
ken viisaan nimeä vaatii;
tietäköön yksi,
toinen ei,
sen tietävät kaikki, mitä kolme.

64. Valtaansa aina
viisas mies
käyttäköön kohtuullisesti;
rohkeiden keskellä
huomaa hän kyllä,
että kukaan ei kaikkia voita.

65. Sanoista, jotka
sanoo toiselle,
mies saa monesti maksaa.

66. Tulin liian aikaisin
paikalle usein
ja monesti liian myöhään:
olut oli juotu
tai joutumatta,
ei vierottu arvaa aikaa.

67. Minut olisi kaiketi
kutsuttu joskus,
jos tulisin ruoatta toimeen,
tai kahdet kinkut
jos kantaisin taloon,
missä olisin syönyt yhden.

68. Ihmisen lapsille
ihanin on tuli

ja päivänpaiste
ja terveys, jos
sitä tuntee saa
ja elää syntiä ilman.

69. Ei kivulloinen mieskään
ole aivan kurja,
pojistaan iloitsevat eräät,
toiset suvustansa,
toiset tavarastaan,
kolmannet kunnokkaista töistään.

70. Parempi on elää
kuin olla vainaa,
aina saa elävä lehmän;
kuolleen miehen talossa
näin palavan tulen,
mutta ulos oli vainaja viety.

71. Rampa pystyy ratsaille,
paimeneksi kädetön,
kuuro kelpaa sotaan;
sokea on parempi
kuin poltettu mies,
ei kuollut hyödytä ketään.

72. Parempi on poika,
vaikka syntyisi päivään
kun isä on jo manalle mennyt;
ei muistomerkkiä
monta näy tiellä,
jota suku ei suvulle luonut.

73. On soturia kaksi,
kieli pään surma;
aina turkin alta
odotan kättä.

74. Se iloitsee yöstä,
joka luottaa evässäkkiin,

laivoilla on lyhyet raa'at,
syysyön ilma muuttuu,
sää vaihtelee paljon
viiteen vuorokauteen,
enemmän kuukauden aikaan.

75. Ken mitään ei tiedä,
ei tiedä sitä,
että kulta vie monelta mielen;
toinen on rikas,
toinen köyhä,
älä silti halveksi häntä.

76. Karja kuolee,
kuolee suku,
sinä kuolet samalla lailla;
mutta jos olet saanut
oivan nimen,
se ei voi ikinä kuolla.

77. Karja kuolee,
kuolee suku,
sinä kuolet samalla lailla;
yhden tiedän,
mikä ei kuole:
menneen miehen maine.

78. Näin Fitjungrin poikain
paljot lampaat,
nyt heillä on kerjurin keppi;
rikkaus on
kuin silmänräpys,
ei ystävää uskottomampaa.

79. Jos jossakin menestyy
älytön mies,
saa varoja tai voittaa naisen,
niin ylpeys kasvaa,
ymmärrys ei,
hän paisuu pöyhkeydessään.

ja päivänpaiste
ja terveys, jos
sitä tuntea saa
ja elää syntiä ilman.

69. Ei kivulloinen mieskään
ole aivan kurja,
pojistaan iloitsevat eräät,
toiset suvustansa,
toiset tavarastaan,
kolmannet kunnokkaista töistään.

70. Parempi on elää
kuin olla vainaa,
aina saa elävä lehmän;
kuolleen miehen talossa
näin palavan tulen,
mutta ulos oli vainaja viety.

71. Rampa pystyy ratsaille,
paimeneksi kädetön,
kuuro kelpaa sotaan;
sokea on parempi
kuin poltettu mies,
ei kuollut hyödytä ketään.

72. Parempi on poika,
vaikka syntyisi päivään
kun isä on jo manalle mennyt;
ei muistomerkkiä
monta näy tiellä,
jota suku ei suvulle luonut.

73. On soturia kaksi,
kieli pään surma;
aina turkin alta
odotan kättä.

74. Se iloitsee yöstä,
joka luottaa evässäkkiin,

laivoilla on lyhyet raa'at,
syysyön ilma muuttuu,
sää vaihtelee paljon
viiteen vuorokauteen,
enemmän kuukauden aikaan.

75. Ken mitään ei tiedä,
ei tiedä sitä,
että kulta vie monelta mielen;
toinen on rikas,
toinen köyhä,
älä silti halveksi häntä.

76. Karja kuolee,
kuolee suku,
sinä kuolet samalla lailla;
mutta jos olet saanut
oivan nimen,
se ei voi ikinä kuolla.

77. Karja kuolee,
kuolee suku,
sinä kuolet samalla lailla;
yhden tiedän,
mikä ei kuole:
menneen miehen maine.

78. Näin Fitjungrin poikain
paljot lampaat,
nyt heillä on kerjurin keppi;
rikkaus on
kuin silmänräpys,
ei ystävää uskottomampaa.

79. Jos jossakin menestyy
älytön mies,
saa varoja tai voittaa naisen,
niin ylpeys kasvaa,
ymmärrys ei,
hän paisuu pöyhkeydessään.

80. Varmaa on tämä:
jos tutkit riimuja,
jumalilta saatuja
mahtajain sauvoja,
jotka väkevä puhuja värjäsi,
on viisainta olla vaiti.
81. Illalla kiitä päivää,
poltettuna naista,
kokeiltuna miekkaa,
naitettuna neittä,
yli käytynä jäätä,
juotuna oltta.
82. Tuulella hakkaa puita,
hyvällä säällä souda,
puhu pimeässä neidolle:
on monta päivän silmää.
Vaadi kilveltä varjelua,
laivalta vauhtia,
säälältä iskuja,
neidolta suuta.
83. Tulen ääressä juo oltta
ja jäällä liu'u,
osta laihana ratsu
ja ruosteisena miekka,
lihot hepo kotona
ja kartanolla koira.
84. Neidon sanaan älköön
uskoko kukaan,
perustako puheisiin naisen:
heidän sydämensä luotiin
liikkuvalla pyörällä,
heillä on häilyvä mieli.
85. Katkeavaan jouseen,
kipinöivään liekkiin,
avokitaan suteen,

- kirkuvaan varikseen,
röhkivään sikaan,
irtiraastettuun puuhun,
kohoavaan aaltoon,
kiehuvaan pataan,
86. lentävään keihääseen,
laskevaan aaltoon,
yksiöiseen jääkuoreen,
käärmeen kieppiin,
neidon vuodepuheisiin,
poikkinaiseen miekkaan,
karhun leikkiin,
kuninkaan lapseen,
87. kipeään vasikkaan,
vapautettuun orjaan,
näkijättären imarruksiin,
äsken kaatuneihin;
88. älköön kukaan luottako
varhaiseen kylvöön
tai poikaansa liian pian:
sään armoilla on kylvö,
älynsä poika,
kumpikin varmuutta vailla.
89. Veljentappajaan,
olkoon vaikka tiellä,
taloön puolipoltettuun,
tuulennopsaan ratsuun —
sillä hevonen on mitätön,
jos yksi jalka murtuu —
ei miehen pidä luottaa
mihinkään näistä.
90. Niin on naisten suosio,
näiden häilyväisten,
kuin kengätöntä hevosta

liukkaalla jäällä
ajaisit, kaksitalvista,
taltuttamatonta,
tai rajusäässä ohjaisit
ruoritonta purtta,
poroa rinteän sohjussa
rampana pyydystäisit.

91. Puhun totta nyt,
sillä molemmat tunnen:
mies myös voi naisen pettää;
kun me kauneimmin puhumme,
on tarkoitus kieroin,
me punomme viisaille paulat.
92. Paras koreasti puhua
ja lahjoja kantaa,
jos tytöltä rakkautta toivoo,
heleän neidon
hahmoa kiitä,
kuin kosit, niin kelpaat.
93. Älköön mies
moittiko miestä
rakkauden tunteen tähden;
viisaan voi kiehtoa
kasvojen kauneus,
joka tyhmään ei tehoa lainkaan.
94. Ei kannata moittia
miestä siitä,
mikä monelle miehelle sattuu;
mahtava tunne
monta kertaa
tekee viisaasta tyhmän.
95. Sielu sen tietää,
mitä sydämessä on,
mies mielensä kanssa on yksin;

ei pahempaa tautia
viisas tunne,
kuin elää iloa vailla.

96. Sen koin, kun istuin
kaislikossa
ja odotin armastani,
oli vereni ja sieluni
se viisas neito,
ja silti en häntä saanut.
97. Näin Billingrin neidon
nukkumassa,
valkoisen kuin auringonvalo;
en päämiehen arvosta
iloita voinut
tätä ihanaa olentoa vailla.
98. "Tule illemmalla,
Odinn, vasta,
jos tahtonet tytön voittaa;
huonosti käy,
jos tämmöinen horjahdus
tulee toisten tietoon."
99. Palasin takaisin,
rakkauden tunnossa,
järkeni jättäen taa,
uskoin, että
olis in saava
hän en antaumuksensa ilon.
100. Mutta kun saavu in,
nä inkin siellä
valveilla varti omiehet,
hehkuv in valoin
ja palavin soihdu in
vaara minua vaani.
101. Kun likellä aamua

lähestyin taas,
oli unessa vartioväki,
mutta suloisen neidon
sijalla siellä
nukkui sidottu narttu.

102. Moni hyvä tyttö,
jos tutkit häntä,
pettää pahasti miehen.
Sen minä näin,
kun viisasta neittä
houkutin huonoille teille.
Minut taitava tyttö
toimitti häpeään,
mitään muuta en saanut.
103. Kotonansa hilpeä
ja vieraille hauska
mies olkoon ja asioistaan tarkka;
muisti, sanan taito
ovat viisaalle tarpeen,
on puhuttava asiaa usein;
se on arkkihölmö,
joka suutaan ei saa auki,
se on typeräin tuntomerkki.
104. Tapasin vanhan jätin,
olen tullut takaisin tuolta,
ei auttanut olla vaiti,
sain Suttungrin saleissa
monta sanaa
hyödykseni haastella siellä.
105. Sain kultatuolilla
Gunnlödiltä
jaloa simajuomaa;
minä hänelle maksoin
huonon palkan
hänen hyvänsuopuudestaan,
hänen hellästä luonnostansa.

106. Rati suullaan
rakensi tieni,
koversi kallioseinän;
oli jättien polkuja
alla ja päällä,
olin pannut henkeni peliin.
107. Taitavasti hankittua
käytin taiten,
ei viisas jää paljoa vaille;
sillä Odrörir
on tuotu nyt ylös
ihmisten asumille maille.
108. Ihmettelenpä,
olisinko päässyt
jättien periltä pois,
jos ei olisi auttanut
oiva tyttö,
Gunnlöd jonka syliini suljin.
109. Tuli toisena päivänä
huurretursaita
kyselemään Korkeata,
[he tulivat Korkean taloon],
oliko Bölverkr
palannut sinne
vai Suttungr surmannut hänet.
110. Sormusvalan
hän vannoi, Odinn;
ken enää hänen sanaansa uskoo?
Suttungrilta
hän petkutti siman,
ja Gunnlöd sai vain surun.
111. Nyt on puhujan tuolilta
puhuminen;
olin Urdrin kaivolla,
katselin väiti,

katselin, mietin,
 kuulin kun kertoivat miehet,
 sanoivat riimujen salat,
 ei säästetty neuvojakaan
 Korkean salin luona,
 Korkean salissa siellä
 kuulin kun sanoivat näin:

112. "Minä neuvon, Loddfafnir,
 ota neuvoni varteen,
 saat apua niistä jos otat,
 käy hyvin, jos noudatat niitä:
 älä yöllä nouse
 pätsi tiedusteluaikain
 tai jos tarvitset tiettyä paikkaa.

113. Minä neuvon, Loddfafnir,
 ota neuvoni varteen,
 saat apua niistä, jos otat,
 käy hyvin, jos noudatat niitä:
 varo nukahtamasta
 noitanaisen syliin
 joka käsillään kietoo sinut!

114. Hän saa sen aikaan,
 että et lähde
 et kārājiin, et kuninkaasi eteen,
 et välitā ruoasta,
 ihmisiä vierot,
 menet murheisin mielin maata.

115. Minä neuvon, Loddfafnir,
 ota neuvoni varteen,
 saat apua niistä, jos otat,
 käy hyvin, jos noudatat niitä:
 älä viettele koskaan
 toisen vaimoa
 salaiseen seuranpitoon!

116. Minä neuvon, Loddfafnir,

ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
jos aiot vaeltaa
vuorta tai vettä,
varusta oivat eväät.

117. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
älä ilkeän miehen
anna tietää,
mitä pahaa sinulle sattuu,
ei ilkeä mies
hyväuskoisuutta
myötätunnolla maksa.

118. Olen nähnyt miehen,
jota häijy nainen
haavoitti pahoin puhein;
tuli petollinen kieli
hänen kuolemakseen
ja täysin totuutta vailla.

119. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
jos sinulla on ystävä,
josta uskot hyvää,
etsi hänen seuraansa usein,
sillä risukko kasvaa
ja korkea ruoho
tiellä, jota kukaan ei kulje.

120. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:

houkuttele hyvä mies
 hauskaan puheenpitoon,
 avun loitsuja opi elinpäivät!

121. Minä neuvon, Loddfafnir,
 ota neuvoni varteen,
 saat apua niitä, jos otat,
 käy hyvin, jos noudatat niitä:
 älä ystävydessä
 ensimmäisenä
 vaikuta välikirkoon;
 suru sydämen syö,
 jos enää et saa
 sitä avata kenenkään kuullen.
122. Minä neuvon, Loddfafnir,
 ota neuvoni varteen,
 saat apua niistä, jos otat,
 käy hyvin, jos noudatat niitä:
 älä suinkaan rupea
 sananvaihtoon
 typerän tomppelin kanssa.
123. Sillä huono mies
 ei milloinkaan sinulle
 maksa hyvällä hyvää,
 mutta hyvä mies
 hankkii sinulle
 kiitosta kaikkialla.
124. Se on veljeyden vertaista,
 jos toiselle voi
 puhua peittelemättä,
 mikä hyvänsä on parempaa
 kuin petollisuus,
 tosi ystävä ei myötäile aina.
125. Minä neuvon, Loddfafnir,
 ota neuvoni varteen,
 saat apua niistä, jos otat,

käy hyvin, jos noudatat niitä:
älä kolmellakaan sanalla
kiistä kehnon kanssa:
parempi usein taipuu,
kun huonompi jo iskee.

126. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
älä ryhdy suutaroimaan
tai varttamaan suostu
muille kuin itsellesi yksin:
jos kenkä tulee keho
tai varsi kiero,
niin manataan päällesi pahaa.

127. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
mitä pahaksi tiedät,
se pahaksi sano,
älä veljeille vihollisten kanssa.

128. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
älä ikinä suinkaan
iloitse pahasta,
hyvästä iloitse aina!

129. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
älä taistelussa katsahda
koskaan ylös
— sillä mielipuoliksi

miehet voivat tulla —
vältä vihollisen loitsut.

130. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
jos pyydät hyvää naista
hupaiseen puheenpitoon
ja toivot iloa tuosta,
tee kauniit lupaukset
ja lujasti ne pidä,
ei kukaan pane pahakseen hyvää.
131. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
ole varuillasi aina,
älä liian varovainen,
varo eniten oluen suhteen,
[ja toisen vaimon,
ja kolmanneksi
varo varkaiden viekkautta.]
132. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
älä ikinä pilkkaa
äläkä naura
vierasta tai matkamiestä.
133. Ei sisällä istuja
useinkaan arvaa,
millainen matkamies saapuu;
ei liene niin hyvää,
ettei löytyisi vikaa,
tai niin kehnoa, ettei mihinkään kelpaa.

134. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
älä iäkkäälle puhujalle
ikinä naura:
monen vanhan sanat ovat viisaat.

- - -

135. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
älä vierasta herjaa,
älä portille aja,
ole lempeä köyhiä kohtaan!

136. Tukeva on telki
joka täytyy nostaa
kaikkien kulkijain vuoksi;
anna sormus,
etteivät manaisi
ylitsemi onnettomuutta.

137. Minä neuvon, Loddfafnir,
ota neuvoni varteen,
saat apua niistä, jos otat,
käy hyvin, jos noudatat niitä:
kun olutta juot,
niin etsi maan voimaa,
maa auttaa olutta vastaan,
tuli tepsii tautiin,
ummetukseen tammi,
noituuteen tähkä,
torajyvä tepsii riitaan,
kuu tepsii raivotautiin,
rupeen tepsii ruoho,
riimut kaikkeen pahaan,
ja tulvat ottaa vastaan maa.

138. Tiedän, että riipuin
tuulisessa puussa
yhdeksän yön ajan,
olin keihäällä isketty,
Odinnille annettu,
uhrina itselleni itse,
[siinä puussa,
josta kukaan ei tiedä,
mistä juuresta se juontuu.]
139. Ei leipää tuotu,
ei tarjottu sarvea,
tähysin alaspäin tarkoin,
otin vastaan riimut,
huutaen otin,
sen jälkeen putosin puusta.
140. Väkilöitsua yhdeksän
antoi kuuluisa
Bestlan isän, Bólthornin poika,
ja siemauksen
sain jaloa simaa,
joka on Odröririn anti.
141. Niin vaurastuin
ja viisaaksi tulin
ja kasvoin ja kukoistin hyvin,
sanat minulle
sanoja toivat,
työt tuottivat
minulle töitä.
142. Saat löytää riimut
ja ratkaista sauvat,
suuret sauvat,
mahtavat sauvat,
Suurpuhuja ne värjäsi,
Vallat loivat
ja kaiversi jumalten Korkein,

143. jumalista Odinn,
haltioista Dainn,
kääpiöiden kansasta Dvalinn,
jättien puolesta
piirsi Asvidr,
ja eräitä tein myös itse.
144. Tiedätkö, miten piirretään?
Tiedätkö, miten ratkaistaan?
Tiedätkö, miten värjätään?
Tiedätkö, miten tutkitaan?
Tiedätkö, miten rukoillaan?
Tiedätkö, miten lyylitetään?
Tiedätkö, miten lähetetään?
Tiedätkö, miten uhrataan?
145. Parempi, ettei rukoile
kuin että liiaksi lyylittää,
sillä lahjoittaja toivoo vastalahjaa,
parempi, ettei anna
kuin että liiaksi uhraa,
Thundr piirsi tuon ammoin,
alussa aikain,
kun hän nousi pystyyn
ja palasi kotiin.
146. Sanoja, jotka taidan,
ei kuningatar tunne,
ei myöskään miesten suku;
ensimmäinen on apu,
se sinua auttaa
murheissa, riidoissa,
vaivoissa muissa.
147. Toinen, jonka taidan,
on miehille tarpeen,
jotka toimivat lääkärintyössä.
Kolmannen taidan,
se on tarpeen, jos tahdon
estää vihollisen aiheet:

taidan tehdä
tylsiksi terät,
ei pistä ase eikä piikki.

148. Neljännen taidan,
jos toiset aikovat
köyttää ja kahlita minut,
luen sellaisen loitsun,
että pääsen liikkeelle,
jaloista kirpoavat kahleet,
käsistä irtoavat köydet.
149. Viidennen taidan,
jos väkeä kohti
näen kaukaa kiitävän nuolen,
niin kovin ei se lennä,
että kiinni en saisi,
jos silmäni suinkin sen huomaa.
150. Kuudennen taidan,
jos tuoreen puun juurella
vihollinen minua viiltää,
silloin se mies
joka vihoittaa minut,
saa enemmän vahinkoa itse.
151. Seitsemännen taidan,
jos salissa tulen
näen lyövän istujain yli,
se ei leviä niin,
etten lannista sitä,
voin laulaa sellaisen loitsun.
152. Kahdeksannen taidan,
ja se kaikille onkin
opittavaksi oiva:
kun toisiinsa vihastuvat
valtiaan pojat,
minä rakennan rauhan kohta.

153. Yhdeksännen taidan,
kun turma uhkaa,
pelastan merellä purren,
asetan tuulen
aaltojen yhä
ja loitsin ulapan uneen.
154. Kymmenennen taidan,
jos korkeudessa
näen aidoilla-ratsastavat noidat,
eksytän heidät,
erilleen saatan
omista verhoistansa,
omista hahmoistansa.
155. Yhdennentoista taidan,
kun ystäväini kanssa
menen taistelun tiimellykseen,
minä loitsin kilvet,
ja he väkevinä käyvät
vammatta sotaan,
vammatta sodasta
ja palaavat vammaa vailla.
156. Kahdennentoista taidan,
jos korkealla puussa
havaitsen hirtetyn miehen,
niin riimut teen
ja värjään riimut,
että elpyy mies
ja pystyy puhelemaan.
157. Kolmannentoista taidan,
jos kastan vedellä
pienen poikalapsen,
hän ei miehenä sorru
kun joutuu sotaan,
ei kaadu miekan kärkeen.

158. Neljännentoista taidan,
jos tulee mainita
mahtavat jumalat muille,
tunnen aasat
ja haltiat tarkoin,
harva on selvillä heistä.
159. Viidennentoista taidan,
sen kääpiö Thjodrörir
luki edessä Dellingrin oven,
luki aasoille mahdin,
haltioille onnen,
älyn Hroptatyrille oivan.
160. Kuudennentoista taidan,
jos viisaalta tytöltä
haluan rakkauden riemun,
niin hohtavalta neidolta
hämmennän sielun
ja muutan häneltä mielen.
161. Ja seitsemännentoista,
että minua ei hylkää
hevillä nuori neito.
162. Kauan näitä loitsuja saat,
Loddfafnir,
etsiä ja olla vailla,
hyvä olisi ne hallita,
käyttää niitä,
niiden oppi on oiva.
163. Taidan kahdeksannentoista,
sitä minulta ei kuule
ei neito, ei miehen nainen,
parasta se on
minkä osaa vain yksi,
nyt seuraa laulun loppu,
vain hänelle sanon,

jonka sylissä lepään
tai joka on sisareni.

164. Korkean runot laulettu
on Korkean salissa,
ylen hyödylliset ihmisille,
jäteille hyödyttömät;
laulajalle terve,
taitajalle terve,
ken ymmärsi, käyttäköön niitä,
terve, kuulijat kaikki!

VAFTHRUDNIRIN RUNO

Odinn lausui:

1. "Frigg, anna neuvo,
sillä aion matkaan,
menen viisaan Vafthrudnirin luokse.
Haluan tutkia
muinaistiedon,
mitä mahtava jätti muistaa."

Frigg lausui:

2. "Ennemmin toivoisin,
Joukkojen isä,
että jäisit jumalten pariin,
sillä tiedän, että
ei jäteistä yhtään
Vafthrudnirin vertaista löydy."

Odinn lausui:

3. "Matkasin paljon,
kokeilin paljon,
sain mahtitietoa monta.
Nyt mielin tietää,
millaista on
viisaan Vafthrudnirin luona."

Frigg lausui:

4. "Siis onnekas lähtö
ja onnekas, paluu
ja olkoon matkassa onni!
Pidä terävä ymmärrys,
Ihmisten isä,
sanakilvassa jättiläisen kanssa."

5. Odinn matkasi
mittaamaan
tuon mahtajan syvää mieltä,
tuli Imrin isän
asunnolle
ja astui sinne sisään.

Odinn lausui:

6. "Terve, Vafthrudnir!
Taloosi tulin,
tahdoin tavata sinut.
Kysyn ensiksi, jätti,
oletko viisas
vai vallanko kaikkiviisas."

Vafthrudnir lausui:

7. "Mikä mies se on
minun salissani,
kenenkä kanssa puhun?
Et astu salista
ikinä ulos,
jos et voita viisaudessa."

Odinn lausui:

8. "Gagnradr olen,
tulen kulkutieltä,
janoisena jouduin taloon,
on virvoitus tarpeen,
vaelsin kauan,
ota vieras vastaan, jätti!"

Vafthrudnir lausui:

9. "Älä, Gagnradr, puhele
permannolla,
ota salista sija ja istu!

On nähtävä varsin,
ken viisaampi on,
vieras vai tietäjävanhus.”

Odinn lausui:

10. “Kun köyhänä saavut
rikkaan saliin,
puhu viisaasti tai ole vaiti.
Suupaltti piankin
joutuu pulaan
keskellä kovien miesten.”

Vafthrudnir lausui:

11. “Sano siis, Gagnradr,
joka permannolla seisot
ja aiot onneasi koettaa,
minkä niminen on
se orhi joka aamuin
tuo ihmisten ilmoille päivän?”

Odinn lausui:

12. “Skinfaxi on
se orhi joka aamuin
tuo ihmisten ilmoille päivän.
Itägooteille on
se orheista paras,
aina sen harja hohtaa.”

Vafthrudnir lausui:

13. “Sano siis, Gagnradr,
joka permannolla seisot
ja aiot onneasi koettaa,
minkä niminen on orhi
joka idästä vetää
yön jälleen jumalten ylle?”

Odinn lausui:

14. "Hrimfaxi on orhi
joka idästä vetää
yön jälleen jumalten ylle;
joka aamu vuotaa
sen turvasta vaahto,
niin laaksoihin lankeaa kaste."

Vafthrudnir lausui:

15. "Sano siis, Gagnradr,
joka permannolla seisot
ja aiot onneasi koettaa,
minkä niminen on joki,
joka rajana jakaa
jumalten ja jättiläisten maat?"

Odinn lausui:

16. "Ifing on joki
joka rajana jakaa
jumalten ja jättiläisten maat,
avoimena virtaa
iäti sen vesi,
joki ei koskaan jäädy."

Vafthrudnir lausui:

17. "Sano siis, Gagnradr,
joka permannolla seisot
ja aiot onneasi koettaa,
minkä niminen on kenttä
jolla kerran sotivat
suopeat jumalat ja Surtr?"

Odinn lausui:

18. "Vigridr on kenttä
jolla kerran sotivat

suopeat jumalat ja Surtr,
se on sata peninkulmaa
kaikkiin suuntiin,
niin on sen määrätty mitta.”

Vafthrudnir lausui:

19. “Viisas olet,
istuhan, vieras,
jätin penkillä puhellaan kahden.
Tutkitaan hallissa,
panttina henki,
ken voittaa viisaudessa.”

Odinn lausui:

20. “Sano siis sinä ensin,
jos älysi suo,
Vafthrudnir, jos sen tiedät:
mistä tullut on maa
ja korkea taivas,
vastaa, viisas jätti.”

Vafthrudnir lausui:

21. “Ymirin lihasta
luotiin maa,
luista luotiin vuoret,
huurrekylmän jättiläisen
kallosta taivas,
hänen verestään luotiin vesi.”

Odinn lausui:

22. “Sano toiseksi siis,
jos älysi suo,
Vafthrudnir, jos sen tiedät:
mistä tullut on kuu
joka käy yli väen
tai aurinko yhtä lailla?”

Vafthrudnir lausui:

23. "Mundilfari on
Kuun isä
ja Auringon yhtä lailla.
He kiertävät taivasta
kaikin päivin
ja mittaavat ihmisille ajan."

Odinn lausui:

24. "Sano kolmanneksi,
sinä kuulemma viisas
Vafthrudnir, jos sen tiedät:
mistä tuli päivä
joka käy yli väen
tai yö ja alakuun aika?"

Vafthrudnir lausui:

25. "Dellingr se on,
hän on päivän isä,
yön isä on nimeltään Nörr,
jumalat antoivat
alakuun ja uuden,
ne mittaavat ihmisille ajan."

Odinn lausui:

26. "Sano neljänneksi
sinä kuulemma viisas,
Vafthrudnir, jos sen tiedät:
miten syntyi talvi
tai lämmin suvi
viisaita jumalia varten?"

Vafthrudnir lausui:

27. "Vindsvafr se on
talven isä,

ja suven isä on Svasudr.
— — —”

Odinn lausui:

28. “Sano viidenneksi,
sinä kuulemma viisas,
Vafthrudnir, jos sen tiedät:
kuka aasoista vanhin
tai Ymirin suvusta
on elänyt ajassa ammoin?”

29. “Monenmonta talvea
ennen maan luomista
syntynsä sai Bergelmir,
Thrudgelmir
oli tämän isä,
mutta isoisä Aurgelmir.”

Odinn lausui:

30. “Sano kuudenneksi,
sinä kuulemma viisas,
Vafthrudnir, jos sen tiedät:
miten Aurgelmir syntyi
ja jättiläisten suku,
vastaa, viisas jätti.”

Vafthrudnir lausui:

31. “Elivagar-laineista
loiskui myrkkyä,
pisaroista paisui jätti,
siitä syntyivät
jättiläisten suvut,
siksi on heimomme häijy.”

Odinn lausui:

32. "Sano seitsemänneksi,
sinä kuulemma viisas,
Vafthrudnir, jos sen tiedät:
miten paha jätti
voi siittää poikia
jättiläisvaimoa vailla?"

Vafthrudnir lausui:

33. "Tursaan kainaloissa,
sanovat, kasvoi
tuolloin tytär ja poika,
hänen toinen jalkansa
toisen kanssa
siitti kuusipäisen pojan."

Odinn lausui:

34. "Sano kahdeksanneksi,
sinä kuulemma viisas,
Vafthrudnir, jos sen tiedät:
mitä vanhinta muistat
ja muinaisinta tiedät,
olet kaikkietävä kyllä."

Vafthrudnir lausui:

35. "Monenmonta talvea
ennen kuin maa luotiin,
syntynsä sai Bergelmir,
sen vanhinta muistan,
miten viisas jätti
pantiin kehtonsa keinuun."

Odinn lausui:

36. "Sano yhdeksänneksi,
sinä kuulemma viisas,
Vafthrudnir, jos sen tiedät:

mistä tulee tuuli
joka matkaa yli meren,
jota itseään ei ikinä nähdä?”

Vafthrudnir lausui:

37. “Hræsselgr se on,
kotkanhahmoinen,
istuu äärellä taivaan.
Hänen siivistään syntyy,
sanovat, tuuli
joka puhaltaa ihmisten yli.”

Odinn lausui:

38. “Sano kymmenenneksi —
tunnethan kaikki
jumalten vaiheet, Vafthrudnir:
miten Njördr on joutunut
aasain joukkoon,
hänellä on talot
ja temppelit monet,
vaikka ei ole alkujaan aasa?”

Vafthrudnir lausui:

39. “Hänet Vanaheimrissä
viisaat loivat,
hän on aasoille annettu pantti,
kun maailma sortuu,
silloin hän palaa
viisaiden vaanien luokse.”

Odinn lausui:

40. “Sano yhdenneksitoista,
missä paikassa ottelevat
urhot joka ainoa päivä,
valitsevat kaatuneet

ja ratsastavat kotiin,
istuvat iloisin mielin?”
Vafthrudnir lausui:

41. “Odinnin kartano
on paikka jossa ottelevat
urhot joka ainoa päivä,
valitsevat kaatuneet
ja ratsastavat kotiin,
istuvat iloisin mielin.”

42. Odinn lausui:
“Sano kahdenneksitoista,
miten tunnet niin hyvin
jumalten kohtalot kaikki,
kun jättiläisten
ja jumalten riimuista
kerrot totisinta totta,
olet kaikkietävä kyllä.”

Vafthrudnir lausui:

43. “Jättiläisten
ja jumalten riimuista
taidan kertoa totta,
olenhan kulkenut
kaikki maailmat,
yhdeksän maailmaa,
Niflheliiin asti,
mihin Helistä vaipuvat vainaat.”

Odinn lausui:

44. “Minä matkasin paljon,
kokeilin paljon,
sain mahtitietoa monta;
kuka ihmisistä elää,
kun on ihmisten yllä
se viimeinen tuima talvi?”

Vafthrudnir lausui:

45. "Lif ja Lifthrasir
lymyävät silloin
kahden Hoddmimirin metsään;
aamukaste
on atriانا heillä,
he siittävät uuden suvun."

Odinn lausui:

46. "Minä matkasin paljon,
kokeilin paljon,
sain mahtitietoa monta;
mistä tulee aurinko
sileälle taivaalle,
kun sen on tuhonnut Fenrir?"

Vafthrudnir lausui:

47. "Alfrödull synnyttää
ainoan tyttären,
ennen kuin susi sen sieppaa
neito ratsastaa
äitinsä teitä,
kun jumalten tuho on tullut."

Odinn lausui:

48. "Minä matkasin paljon
kokeilin paljon,
sain mahtitietoa monta,
keitä ovat neidot
jotka nähdään meren yllä,
väkevät viisaat neidot?"

Vafthrudnir lausui:

49. "Mögthrasirin kunnaiden
yli käy kolme

nuorten neitojen ryhmää,
he saapuvat ihmisten
suojelijoina,
vaikka syntyivät jättien sukuun.”

Odinn lausui:

50. “Minä matkasin paljon,
kokeilin paljon,
sain mahtitietoa monta;
kutka aasoista hallitsevat
aasain maita,
kun Surtrin liekki sammuu?”

Vafthrudnir lausui:

51. “Jumalkodissa Vidarr
asuu ja Vali,
kun Surtrin liekki sammuu,
Mjöllnirin saavat
Modi ja Magni,
kun Vingnir on väsynyt sotiin.”

Odinn lausui:

52. “Minä matkasin paljon,
kokeilin paljon,
sain mahtitietoa monta;
mikä tulee syyksi
Odinnin surmaan,
kun jumalten tuho on tullut?”

Vafthrudnir lausui:

53. “Ihmisten isän
ahmaisee susi,
mutta Vidarr sen voittaa ja kostaa,
hän siinä sodassa
halkaisee sudelta
kahtia kylmän kidan.”

Odinn lausui:

54. "Minä matkasin paljon,
kokeilin paljon,
sain mahtitietoa monta;
mitä Odinn, ennen kuin
astui roviolle,
kuiskasi poikansa korvaan?"

Vafthrudnir lausui:

55. "Sitä kukaan ei aavista,
mitä olet ammoin
kuiskannut poikasi korvaan;
olen muinaistiedot
ja aasain tuhon
sanellut tuomituin suin;
nyt on kilpani käyty
Odinnin kanssa,
olet kaikista viisain aina."

GRIMNIRIN RUNO

Kuningas Hraudungrin pojista.

Kuningas Hraudungrilla oli kaksi poikaa; toisen nimi oli Agnarr, toisen Geirrödr. Agnarr oli kymmenen talven ikäinen, Geirrödr kahdeksan. He soutivat venheellä kahden pyytämään kalastusvehkeillään pikkukaloja. Tuuli vei heidät ulapalle. Yön pimeässä he rantautuivat ja nousivat maihin, löysivät erään torpanmiehen. Siellä he talvehtivat. Eukko hoivasi Agnarria, mutta mies Geirrödriä, antaen hänelle neuvoja. Keväällä mies toimitti heille aluksen. Mutta kun mies ja eukko saattoivat heitä rantaan, puhui mies Geirrödrille kahdenkesken. He saivat hyvän tuulen ja pääsivät isänsä satamaan. Geirrödr seisoi keulassa: hän hyppäsi maihin ja sysäsi venheen vesille ja sanoi: "Painu nyt sinne, missä peikko sinut vieköön." Venhe ajautui ulapalle. Geirrödr sen sijaan meni taloon ja hänet otettiin hyvin vastaan; mutta hänen isänsä oli kuollut. Niin otettiin Geirrödr kuninkaaksi, ja hänestä tuli maineikas mies.

Odinn ja Frigg istuivat Hlidskjalfilla ja katselivat yli kaikkien maailmain. Odinn sanoi: "Näetkö kasvattisi Agnarrin, miten hän siittää kallioluolassa lapsia jättiläisnaiselle? Mutta Geirrödr, minun kasvattini, on kuningas ja hallitsee maataan." Frigg sanoo: "Hän on niin sita ruoastaan, että kiduttaa vieraitaan, jos niitä näyttää tulevan liian monta." Odinn vastaa tuohon, että se on kaikkein katalinta valhetta. He lyövät vetoa asiasta. Frigg lähetti käskyläisneitonsa Fullan Geirrödrin luo. Hän kehotti kuningasta olemaan varuillaan, ettei häntä tuhoaisi muudan taikataitoinen mies joka oli tullut hänen maahansa, ja sanoi miehen tuntomerkiksi, ettei ollut yhtäkään niin vihaista koiraa, että se kävisi hänen kimppuunsa. Se puhe, että kuningas Geirrödr ei olisi ollut antelias, oli kuitenkin pelkkää pahinta panettelua. Hän antoi ottaa vangiksi miehen jota koirat eivät ahdistaneet. Tällä oli sininen turkistakki ja hän sanoi nimekseen Grimnir eikä kertonut itsestään mitään muuta, vaikka häntä kuulusteltiin. Kuningas antoi kiduttaa häntä sadakseen

hänet puhumaan ja panetti hänet istumaan kahden tulen väliin, ja siinä hän istui kahdeksan vuorokautta. Geirrödr kuninkaalla oli kymmentalvinen poika, joka oli kuninkaan veljen mukaan nimeltään Agnarr. Agnarr meni Grimnirin luo ja antoi hänelle täyden juomasarven ja sanoi, että hänen isänsä teki pahoin, kun antoi kiduttaa tätä syytöntä miestä. Grimnir joi sarvesta; silloin tuli oli edennyt niin pitkälle, että Grimnirin turkki paloi. Hän lausui:

1. "Kuuma olet, tuli,
ja roihuat kovin,
loittone minusta, liekki!
Viittani kytee,
vaikka kohotan sitä,
turkkini polttaa tuli.
2. Istuin tulien keskellä
kahdeksan yötä,
ei ruokaa kantanut kukaan,
paitsi Agnarr,
hän on hallitseva yksin,
Geirrödrin poika,
goottien maata.
3. Olet onnekas, Agnarr,
kun Veratyr itse
toivottaa sitä tässä,
et yhdestä juomasta
ikinä ole
saava parempaa palkkaa.
4. Se on pyhää maata,
jolla paikkansa on
liki aasain ja haltiain heimon,
ja Thrudheimarissa
asuu Thorr,
kunnes sortuvat jumalat suuret.
5. Ydalir on seutu,
jonne Ullr

on salinsa pannut pystyyn;
Alfheimr on Freyrin
hammaslahja,
jumalten antama ammoin.

6. On kolmas asumus,
auliiden jumalten
hopealla kattamat huoneet,
se on Valaskjalf,
sen varusti itselleen
muudan aasoista ammoin.

7. Sökkvabekkr on neljäs,
ja siellä kohisten
liikkuvat viileät laineet,
siellä Odinn ja Saga
alati juovat
kultamaljoista mettä.

8. Gladsheimr on viides,
ja siellä on Valhöll,
avara, kullankirkas,
Hroptr kutsuu sinne
kaikin päivin
aseiden kaatamat urhot.

9. Odinnin Sali
on aivan helppo
tulijan tuntea kohta:
keihäät ovat parsina,
kattona kilvet,
panssarein on peitetty penkit.

10. Odinnin Sali
on aivan helppo
tulijan tuntea kohta:
länsiportin päälle
on pantu susi
ja yllä kyyhöttää kotka.

11. Thrymheimr on kuudes,
sen omisti Thjazi,
julma ja väkevä jätti,
jumalmorsian hohtava,
Skadi, nyt hallitsee
isänsä muinaista majaa.
12. Breidablik on seitsemäs,
Baldr loi sinne
asunnon itsellensä,
seudulle josta
tiedän sanoa:
se on kaikista vaaroista vapaa.
13. Himinbjörg on kahdeksas,
Heimdallr kuuluu
saaneen pyhäkön sinne,
siellä jumalten vartija
iloisena juo
hyvän talonsa oivaa oltta.
14. Folkvangr on yhdeksäs,
Freyja määrää
salissa miesten sijat,
kaatuneista puolet
hän kutsuu joka päivä,
puolet ovat Odinnin osa.
15. Glitnir on kymmenes,
sen pylväävät ovat kultaa
ja on hopealla holvattu katto,
siellä enimmäkseen aikansa
asuu Forseti
ja ratkaisee kaikki riidat.
16. Noatun on yhdestoista,
Njördr on sinne
pannut salinsa pystyyn,
hän, ihmisten valtiasta,

vikoja vailla,
on korkeassa temppelissään tuolla.

17. Metsää kasvaa
ja korkeaa heinää
Vidissä, Vidarrin maassa,
siellä ratsunsa selästä
sen sanoo poika:
hän, uljas, isänsä kostaa.
18. Andhrimnir
Eldhrimnirissä
Sæhrimniriä kypsäksi keittää;
se on mainiota lihaa,
mutta moni ei tiedä,
mitä soturit eineeksi saavat.
19. Gerin ja Frekin
ruokkii kuulu
sotaurho, Joukkojen isä;
mutta aseita välkkyvä
Odinn elää
iäti viinillä vain.
20. Huginn ja Muninn
yli avaran maan
joka päivä lähtevät lentoon;
kovin pelkään, että
Huginn ei palaa,
mutta Muninn on suurempi murhe.
21. Thund karjuu,
Thjodvitnirin kala
virran vedessä ui,
mutta joen uoma
on ylen vaikea
kaatuneiden kahlata yli.
22. Valgrind on laaksossa,
veräjä pyhä,

edessä ovien pyhään,
se on muinainen portti,
mutta moni ei tiedä,
miten se on laitettu lukkoon.

23. Viisisataa ovea
ja neljäkymmentä yli
Valhöllissä on, niin uskon;
kahdeksansataa urhoa
astuu jokaisesta,
kun on sodittava sutta vastaan.
24. Viisisataa huonetta
ja neljäkymmentä yli
Bilskimirissä on, niin uskon,
mutta kaikista kartanoista
katetuista
on poikani kartano korkein.
25. Heidrun on vuohi,
se Herjafödrin talossa
puree Læradrin puuta;
se täyttää sangon
kirkkaalla simalla,
ei ikinä ehdy se juoma.
26. Eikthyrnir on hirvi,
se Herjafödrin talossa
puree Læradrin puuta;
sen sarvista valuu
Hvergelmiriin vettä,
joet kaikki syntyvät siitä.
27. Sid ja Vid,
Sækin ja Eikin,
Svöl ja Gunnthro,
Fjörm ja Fimbulthul,
28. Rin ja Rennandi,
Gipul ja Göpul,

Gömul ja Geirvimul,
ne ympäröivät aasojen maita,
Thyn ja Vin,
Thöll ja Höll,
Grad ja Gunnthorin.

29. Vina on yksi,
toinen Vegsvinn,
kolmas Thjodnuma,
Nyt ja Nöt,
Nönn ja Hrönn,
Slidr ja Hrid,
Sylgr ja Ylgr,
Vid ja Van,
Vönd ja Strönd,
Gjöll ja Leiptr,
ne virtaavat ihmisten mailla,
mutta laskevat lopulta Heliin.
30. Körmt ja Örmt,
Kerlaugia kaksi,
Thorr kahlaa ne kaikin päivin,
kun tuomitsemaan
hänen täytyy mennä
luo Yggdrasillin, saarnin,
sillä aasain silta
on liekeissä silloin,
pyhät vedet kiehuvat kaikki.
31. Gladr ja Gyllir,
Gler ja Skeidbrimir,
Silfrintoppr ja Sinir,
Gisl ja Falhofnir,
Gulltoppr ja Lettfeti,
näillä ratsuilla ajavat aasat
joka ainoa päivä
kun tuomitsemaan
he tahtovat mennä
luo Yggdrasillin, saarnin.

32. Kolme juurta
käy kolmeen suuntaan
Yggdrasill saarnin alta:
Hel asuu yhden alla,
toisen huurretursaat,
ihmiset kolmannen alla.
33. Ratatoskr on orava,
se alati juoksee
Yggdrasill saarnia myöten,
se kantaa ylhäältä
kotkan sanat,
Nidhögggrille kertoo niitä.
34. Neljä hirveä
nakertavat puusta
nuppuja taipuvien niskoin,
Dainn ja Dvalinn,
Duneyr ja Durathor.
35. Yggdrasillin alla
on enemmän käärmeitä
kuin typerä houkkio tietää:
Goinn ja Moinn,
Grafvitnirin pojat,
Grabakr ja Grafvölludr,
Ofnir ja Svafnir,
ne jäytävät aina,
arvelen, oksia puun.
36. Yggdrasill saarnilla
on sietämistä
yli ihmisten ymmärryksen:
hirvi syö latvaa,
runko lahoaa,
Nidhögggr nakertaa alta.
37. Hrist ja Mist tuokoot
minulle sarven,
Skeggjöld ja Sköggul,

Gömul ja Geirvimul,
ne ympäröivät aasojen maita,
Thyn ja Vin,
Thöll ja Höll,
Grad ja Gunnthorin.

29. Vina on yksi,
toinen Vegsvinn,
kolmas Thjodnuma,
Nyt ja Nöt,
Nönn ja Hrönn,
Slidr ja Hrid,
Sylgr ja Ylgr,
Vid ja Van,
Vönd ja Strönd,
Gjöll ja Leiptr,
ne virtaavat ihmisten mailla,
mutta laskevat lopulta Heliin.
30. Körmt ja Örmt,
Kerlaugia kaksi,
Thorr kahlaa ne kaikin päivin,
kun tuomitsemaan
hänen täytyy mennä
luo Yggdrasillin, saarnin,
sillä aasain silta
on liekeissä silloin,
pyhät vedet kiehuvat kaikki.
31. Gladr ja Gyllir,
Gler ja Skeidbrimir,
Silfrintoppr ja Sinir,
Gisl ja Falhofnir,
Gulltoppr ja Lettfeti,
näillä ratsuilla ajavat aasat
joka ainoa päivä
kun tuomitsemaan
he tahtovat mennä
luo Yggdrasillin, saarnin.

32. Kolme juurta
käy kolmeen suuntaan
Yggdrasill saarnin alta:
Hel asuu yhden alla,
toisen huurretursaat,
ihmiset kolmannen alla.
33. Ratatoskr on orava,
se alati juoksee
Yggdrasill saarnia myöten,
se kantaa ylhäältä
kotkan sanat,
Nidhöggille kertoo niitä.
34. Neljä hirveä
nakertavat puusta
nappuja taipuvin niskoin,
Dainn ja Dvalinn,
Duneyr ja Durathor.
35. Yggdrasillin alla
on enemmän käärmeitä
kuin typerä houkkio tietää:
Goinn ja Moinn,
Grafvitnirin pojat,
Grabakr ja Grafvölludr,
Ofnir ja Svafnir,
ne jäytävät aina,
arvelen, oksia puun.
36. Yggdrasill saarnilla
on sietämistä
yli ihmisten ymmärryksen:
hirvi syö latvaa,
runko lahoaa,
Nidhögg nakertaa alta.
37. Hrist ja Mist tuokoot
minulle sarven,
Skeggjöld ja Sköggul,

Hildr ja Thrudr,
Hlökk ja Herfjotr,
Göll ja Geirörlul,
Randgrid ja Radgrid
ja Reginleif,
he kantavat urhoille oltta.

38. Arvagr ja Alsvidr
vetävät auringon
taivaalle, hevoset hoikat,
lempeät jumalat
lapojen alle
ovat kätkeneet jääkylmän raudan.

39. Svalinn on nimeltään
auringon suojus,
kirkkaan jumalan kilpi;
vedet ja vuoret
syttyisivät varmaan,
jos sieltä se putoaisi pois.

40. Sköll on susi
joka sähköyvä jumalaa
seuraa metsän suojaan,
mutta toinen, Hati,
Hrodvitnirin poika,
on edellä taivaan neittä.

41. Ymirin lihasta
luotiin maa,
verestä luotiin vedet,
hänen luistaan tunturit,
tukastaan puut,
ja kallosta tehtiin taivas.

42. Hänen kulmakarvoistaan
ihmisten Midgardrin
lempeät jumalat loivat,
jättiläisen aivoista

jähmeät pilvet
tehtiin taivaan kanteen.

43. Ullr suosii häntä
ja suuret jumalat
ken ehtii tulen luo ensin,
sillä aasain katseelle
avataan talo,
kun kannetaan kattila syrjään.
44. Ivaldin pojat
tekivät ammoin
Skidbladnirin, purren;
laivoista parhaan
sai loistava Freyr,
Njördrin pystyvä poika.
45. Yggdrasill saarni
on puista ylin,
Skidbladnir pursista paras,
aasoista Odinn,
juhdista Sleipnir,
silloista Bilfrost,
skaldeista Bragi,
haukoista Habrok,
koirista Garmr.
46. Olen paljastanut kasvoni
jumalten pojille,
he antavat pikaisen avun.
Pian asiani tietää
jokainen aasa
Ægirin penkeillä,
Ægirin pidoissa.
47. Olen nimeltä Grímr,
olen nimeltä Gangleri,
Herjann ja Hjalmbéri,
Thekkr ja Thrídi,

Hildir ja Thrudr,
Hlökk ja Herfjotr,
Göll ja Geirörlul,
Randgrid ja Radgrid
ja Reginleif,
he kantavat urhoille olta.

38. Arvagr ja Alsvidr
vetävät auringon
taivaalle, hevoset hoikat,
lempeät jumalat
lapojen alle
ovat kätkeneet jääkylmän raudan.
39. Svalinn on nimeltään
auringon suojus,
kirkkaan jumalan kilpi;
vedet ja vuoret
syttyisivät varmaan,
jos sieltä se putoaisi pois.
40. Sköll on susi
joka säihkyvää jumalaa
seuraa metsän suojaan,
mutta toinen, Hati,
Hrodvitnirin poika,
on edellä taivaan neittä.
41. Ymirin lihasta
luotiin maa,
verestä luotiin vedet,
hänen luistaan tunturit,
tukastaan puut,
ja kallosta tehtiin taivas.
42. Hänen kulmakarvoistaan
ihmisten Midgardrin
lempeät jumalat loivat,
jättiläisen aivoista

jähmeät pilvet
tehtiin taivaan kanteen.

43. Ullr suosii häntä
ja suuret jumalat
ken ehtii tulen luo ensin,
sillä aasain katseelle
avataan talo,
kun kannetaan kattiila syrjään.
44. Ivaldin pojat
tekivät ammoin
Skidbladnirin, purren;
laivoista parhaan
sai loistava Freyr,
Njördrin pystyvä poika.
45. Yggdrasill saarni
on puista ylin,
Skidbladnir pursista paras,
aasoista Odinn,
juhdista Sleipnir,
silloista Bilfrost,
skaldeista Bragi,
haukoista Habrok,
koirista Garmr.
46. Olen paljastanut kasvoni
jumalten pojille,
he antavat pikaisen avun.
Pian asiani tietää
jokainen aasa
Ægirin penkeillä,
Ægirin pidoissa.
47. Olen nimeltä Grimr,
olen nimeltä Gangleri,
Herjann ja Hjalmbéri,
Thekkr ja Thridi,

Thudr ja Udr,
Helblindi ja Har;

48. Sadr ja Svipall
ja Sanngetal,
Herteitr ja Hnikarr,
Bileygr, Baleygr,
Bölverkr, Fjölnir,
Grimr ja Grinnir,
Glapsvidr ja Fjölsvidr;
49. Sidhött, Sidskeggr,
Sigfödr, Hnikudr,
Alfödr, Valfödr,
Atridr ja Farmatyr;
yhtä ainoaa nimeä
en ikinä käytä
kun matkaan ihmisten mailla.
50. Geirrödrin luona
olin nimeltä Grinnir,
Asmundrin asunnossa Jalkr,
Kjalarr olin,
kun vedin kelkkaa,
olin käräjiillä Throrr,
verikentällä Vidurr,
Oski ja Omi,
Jafnhar ja Biflindi,
jumaljoukossa Göndlir ja Harbardr.
51. Olin Svidurr ja Svidrir
Sökkmimirin luona,
petin pahasti vanhan jätin,
silloin kun surmasin
yksinäni siellä
Midvitnirin mainion pojan.
52. Olet juopunut, Geirrödr,
liiaksi joit,

olet menettänyt paljon,
minun apuni menetit,
Odinnin ja soturien avun.

53. Sait minulta neuvoja,
joita et muista,
ovat uhkana ystäväin juonet.
Näenpä maassa
ystäväni miekan,
se on värjäytynyt vereen.
54. Miekan kaataman
Yggr saa kohta,
sillä elämäsi on nyt ohi,
olet vihoittanut nornat,
Odinnin näet,
astu nyt eteeni, jos voit!
55. Odinn on nyt nimeni,
kerran olin Yggr,
ennen sitä olin Thundr,
Vakr ja Skilfingr,
Vafudr ja Hroptatyr,
jumaljoukossa Gautr ja Jalkr,
Ofnir ja Svafnir,
ja arvelen, että
olen itse ne kaikki luonut.”

Kuningas Geirrödr istui miekka polvillaan, ja se oli puoleksi ulkona huotrasta. Mutta kun hän kuuli, että vieras oli Odinn, niin hän nousi paikaltaan ja aikoi ottaa Odinnin pois tulien välistä. Miekka luiskahti hänen kädestään ja putosi maahan kahva alaspäin. Kuningas kompastui ja kaatui eteenpäin, ja miekka lävisti hänet, ja hän sai surmansa. Silloin Odinn katosi, mutta Agnarr oli siellä sitten kauan kuninkaana.

SKIRNIRIN RUNO

Njördrin poika Freyr oli eräänä päivänä istuutunut Hlid-skjalfille ja katsoi yli kaikkien maailmain. Hän katsoi Jötunheimariin ja näki siellä kauniin neidon, kun tämä kulki isänsä juomasalista aittaansa. Siitä näystä hänen mielen-sä synkkeni kovin. Freyrin palveluspoika oli nimeltään Skirnir; Njördr käski hänen mennä puhuttamaan Freyriä. Niin Skadi sanoi:

1. "Nouse, Skirnir,
mene siis ja pyydä,
että poikamme puhuu,
pyri selville saamaan,
ketä kohtaan tuo viisas
kantaa vihaa."

Skirnir lausui:

2. "Pahoilla sanoilla
poikanne varmaan vastaa,
jos menen ja puhumaan pyydän,
pyrin selville saamaan,
ketä kohtaan tuo viisas
kantaa vihaa."

Skirnir lausui:

3. "Jumalten valtiias,
Freyr, virka,
mitä tahtoisin tietää:
miksi istut
salissa yksin,
ruhtinas, pitkät päivät?"

Freyr lausui:

4. "Paljastaisinko
sinulle, poika,
mieleni raskaan murheen?
Alfröðull hohtaa
joka ainoa päivä,
ei kaipaukselleni koskaan."

Skirnir lausui:

5. "Niin suuri ei
voi kaipuusi olla,
että minulle et sanoa saata,
ikiaikoina olimme
yhdessä nuoret,
me taidamme toisiimme luottaa."

Freyr lausui:

6. "Gymirin kartanolla
kulki se neito
joka on minulle mieleen;
käsivarret loistivat,
loivat valon
kaikkiin vesiin ja ilmaan.
7. Näin rakastanut
ei nuori mies
ole neittä ikinä ennen,
mutta aasa ja haltia
ainoakaan
ei meidän suo yhdessä olla."

Skirnir lausui:

8. "Siis anna ratsu,
joka tohtii rientää
läpi sokaisevan lepattavan liekin,
ja anna miekka

joka itsestään sotii
jättien joukkoa vastaan.”

Freyr lausui:

9. “Minä annan ratsun
joka tohtii rientää
läpi sokaisevan lepattavan liekin,
ja annan miekan
joka itsestään sotii,
jos kantaja vain on viisas.”

Skirnir puhui hevoselle:

10. “Yö ulkona mustuu,
aika on mennä
yli märkien tunturimaiden,
[yli huurretursaiden teiden]
me palaamme kahden,
tai kahden jäämme
hirmuisen hiiden valtaan.”

Skirnir ratsasti Jötunheimariin Gymirin kartanoon. Siellä oli vihaisia koiria jotka oli sidottu sen aitauksen veräjään joka ympäröi Gerdrin asumusta. Hän ratsasti etemmäksi kummulle, jolla istui muudan karjapaimen, ja puhutteli paimenta:

11. “Kerro, paimen,
joka kummulla istut
ja tarkkaat kaikkia teitä,
kuinka pääsen
neidon puheille
ja vältän Gymirin koirat?”

Paimen lausui:

12. “Kuolemaanko vihitty
vai vainaja lienet?”

— — —

Puheisiin et
voi ikinä päästä
Gymirin tyttären kanssa.”

Skirnir lausui:

13. “Voi parempaakin tehdä
kuin puhjeta parkuun,
jos eteenpäin aikomus on,
määräpäivä
on minulle pantu
ja mitattu elämäni aika.”

Gerdr lausui:

14. “Mikä on se meteli
minkä kuulen
kaikuvan kartanolla?
Järisee maa
ja järkkyvät siitä
Gymirin kartanot kaikki.”

Palvelusneito lausui:

15. “Ulkona on mies,
hän on satulasta astunut,
laskee ratsunsa ruohoon.”

Gerdr lausui:

16. “Kutsu hänet sisään,
hän tulkoon saliimme
juomaan jaloa simaa,
vaikka aavistan kyllä,
että ulkona tuolla
seisoo veljeni surma.

17. Oletko haltia
vai aasain poika
vai viisas vaani?
Miten tulit yksin
liekkien yli
meidän taloomme tänne?”

Skirnir lausui:

18. “Enpä ole haltia,
en aasain poika,
en viisas vaani,
vaikka tulin yksin
liekkien yli
teidän taloonne tänne.

19. Minulla on yksitoista
kultaista omenaa,
Gerdr, ne omiksesi annan,
jos sovimme, että
Freyr saa sinulle
läheisin ystävä olla.”

Gerdr lausui:

20. “Yhtätoista omenaa
en ikinä huoli
mieliksi kenenkään miehen,
niin kauan kuin elämme,
emme koskaan
asu yhdessä Freyr ja minä.”

Skirnir lausui:

21. “Sormuksen saat,
joka paloi silloin,
kun poltettiin Odinnin poika,
kahdeksan sormusta
yhtä suurta
se luo joka yhdeksäs yö.”

Gerdr lausui:

22. "En sormusta ota
vaikka onkin se palanut,
kun poltettiin Odinnin poika,
Gymirin kodissa
riittää kultaa,
voin isäni aarteita jakaa."

Skirnir lausui:

23. "Näetkö, tyttö,
taipuisan, sorjan
miekan, jota kädessä kannan?
Katkaisen sillä
sinulta kaulan,
jos tahtoani et täytä."

Gerdr lausui:

24. "En siedä pakkoa,
siihen en suostu
mieliksi kenenkään miehen,
jos löydät Gymirin,
luulenpa, että
te tarpeeksi tapella saatte."

Skirnir lausui:

25. "Näetkö, tyttö,
taipuisan, sorjan
miekan jota kädessä kannan?
Sen terään on vaipuva
vanha jätti,
isäsi on kuoleman oma.
26. Tätä taikavarpua
tottelet kyllä,
sinut taivutan tahtooni, tyttö,
saat siirtyä sinne

missä sinua ei
näe ikinä ihmisen poika.

27. Kotkan kummulla
kyyhötät aamuin,
tähyät maasta pois,
[tuijotat Heliin päin]
inhoat ruokaa
enemmän kuin inhottaa
ihmistä kiiltävä käärme.
28. Olet kummajainen,
jos esille käyt,
tuijottakoon Hrimnir,
tähytköön jos kuka,
jää maineesi varjoon
jopa jumalten vahti,
töllötä porttisi takaa.
29. Houre ja kaipaus,
hulluus ja hätä,
kasvakoot kyyneleet ja murhe;
istu siihen
niin sinulle manaan
summat surut,
kaksinkertaiset kiusat.
30. Julmat aaveet
ahdistakoot sinua
jättien asunnoissa aina!
Huurretursaiden pariin
joka ainoa päivä
huono, hoiperrat,
heikko, hoiperrat!
Itku ilon sijaan
on osanasi aina
ja kyynelin kurjuutta kärsit.
31. Kolmipäisen tursaan
saat kumppaniksi ottaa

tai elää ilman miestä.
Suru syököön järkesi,
jäytäköön murhe!
Ole kuin ohdake
ahdettu kasaan,
kun on ohitse korjuuaika!

32. Vaelsin viitaan,
vihantaan metsään,
minä etsin varpua,
varvun minä sain.
33. Odinn on suuttunut,
ylimmäinen aasa,
sinulle on suuttuva Freyr.
Sinä ilkeä tyttö,
olet vetänyt yllesi
jumalten julman vihan.
34. Kuulkaa tursaat,
jättiläiset kuulkaa,
koko Suttungrin suku
sekä aasain seura,
kuinka minä kiroan
kuinka minä kiellän
neidolta miehen seuran,
neidolta miehen ilon!
35. Hrimgrinnir on se tursas
joka tulee sinut naimaan
Helin aidan alla.
Puun juurella siellä
ryysyläiset juottavat
sinulle vuohen virtsaa.
Et jalompaa juomaa
ole ikinä juova
mieltäni myöten, neito,
mieltäsi vasten, neito!

36. Thurs-riimun teen
ja kolme riimua,
himon ja kiiman ja halun,
minä taidan ne poistaa
kuin piirsinkin,
jos tarpeen on tehdä niin.”

Gerdr lausui:

37. “Ei, paljon ennemmin
terve, poika,
ota malja muinaista simaa,
vaikka en olisi
ikinä luullut,
että voisin suostua vaaniin.”

Skirnir lausui:

38. “Tahdon tietää
asiani tarkoin,
ennen kuin käännyn kotiin:
miten pian on Njördrin
mahtava poika
saava kohdata sinut?”

Gerdr lausui:

39. “Barri on nimeltään,
niinkuin tiedämme,
tyyni lempeä lehto.
Yhdeksän yön päästä
Njördrin pojalle
Gerdr suo siellä ilon.”

Sitten Skirnir ratsasti kotiin. Freyr seisoi ulkona ja tervehti häntä ja tiedusti uutisia:

40. “Skirnir, sano ennen
kuin satulasta astut

ja yhtään askelta otat:
mitä sait aikaan
jättiläisen mailla
onneksi molempien meidän?”

Skirnir lausui:

41. “Barri on nimeltään,
niinkuin tiedämme,
tyyni, lempeä lehto.
Yhdeksän yön päästä
Njördrin pojalle
Gerdr suo siellä ilon.”

Freyr lausui:

42. “Yö on pitkä,
pitkiä kaksi,
miten voin kestää kolme?
Usein on kuukausi
lyhyempi ollut
kuin puoli ikävän yötä.”

HARBARDRIN LAULU

Thorr oli tulossa idästä ja saapui salmen rantaan. Salmen vastarannalla oli lautturi aluksineen. Thorr huusi:

1. "Kuka pojista on se poika,
joka seisoo toisella puolen?"

Lautturi lausui:

2. "Kuka miehistä on se mies,
joka kutsuu salmen takaa?"

Thorr lausui:

3. "Vie minut salmen yli,
saat minulta suuruksen
selässäni on kori,
eväs ei parane tästä;
ennen kuin läksin kotoa,
eineekseni söin
sillin ja kaurapuuron,
olen vieläkin kylläinen."

Lautturi lausui:

4. "Aamutöilläsi kerskut,
aamuateriaalla,
et arvaa miten on laita,
kolkko on sinulla koti,
äitisi taisi kuolla."

Thorr lausui:

5. "Kerrotpa jotain nyt,
mikä on jokaiselle

ankara uutinen,
että on äitini kuollut.”

Lautturi lausui:

6. “Et mahda olla kolmen
kunnon talon herra,
seisot paljasjaloin,
kamppeet on kulkuripojan,
ei edes housuja yllä.”

Thorr lausui:

7. “Tuo aluksesi tänne,
minä osoitan sille paikan,
tai kenen on se pursi,
jota rannassa pidät?”

Lautturi lausui:

8. “Hildorfr se on,
joka minulle sen uskoi,
hän on Radseyjarsundista,
sukkela mies,
hän sanoi: jätä heittiöt,
jätä hevosvarkaat,
tuo kunnon miehet vain
ja kaikki hyvät tutut.
Sano nimesi siis,
jos aiot salmen yli.”

Thorr lausui:

9. “Sanon nimeni, vaikka
olen vailla lainsuojaa,
ja syntyperän:
olen Odinnin poika,
Meilin veli
ja Magnin isä,

jumaljoukon vahvin,
puhut tässä Thorrin kanssa.
Kysyn sinulta nyt,
mikä nimesi on?”

Lautturi lausui:

10. “Nimeni on Harbardr,
harvoin sen salaan.”

Thorr lausui:

11. “Miksikä salaisit nimen,
jos sinulla ei ole riitaa?”

Harbardr lausui:

12. “Ja jos olisikin riitaa,
sinun kaltaisiltasi aina
minä henkeni varjelen,
jos en vain ole kuolemaan vihitty.”

Thorr lausui:

13. “Minä katsoisin kiusaksi kyllä,
jos pitäisi kahlata yli
ja kantamukseni kastaa.
Sinulle, miehenpätkä,
kostaisin pilkkapuheet,
kun pääsisin salmen yli.”

Harbardr lausui:

14. “Kas tässäpä seison
ja varron sinua tänne.
Hrungnirin kuoleman jälkeen
et kohdannut kovempaa miestä.”

Thorr lausui:

15. "Sinä annat tietää,
että Hrungrnir-ottelun tunnet.
Sen korskean jätin kallo
oli kovaa kiveä vallan,
mutta sainpa hänet kumoon
ja eteeni kaasin.
Mitä tuolloin teit sinä, Harbardr?"

Harbardr lausui:

16. "Olin viisi talvea
Fjölvarrin kanssa
eräällä saarella,
nimeltä Algroen.
Saatiinpa tapella,
ruumiita tehtiin,
teiskattiin kaikkea,
työissä käytiin."

Thorr lausui:

17. "Miten onnisti naisten suhteen?"

Harbardr lausui:

18. "Hilpeitä olivat naiset,
jos olivat mieliksi olleet,
viisaita olivat naiset,
jos olivat lempeitä olleet.
He taisivat hiekasta
tehdä köyttä
ja sileiksi kaivaa
syvimmät kuopat.
Minä olin vikkelin,
kaikkipa voitin,
seitsemän sisaren
sängyssä nukuin,
sain kaikilta rakkauden riemun.
Mitä tuolloin teit sinä, Thorr?"

Thorr lausui:

19. "Tapoin Thjazin,
tuiman jättiläisen,
sinkosin Alvaldin
pojan silmät
korkealle taivaan kanteen,
mainetöittäni
merkit ovat siellä
kaikkien katseltavissa.
Mitä tuolloin teit sinä, Harbardr?"

Harbardr lausui:

20. "Yön ratsastajille punoin
mahtavat lemmenpaulat,
kun houkuttelin miehiltänsä heidät.
Arvelenpa, Hlebardr
oli ankara jätti,
minulle hän tarjosi
taikasauvansa,
hämmensin häneltä järjen."

Thorr lausui:

21. "Pahoin silloin maksoit
hyvän palveluksen."

Harbardr lausui:

22. "Tammi sen saa,
mitä toiselta kalvaa,
oma itse on jokaiselle lähin.
Mitä tuolloin teit sinä, Thorr?"

Thorr lausui:

23. "Idässä kävin,
surmasin ilkeitä

jättiläisvaimoja,
jotka vuorilla kulkivat;
kyllä kasvaisi se suku,
jos eläisivät kaikki,
ei ihmistä mahtuisi
Midgardrin maille.
Mitä tuolloin teit sinä, Harbardr?”

Harbardr lausui:

24. “Olin Vollandissa,
virittelin sotia,
kuninkaita kiihotin,
en kehottanut sopuun.
Odinn saa päälliköt,
jotka sota surmaa,
mutta Thorrin omat ovat orjat.”

Thorr lausui:

25. “Väärinpä jakaisit
jumalille väen,
jos voimasi pystyisi paljoon.”

Harbardr lausui:

26. “Thorrilla on voimaa,
mutta rohkeus ei riitä,
pelko ajoi poloisen
hansikkaan peukaloon,
unhotit, että olet Thorr.
Thorr arkaili niin,
ettei uskaltanut edes
aivastaa, ei pierrä,
ettei arvaisi Fjalarr.”

Thorr lausui:

27. “Sinä raukkamainen Harbardr!
Löisin sinut hengiltä,

jos yltäisin sinuun yli salmen.”
Harbardr lausui:

28. “Miksi tahtoisit yltää yli salmen,
kun ei ole riidan syytä.
Mitä tuolloin teit sinä, Thorr?”

Thorr lausui:

29. “Vaelsin idässä,
vaivoin jokea,
kun kimppuuni sain
Svarangrin pojat,
he viskoivat kiviä,
voitto vain jäi vähiin,
heidän oli pakko
pyydellä rauhaa.
Mitä tuolloin teit sinä, Harbardr?”

Harbardr lausui:

30. “Minä olin idässä,
armaan kanssa juttelin,
neittä liinanvalkoista
lepyttelin salaa,
kultapäätä naurattelin,
neito antoi ilon.”

Thorr lausui:

31. “Satuitpahan sitten siellä hyviin naisiin.”

Harbardr lausui:

32. “Olisin tarvinnut voimaasi, Thorr,
se olisi auttanut pitämään
sen liinanvalkoisen neidon.”

Thorr lausui:

33. "Apua annan kyllä,
jos vastedes osun sinne."

Harbardr lausui:

34. "Luotankin sinuun silloin,
kunhan et vilpistele."

Thorr lausui:

35. "En pure kantapäätä
kuin keväällä kenkärisa."

Harbardr lausui:

36. "Mitä tuolloin teit sinä, Thorr?"

Thorr lausui:

37. "Nujersin Hleseyllä
berserkkineitoja,
tekivät paljon pahaa,
pettivät kaiken kansan."

Harbardr lausui:

38. "Nolo juttu, Thorr,
kun sodit naisten kanssa."

Thorr lausui:

39. "Susia ne olivat,
ei naisia suinkaan,
keikuttivat purteni
pönnkien päältä,
rautanuijin uhkailivat,
ajoivat Thjalfia.
Mitä tuolloin teit sinä, Harbardr?"

Harbardr lausui:

40. "Minä sotaväen joukossa
jouduttauduin tänne
liehuttamaan viirejä,
veristämään keihäät."

Thorr lausui:

41. "Nyt tunnustat, kuinka
teit tuhotöitä meille."

Harbardr lausui:

42. "Sinulle sen riittää
hyvittämään rengas,
välimiesten mieleinen,
kun he sovittavat meidät."

Thorr lausui:

43. "Mistä oikein poimit
niin purevat sanat,
etten pahempia kuullut koskaan?"

Harbardr lausui:

44. "Minä opin ne viisailta
vanhuksilta,
kotikumpujen asukkailta."

Thorr lausui:

45. "Hyvän nimenpä suot
kiviröykkiöille,
sanot kotisi kummuiksi niitä."

Harbardr lausui:

46. "Ne näen tuolla tapaa."

Thorr lausui:

47. "Suunsoitostasi
seuraa pahaa,
jos kahlaan aaltojen yli.
Kyllä silloin ulvot
kovemmin kuin susi,
jos annan vasaran iskun."

Harbardr lausui:

48. "Sifillä on huorimies,
sen haluat kai nähdä.
Säästä siihen voimasi,
on suurempi syy."

Thorr lausui:

49. "Sanot, että suuttuisin,
mitä sylki tuo suuhun,
sinä vaivainen raukka,
valehtelet varsin."

Harbardr lausui:

50. "Totta se on, uskon,
olet perin hidas,
olisit päässyt pitkälle
yötä päivää käyden."

Thorr lausui:

51. "Sinä heittädyit esteeksi,
Harbardr, senkin raukka."

Harbardr lausui:

52. "Enpä luullut, että
aasa-Thorrin matkaa
paimen voisi pidättää."

Thorr lausui:

53. "Kas tässä annan neuvon:
tuopa venhe tänne
ja lopetetaan kiista,
tule Magnin isän luokse!"

Harbardr lausui:

54. "Loittone salmelta,
lauttaa et saa."

Thorr lausui:

55. "Neuvo siis tie,
jos minua et aio noutaa!"

Harbardr lausui:

56. "Ei maksa paljon kieltää,
mutta pitkälti on matkaa:
kannon luokse tuokio,
kiven luokse toinen,
mene vasempaa tietä,
kunnes Varlandiin saavut,
siellä Fjörgyn tapaa
poikansa Thorrin,
hänelle neuvoo aasain tien
Odinnin maahan."

Thorr lausui:

57. "Pääsenkö päivässä?"

Harbardr lausui:

58. "Työ ja tuska alkaa,
kun päivännousun aikaan
maa sulaa, sen arvaan."

Thorr lausui:

59. "Ei puhella nyt pitkään,
kun vastaat pilkkapuhein.
Kostan lauttakiellon,
jos kohtaamme kerran."

Harbardr lausui:

60. "Painu nyt sinne,
missä paha sinut perii!"

HYMIRIN LAULU

1. Sodan jumalat ryhtyivät
syömään riistaa
ja ennen kuin tyytyivät,
tahtoivat juoda,
he ravistivat vitsoja,
tutkivat verta,
keksivät Ægirin
kattilamäärät.
2. Iloinen kuin lapsi
oli vuoren-asuja,
kuin Miskorblindin
oikea poika;
Yggrin poika
loi uhmakatseen:
"Teet tästedes usein
aasoille juhlat."
3. Harmia tuotti
se tiukka käsky,
ja kosto juolahti
jätin mieleen:
Sifin mies tuokoon
kattilan, hän sanoi,
"niin panenpa kaikille
olutta kyllin."
4. Ylhäiset jumalat
eivät voineet,
mahtajat suuret,
sitä mistään löytää,
kunnes Tyr
Thorrille antoi
ystävyydessä
oivan neuvon:

5. "Elivagar-laineista
itään asuu
taivaan äärillä
tietoviisas Hymir,
isäni omistaa
oivan maljan,
suurensuuren kattilan,
peninkulman syvän."
6. "Luuletko, että
sen lainaksi saamme?"
"Kyllä, veljeni,
vilpin keinoin."
7. He ajoivat kiireesti
kaiken päivää
aasain asunnoilta
Egillin luokse,
hän otti suojiinsa
sarvekkaat pukit,
ja he riensivät sisään
Hymirin saliin.
8. Näki poika inhan
äitinsä äidin,
tämän yhdeksänsataa
ilkeää päättä;
tuli toinen vastaan,
välkkyen kultaa,
ja kirkkain otsin
toi olutsarven:
9. "Jättien poika,
piilotan teidät
kaksi urhoa
kattilain alle,
sillä armas mieheni
monta kertaa
on vieraille karsas
ja syttyy vihaan."

10. Hymir palasi,
tyly ja häijy,
metsältä kotiin,
joutuen myöhään,
kilisivät jäät,
kun hän salissa kulki,
oli hileinen miehen
leukametsä.
11. "Terve, Hymir,
ole hyvillä mielin!
Poika on saapunut
saleihisi,
hän jota varroimme
vaelluksiltaan.
Maineikas vastustaja
hänellä on myötään,
ihmisten veli,
nimeltä Veur.
12. Kas tuolla he istuvat
päädyn alla,
ovat piiloutuneet
pylvään taakse."
Jätin silmäyksestä
pylväs särkyi,
orsi katkesi
kahteen palaan.
13. Kahdeksan kattilaa
kirposi maahan,
vain yksi, kovaksi
taottu, kesti;
he astuivat esiin,
iäkäs jätti
vihamiestään
mittasi silmin.
14. Ei hänelle tuottanut
mielihyvää

jättinaisten itkettäjä
edessään nähdä.
Nyt haettiin esiin
kolme härkää,
jätti käski
ne kaikki keittää.

15. Häriltä pantiin
poikki päät
ja kannettiin ne
keittokuoppaan.
Ennenkuin maata
meni Sifin mies,
söi yksin hän
Hymirin kaksi härkää.

16. Hrungnirin ystävä,
harmaapäinen,
piti runsaanlaisena
Hlorridin ruokaa:
"Kun tulemme tästä
toiseen iltaan,
saa ruokana olla
metsänriistä."

17. Veurr lupasi silloin
merelle soutaa,
jos suuri jätti
antaisi syötin.

Hymir lausui:

18. "Mene karjatarhaan,
jos sen tohdit,
vuorelaisten surmaaja,
etsi syötti!
Arvelen, että
ilman vaivaa
siellä saat
härältä syötin."

19. Poika riensi
reippaasti metsään,
huomasi siellä
mustan härän.
Tursaiden surmaaja
mursi siltä
kahden sarven
korkean linnan.

Hymir lausui:

20. "Sinä pursien ohjaaja,
paljon pahempaa
työsi on
kuin joutenolo."
21. Pukkien herra
pyysi sitten,
että jätisyntyinen
soutaisi ulomma;
mutta jätti vastasi,
ettei viitsinyt
laineorhia
etemmä viedä.
22. Kunnokas Hymir
sai kaksi valasta,
samalla koukulla
kiskoi ylös;
peräpuolella istui
Odinn-synty,
Veurr varusti siellä
köyttään, viekas.
23. Käärmeen tappaja,
kansojen turva
sijoitti häränpään
syötiksi koukkuun;
sitä vastaan tuijotti
jumalten vihamies,

joka kiertyy ympäri
kaikkien maiden.

24. Rohkea Thorr
nyt riuhtaisi, vahva,
myrkkyyisen käärmeeen
kannen reunaan,
iski vasaralla
hiusten vuorta,
ylhäältä löi
suden veljeä inhaa.
25. Hirviöt karjuivat,
kivikko kaikui,
kauttaaltaan vapisi
vanha maa;
otus vajosi viimein
takaisin veteen.
26. Kun soudettiin kotiin,
oli synkkänä jätti,
Hymir istui
airoissa vaiti,
käänsi venhettä,
vaihtoi suuntaa.
- Hymir lausui:
27. "Jaa nyt kanssani
kahtia vaiva,
kannatko valaat
kartanolle
vai lainepukkimme
panet kiinni?"
28. Hlorridi tempaisi,
tarttui keulaan,
vesiorhin kohotti
olkapääälleen
vesineen, airoineen,
äyskäreineen,

perille kantai
myös meriporsaat
[metsäisten vuorten
välistä käyden.]

29. Mutta jätti tahtoi,
tottunut uhmaan,
yhä kiistää voimista
Thorrin kanssa;
jos jaksakin soutaa,
niin hän sanoi,
se on mitätön mies,
ken ei pikaria murra.
30. Hlorridi sai
pikarin ja sillä
heti paikalla särki
kivisen pylvään,
istualtaan
sen palasiksi iski,
mutta pikari oli ehyt
kun se Hymirille vietiin.
31. Kaunis emäntä
antoi silloin
ystävän neuvon,
nainen tiesi:
"Osu Hymiriä päähän,
hänen, paljon syöneen,
kallonsa on lujempi
kuin mikään lasi."
32. Kova pukkien herra
kävi polvilleen,
viskasi kaikin
aasanvoimin;
yhä kesti jättiläisen
kypäränkanta,
mutta pikari räsähti
siinä rikki.

Hymir lausui:

33. "Paljon minulta
on nyt mennyt,
kun polveltani
on pudonnut malja" —
mies sanoi näin —
"en saata virkkaa
ikinä enää:
nyt olut on pantu.
34. Mutta onpa edessä
vielä ehto,
miten kannatte kattilan
kartanosta."
Tyr kaksi kertaa
koetti nostaa:
oli kattila lujassa,
liikahtamatta.
35. Mutta Modin isä
sai lujan otteen
kattilan reunasta,
permannon rikkoi,
kattila pään päällä
Sifin mies kulki,
ja kahvat kilkkuivat
kantapäihin.
36. Ei kuljettu pitkään,
kun Odinnin poika
siinä katsahti
kerran taakseen:
hän Hymirin parven
monipäisen
näki idässä liikkuvan,
luolista nousten.

37. Thorr heitti kattilan
hartioiltaan,
heilutti Mjöllniriä,
murhaan valmista,
tappoi kaikki
kivikkotursaat.
38. Ei kuljettu pitkään,
kun yksi pukki
puolikuolleena
kellahti maahan:
oli vetojuhdalla
rampa jalka,
ilkeä Loki
oli saanut sen aikaan.
39. Nyt olette kuulleet —
ja kukapa voisi
jumalasiain tuntija
enemmän tietää?
mitä erämaan-asuja
Thorrille antoi,
toi kaksi lastaan
korvaukseksi.
40. Hän, kukistumaton,
tuli jumalten kärkeihin,
ja Hymirin kattilan
kantoa myötäen.
Sen jälkeen jumalat
juovat olutta
joka ainoa talvi
Ægirin luona.

LOKIN RIITA

Ægir, joka toiselta nimeltään oli Gymir, oli pannut aasoiille olutta saatuaan ison kattilan, niinkuin nyt on kerrottu. Näihin kesteihin tulivat Odinn ja hänen vaimonsa Frigg. Thorr ei tullut, sillä hän oli idässä. Sif oli siellä, Thorrin vaimo, Bragi ja hänen vaimonsa Idunn. Tyr oli siellä. Hän oli yksikätinen — Fenrir-susi repi häneltä käden silloin kun sitä kahlittiin. Siellä olivat Njördr ja hänen vaimonsa Skadi, Freyr ja Freyja, Vidarr, Odinnin poika; Loki oli siellä ja Freyrin palvelijat Byggvir ja Beyla. Sekä aasoja että haltioita oli siellä paljon. Ægirillä oli kaksi palvelusmiestä, Fimafengr ja Eldir. Tulenvalon sijasta siellä oli kimaltelevaa kultaa. Olut kantautui itsestään esiin. Siellä vallitsi juhlarauha. Miehet kiittelivät kovin, miten oivallisia olivat Ægirin palvelusmiehet. Loki ei kärsinyt sitä kuunnella, vaan löi Fimafengrin kuoliaaksi. Silloin aasat ravistivat kilpiään ja huusivat Lokille ja karkoittivat hänet metsään, ja sitten he palasivat juomaan. Loki kääntyi takaisin ja tapasi ulkona Eldirin. Loki puhutteli häntä:

1. “Sanopa, Eldir,
ennen kuin astut
yhtään askelta täältä,
mitä olutpuheita
pitävät siellä
sodanjumalten jälkeläiset?”

Eldir lausui:

2. “Urotöistään puhuvat,
aseistaan
sodanjumalten jälkeläiset;
ei aasa, ei haltia
ainoakaan
sano sinusta hyvää sanaa.”

Loki lausui:

3. "Astunpa sisään
Ægirin saliin
kemuja katselemaan,
valmistan aasoille
vihaa ja riitaa,
sekoitan sappea simaan."

Eldir lausui:

4. "Tiedä, jos astut
Ægirin saliin
kemuja katselemaan
ja pirskotat aasoihin
ivaa ja pilkkaa,
sen kaiken he kuivaavat sinuun."

Loki lausui:

5. "Tiedä, Eldir,
jos aiomme tässä
sotia pistopuhein,
vastauksia
en jää vaille,
jos soitat suutasi liikaa."

Sitten Loki meni saliin, mutta kun siellä olijat näkivät, kuka oli tullut, kaikki vaikenivat.

Loki lausui:

6. "Tulin janoissani
juhlasaliin,
Loptr, teiden takaa,
aasoilta pyydän,
että antaisi joku
minun siemaista jaloa juomaa.

7. Miten, jurot jumalat,
jätte väiti,
puhumaan ette pysty?
Suokaa salista
minulle sija
tai ajakaa ovesta ulos!”

Bragi lausui:

8. “Aasat eivät
ikinä anna
sinulle salista sijaa,
he tietävät kyllä,
keitä sopii
mahtijuhlissa juottaa.”

Loki lausui:

9. “Muistatko, Odinn,
kun annoimme ammoin
veremme valua yhteen?
Sanoit: et olutta
ikinä juo,
jos ei kanneta kummankin käteen.”

Odinn lausui:

10. “Nouse, Vidarr,
valmista siihen
suden isälle sija,
jotta hän
ei herjaisi meitä
Ægirin talossa täällä.”

Niin Vidarr nousi ja kaatoi Lokille juomaa, mutta Loki sanoi aasoille ennen kuin joi:

11. “Terve, aasat,

terve, aasattaret,
te pyhistä pyhimmät, terve!
Paitsi yksi
joka istuu täällä
ja painaa penkkiä, Bragi.”

Bragi lausui:

12. “Saat hevosen ja säilän
ja sormuksella
sovittaa Bragi sinut,
kun et anna aihetta
epäsopuun,
älä viritä aasojen vihaa!”

Loki lausui:

13. “Ratsuista, renkaista
et ole rikas
ikinä oleva, Bragi,
aasain ja haltiain
heimosta täällä
olethan kaikkein arin,
[pahimmin sodassa pelkää.]

Bragi lausui:

14. “Olisinpa ulkona
kuin sisällä olen
Ægirin talossa täällä,
kantaisin kädessäni
päätäsi kohta,
panisin vaiheesta palkan.”

Loki lausui:

15. “Olet istuen uljas,
vaan tuota et tee,
sinä penkin somistus, Bragi!

Jos vihainen olet,
käy ottelemaan,
ei urhea arvele pitkään!”

Idunn lausui:

16. “Lastemme puolesta
pyydän, Bragi,
ja puolesta ottopoikain,
että et Lokia
loukkaa puhein
Ægirin talossa täällä.”

Loki lausui:

17. “Ole ääneti, Idunn,
olethan naisista
kaikista miehenkipein,
sinä kirkkaiksi pestyin
käsivarsin
syleilit veljesi surmaa.”

Idunn lausui:

18. “Minä en Lokia
loukkaa puhein
Ægirin talossa täällä,
rauhoitan Bragin,
jota riivaa olut,
en tahdo, että tappelu alkaa.”

Gefjun lausui:

19. “Mistä syystä
te molemmat aasat
soditte pistopuhein?
Loki ei tiedä,
miten leikkisä on Bragi,
hän on suuressa suosiossa.”

Loki lausui:

20. "Ole ääneti, Gefjun,
ilmaisen nyt,
kuka viereensä vietteli sinut,
valkopäinen
poika toi korun,
ja laajalle levitit reidet."

Odinn lausui:

21. "Sinä houraillet, Loki,
hullu olet,
kun myrkytät Gefjunin mielen,
sillä ihmiskohtalot,
uskon niin,
hän tuntee kuin minä ne tunnen."

Loki lausui:

22. "Ole ääneti, Odinn!
Et ikinä osannut
antaa voittoa oikein,
useinkin teit
toisin kuin piti,
soit sodassa veltomman voittaa."

Odinn lausui:

23. "Tiedä, jos tein
toisin kuin piti,
soin sodassa veltomman voittaa,
sinä kahdeksan talvea
elit maan kätkössä,
naisena lehmiä lypsit,
kun synnytit lapsia siellä,
se ei minusta miehelle sovi."

Loki lausui:

24. "Sanovat, että
sinä Samseyssa loitsit
ja taikoja teit kuin noidat,
ihmisten keskellä
velhona kuljit,
se ei minusta miehelle sovi."

Frigg lausui:

25. "Kohtaloistanne
ei pidä koskaan
mainita miesten kesken,
mitä te aasat
ammoin teitte,
mennyttä olkoon mennyt."

Loki lausui:

26. "Ole ääneti, Frigg,
Fjörgynnin neito,
olit miehenkipeä aina,
sinä, Vidririn vaimo,
Ven ja Vilin,
molempain kanssa olet maannut."

Frigg lausui:

27. "Tiedä, jos olisi
Ægirin salissa
Baldrin kaltainen poika,
et aasain poikia
pääsisi pakoon,
lujasti selkääsi saisit."

Loki lausui:

28. "Tahdotko, Frigg,
tietää lisää,
puhunko pahat riimut?
Minä sain aikaan,

että enää et näe
Baldrin saapuvan saliin.”

Freyja lausui:

29. “Hullu olet,
Loki, kun itse
avaat ilkeät riimut,
Frigg kohtalot
kaikki tietää,
arvelen, vaikka on vaiti.”

Loki lausui:

30. “Ole ääneti, Freyja,
sinut ymmärrän hyvin,
et ole vikoja vailla:
nämä aasat ja haltiat
huoranneet
ovat jokainen kanssasi kilvan.”

Freyja lausui:

31. “Petollinen kielesi
sinulle kohta
ikävän laulun laulaa,
sinä vihoitat aasat
ja aasattaret,
katuen palaat kotiin.”

Loki lausui:

32. “Ole ääneti, Freyja,
olet noita-akka
ja toimitat paljon pahaa,
sinut veljesi vierestä
löysivät vallat,
päästitpä silloin pierun.”

Njördr lausui:

33. "Vähätpä siitä,
jos vaimolla mies on
oma tai muu tai monta,
mutta kumma, kun halliin
on päässyt tuo hylky,
tuo akka joka lapsia laittaa."

Loki lausui:

34. "Ole ääneti, Njördr,
olit idässä äsken,
aasain antama pantti.
Olit Hymirin neidoille
hieno potta,
he suuhusi suihkuttivat."

Njördr lausui:

35. "Sain korvauksen,
kun kaukana kävin,
olin aasain antama pantti:
siitin pojan
jota jokainen suosii,
hän on jumalten tuki ja turva."

Loki lausui:

36. "Annahan olla,
Njördr, älä kersku,
en aio salata enää:
sellaisen pojan
sait sisaresi kanssa,
niin hyvän kuin vartoa voikin."

Tyr lausui:

37. "Freyr on paras
urhoparvesta
aasain asuinmailla.
Hän ei itketä neittä,

ei miehen naista
ja avaa kaikkien kahleet.”

Loki lausui:

38. “Ole ääneti, Tyr,
et osannut koskaan
sovittaa kahden kiistaa.
Muistutan, kuinka
oikean käden
repi sinulta Fenrir susi.”

39. Tyr lausui:
“Olen kättä vailla,
Hrodvitniriä sinä,
me kaipaamme kumpainenkin.
Ei susikaan nauti,
kun sidottuna saa
odottaa ragnarökin aikaa.”

Loki lausui:

40. “Ole ääneti, Tyr,
sattuipa äsken,
että siitin sinun vaimollesi pojan;
et kangaspalaa,
et penninkiä saanut
korvaukseksi, sinä kurja!”

Freyr lausui:

41. “Näen suden makaavan
virran suussa
kunis sortuvat jumalat suuret.
Jos et vaikene kohta,
sen viereen sidotaan
sinutkin, pahuuden seppä.”

Loki lausui:

42. "Ostit kullalla
Gymirin tyttären,
möitpä miekkasikin.
Kun Muspellrin pojat ratsastavat
Myrkvidrin yli,
et tiedä millä taistella, kurja."

Byggvir lausui:

43. "Jos sukuni olisi
kuin Ingunar-Freyrin
ja istuimeni yhtä ylhä,
murskaisin tuon turmanlinnun
ydinluihin asti
ja pilkkaisin paloiksi ruumiin."

Loki lausui:

44. "Mikä pikkuinen siellä
on kerjäämässä palaa
ja häntäänsä heiluttelee?
Aina kuiskit
Freyrin korvaan
tai vaakut vierellä myllyn."

Byggvir lausui:

45. "Nimeni on Byggvir,
olen pikainen,
sen sanovat ihmiset ja aasat.
Olen ylpeä, kun täällä
Hroptrín urhot
yhdessä olutta juovat."

Loki lausui:

46. "Ole ääneti, Byggvir,
et ikinä osannut
jakaa miesten muonaa,
ja penkinolkien

peittoon jäit,
kun miehet ryhtyivät miekkaan.”

Heimdallr lausui:

47. “Loki, olet päässäsi,
järki ihan poissa,
miksi et jo luovuta, Loki?
Kun olut saa vallan
miehen yli,
kukaan ei hallitse kieltä.”

Loki lausui:

48. “Ole ääneti, Heimdallr,
surkea elämä
sinulle ammoin suotiin,
alati seisot
märkänä selkä
ja vartioit, jumalten vahti.”

Skadi lausui:

49. “Olet leikkisä, Loki,
mutta liian kauan
et vapaasti huiski häntää:
pian pakkasenkylmän
poikasi suolin
sinut aasat kytkevät kiveen.”

Loki lausui:

50. “Jos pakkasenkylmän
poikani suolin
minut aasat kytkevät kiveen,
niin tiedä, että ensiksi
ja viimeiseksi iskin
minä silloin, kun tapettiin Thjazi.”

Skadi lausui:

51. "Jos ensiksi ja viimeiseksi
iskit sinä
silloin kun tapettiin Thjazi,
niin tiedä, pyhäköstäni
pyhiltä mailta
kohtaat kylmät neuvot."

Loki lausui:

52. "Lempeämmmin puhuttelit
Laufeyn poikaa,
kun sänkyysi käskit kerran,
sekin sanottakoon,
jos me kaksi siis
pahat tekomme esiin tuomme."

Silloin Sif astui esiin ja kaatoi Lokille simaa kristallipikariin ja lausui:

53. "Terve, Loki,
ota pikari tästä,
maista muinaista simaa,
kun kaikista aasoista
ainoa, minä,
saan olla virheistä vapaa."

Loki otti pikarin ja joi:

54. "Ainoa olisit,
jos olisit siis
kaino ja miehille kylmä,
mutta yhden tiedän
ja ilman epäilystä,
joka vietti Hlorridin vaimon,
[se oli liukas Loki.]

Beyla lausui:

55. "Tunturit järkkyvät,
Hlorridi taitaa

olla jo tulossa tänne.
Hän hiljentää sen,
joka häpäisee täällä
kaikki ihmiset ja aasat.”

Loki lausui:

55. “Ole ääneti, Beyla,
olet Byggvirin vaimo
ja täynnä synnin saastaa,
olet aasain parissa
pahin otus,
olet täynnä paskaa, piika.”

Silloin Thorr tuli sisälle ja sanoi:

56. “Ole vaivainen vaiti,
tai vasarani Mjöllnir
sulkee sinulta suun,
isken kaulasta
hartiakummun,
silloin henkesi heität.”

Loki lausui:

57. “Kas, Maan poika
on päässyt sisään,
mitäpä torailet, Thorr?
Uho onkohan sama,
kun suden kanssa sodit,
se on syövä Voittojen isän.”

Thorr lausui:

58. “Ole vaivainen vaiti
tai vasarani Mjöllnir
sulkee sinulta suun,
viskaan sinut ilmaan
ja sinkoan itään,
sitten ei sinua nähdä.”

Loki lausui:

60. "Et itämatkaasi
ilkeä koskaan
kuvailla miesten kuullen,
kun hansikkaan peukaloon
piilouduit, urho,
ja unhotit että olet Thorr."

Thorr lausui:

61. "Ole vaivainen vaiti
tai vasarani Mjöllnir
sulkee sinulta suun.
Lyön oikealla kädelläni,
kaikki luusi
särkee Hrungnirin surma."

Loki lausui:

62. "Arvelenpa elää
korkeaan ikään,
vaikka vasaralla varsin uhkaat;
kovat remmit
oli Skrymirin repussa,
evästä sieltä et saanut,
[ja kylläpä kärsit nälkää.]"

Thorr lausui:

63. "Ole vaivainen vaiti
tai vasarani Mjöllnir
sulkee sinulta suun.
Hrungnirin surma
sinut sinkoaa Heliin,
vainajain oven eteen."

Loki lausui:

64. "Aasoille puhuin
ja aasain pojille
niinkuin houkutti halu,
sinua yksin
väistyn ulos,
sillä lopulta lyöt, sen tiedän.

65. Panit olutta, Ægir,
mutta ikinä et
ole pitävä pitoja enää,
mitä omistat, sen
mitä sisällä on,
yli lyökööt liekit
ja polttakoot sinulta selän!"

Tämän jälkeen Loki kätkeytyi Franangrin koskeen lohen hahmoisena. Aasat pyydystivät hänet sieltä. Hänet sidottiin poikansa Valin suolilla, mutta hänen pojastaan Narfista tuli susi. Skadi otti myrkkykäärmeen ja kiinnitti sen Lokin kasvojen yläpuolelle; myrkky tippui niille. Sigyn, Lokin vaimo, istui siellä ja piteli myrkyn alla vatia. Mutta kun vati oli täynnä, hän kävi tyhjentämässä siitä myrkyn. Mutta sillä aikaa myrkky tippui Lokin kasvoille. Silloin hän rimpui niin kovin, että koko maa vapisi. Sitä sanotaan nyt maanjäristykseksi.

(.

THRYMRIN LAULU

1. Vihastui Vingthorr,
kun valveille havahti
ja vasaraa turhaan
viereltä tavoitti;
tukka tuiskii,
tärisee parta,
kun Maan poika
etsii ja penkoo.

2. Sanoipa sitten
hän ensi sanat:
"Kuule, Loki,
mitä nyt kerron,
sitä kukaan ei tiedä,
ei maan päällä,
ei ylisissä taivaissa:
vasara on viety!"

3. Kauniin Freyjan
kartanoon he läksivät,
sanoipa sitten
hän ensi sanat:
"Lainaatko, Freyja,
linnunhahmosi,
niin että voisin
vasarani löytää?"

Freyja lausui:

4. "Antaisin, vaikka
se olisi kultaa,
vaikka hopeana loistaisi,
lainaisin kyllä."

5. Höyhenet kohisten
Loki kiiti,
kunnes jäivät kauas
aasain kartanot,
kunnes hän joutui
jättien maille.
6. Thrymr istui kummulla,
tursaiden herra,
punoskeli nartuilleen
kultaista nauhaa,
hevosiltaan
tasoitteli harjaa.

Thrymr lausui:

7. "Miten aasain on laita?
Miten haltiain laita?
Miksi tulet yksin
jättien maille?"

Loki sanoi:

8. "Huonosti on aasain
ja haltiain laita!
Oletko vienyt
Hlorridin vasaran?"

Thrymr lausui:

9. "Minä olen vienyt
Hlorridin vasaran,
kaivoin sen kahdeksan
peninkulman syvään.
Sitä ei kukaan
takaisin saa,
paitsi minulle jos Freyjan
tuo morsiameksi."

10. Höyhenet kohisten
Loki kiiti,
kunnes jäivät kauas
jättien maat,
kunnes hän saapui
aasain saliin.
11. Thorrin hän kohtasi
kartanolla,
ja näin tämä sanoi
ensi sanat:
12. "Maksoiko tietosi
matkan vaivat?
Kerro jo ilmassa
etäinen viesti!
Istujan kertomus
usein ehtyy,
loikoja helposti
laatii valheet."
- Loki lausui:
13. "Tietoni maksoi
matkan vaivat:
Thrymr vei vasaran,
tursaiden herra,
sitä ei kukaan
takaisin saa,
paitsi hänelle jos Freyjan
vie morsiameksi."
14. Läksivät kauniin
Freyjan luokse,
sanoipa siellä
hän ensi sanat:
"Panepa, Freyja,
nyt päähäsi huntu,
me kaksi nyt matkaamme
jättien maille."

15. Freyja suuttui,
sähähti kovin,
koko aasain sali
järkkyi alla,
katkesi Brisingrien
kaulakääty:
"Miehenkipeäpä
mahtaisin olla,
jos matkaisin kanssasi
jättien maille."
16. Käräjillä istuivat
kaikki aasat
ja yhdessä puhelivat
aasattaret,
ylhäiset jumalat
aprikoivat,
miten Hlorridin vasara
voitaisiin noutaa.
17. Niin Heimdallr virkkoi,
aasoista valkein,
hän kauas näki
kuin näkivät vaanit:
"Puetaan Thorille
päähän huntu,
pankoon hän kaulaansa
Brisingrien käädyn.
18. Kilisköön vyössä
avainkimppu,
peittäköön polvia
naisen puku,
kiinnitetään rinnalle
leveät kivet,
huipukas päähine
pannaan päähän."
19. Thorr virkkoi,
väkevä aasa:

“Akaksihan minua
sanoisivat aasat,
jos myöntyisin ottamaan
morsiushunnun.”

20. Loki lausui,
Laufeyn poika:
“Thorr, ole vaiti,
älä tuommoista puhu!
Pian jättiläiset asuvat
aasain mailla,
jos vasaraasi
et takaisin voita.”
21. Thorille puettiin
päähän huntu,
pantiin kaulaan
Brisingrien kääty,
vyöhön kilisemään
avainkimppu,
polvia peittämään
naisen puku,
kiinnitettiin rinnalle
leveät kivet,
huipukas päähine
pantiin päähän.
22. Loki lausui,
Laufeyn poika:
“Minäkin tulen,
olen palvelustyttö,
me matkaamme yhdessä
jättien maille.”
23. Pian pukit oli noudettu
niityltä kotiin,
ne joutuivat valjaihini,
saivat juosta;
maa loimusi liekeissä,
lohkeilivat vuoret,

kun Odinnin poika
ajoi jättien maille.

24. Niin Thrymr lausui,
tursaiden herra:
"Pian jättiläiset pystyyn,
penkeille oljet!
Minulle tuodaan
nyt morsian, Freyja,
Noatunista
Njördrin tytär.

25. Kartanolla kulkevat
kultasarvet lehmät
ja mustat sonnit
ovat mieleni ilo,
aarteita on paljon,
koruja paljon,
Freyjaa vain
olen vielä vailla."

26. Aikaisin
oli langennut ilta,
olutta tuotiin
jättien eteen.
Thorr söi koko härän
ja kahdeksan lohta
ja yksinään nautti
naisten herkut,
Sifin mies joi
simasaavia kolme.

27. Thrymr sanoi silloin,
tursaiden herra:
"Missä on tyttö
joka terävämmin puree?
Ei morsiamen nähty
mahtavammin purevan,
ei tytön juovan simaa
enemmän kuin tuo."

28. Siinä oli nokkela
palvelusneito,
hän virkkoi oitis,
vastata keksi:
"Freyja paastosi
kahdeksan päivää,
niin kovin paloi mieli
jättien maille."

29. Thrymr siirsi huntua
suudellakseen,
mutta ponkaisi pitkälle
salin päähän:
"Miten on noin kamala
Freyjan katse?
On kuin silmistä
syöksyisi tulta!"

30. Siinä oli nokkela
palvelusneito,
hän virkkoi oitis,
vastata keksi:
"Freyja oli uneton
kahdeksan yötä,
niin kovin paloi mieli
jättien maille."

31. Tuli sisälle tursaan
kurja sisar,
joka uskalsi pyytää
antilahjaa:
"Ota punaiset sormukset
sormistasi,
jos odotat minulta
ystävyyttä,
ystävyyttä
ja altista mieltä!"

32. Thrymr sanoi silloin,
tursaiden herra:

“Tuokaa vasara,
vihittää neito,
pankaa Mjöllnir
morsiamen polville,
vihkiköön meidät
Varin käsi!”

33. Riemastuipa
Hlorridin rinta,
kun hän, tuima,
vasaran tunsi.
Hän tappoi Thrymrin,
tursaiden herran,
ja kukisti kaiken
jättien kansan.
34. Sai surmansa tursaan
vanha sisar
joka äsken aneli
antilahjaa,
kolhuja sai hän
kolikoiden sijaan,
sormusten sijaan
vasaraa sai.
35. Niin Odinnin poika
sai vasaransa pois.

ALLVISSIN RUNO

Allviss lausui:

1. "Nyt on morsiamen aika
joutua matkaan
kotiini koristamaan penkit.
Olen kiireinen kosija
kaikkien nähden,
ei kotona lepäillä liioin."

Thorr lausui:

2. "Mikä mies on tuo?
Miten nenältään noin valju?
Vainaanko vieressä yövyit?
Olet tursaan näköä,
niin minusta näyttää,
et morsiamen arvoinen mies."

Allviss lausui:

3. "Olen nimeltä Allviss,
asun maan alla,
kotini on kätkössä kiven.
Tulin vaunujen miestä
tapaamaan,
ei kukaan saa puhettaan purkaa."

Thorr lausui:

4. "Minä voin purkaa,
sillä morsiamen yli
on isällä eniten valtaa.
Olin kotoa poissa,
kun kaupat teit,
mutta olenpa naittaja yksin."

Allviss lausui:

5. "Mikä mies se vaatii
tuommoista valtaa
yli heleästi hohtavan neidon?
Kulkurimies
jota monikaan ei tunne —
kuka sinut on siittänyt sukuun?"

Thorr lausui:

6. "Olen nimeltä Vingthorr
ja vaeltanut paljon,
olen syntyjäni Sidgranin poika;
minun suostumattani
ikinä et saa
tätä nuorta neitoa naida."

Allviss lausui:

7. "Toivonpa siis,
että suostut pian,
suot lupasi naimaliittoon,
hänet mieluummin omistan
kuin olen ilman
lumenvalkoista nuorta neittä."

Thorr lausui:

8. "Neidon rakkautta
nauttimasta
ei kielletä, viisas vieras,
jos taidat kertoa
kaikista maailmoista
sen, mitä tahdon tietää.
9. Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on maa,

jonka ihmiset näkevät,
kaikkien maailmain kielin?”

Allviss lausui:

10. “Se on ihmisille maa,
aasoille mantu,
vaaneille vaellustiet,
jäteille se on vihreys,
haltioille versova,
suurille jumalille sora.”

Thorr lausui:

11. “Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on taivas
joka nähdään ylhäällä,
kaikkien maailmain kielin?”

Allviss lausui:

12. “Se on ihmisille taivas,
aasoille taivaankappale,
vaaneille vihurien ahjo,
jäteille ylämaailma,
haltioille ihana katto,
kääpiöille tippuva talo.”

Thorr lausui:

13. “Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on kuu,
jonka ihmiset näkevät,
kaikkien maailmain kielin?”

Allviss lausui:

14. "Se on ihmisille kuu,
aasoille vähentyjä,
Helin perillä pyörä,
jäteille kiittäjä,
kääpiöille välkky,
ajan ilmoittaja haltioille."

Thorr lausui:

15. "Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on aurinko,
joka ihmisille hohtaa,
kaikkien maailmain kielin?"

Allviss lausui:

16. "Se on ihmisille aurinko,
aasoille eteläinen,
kääpiöille Dvalinnin turma,
jäteille ikihehku,
haltioille kaunis kiekko,
aasain pojille heleä paiste."

Thorr lausui:

17. "Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
miten nimitetään pilvet
jotka pudottavat sateet,
kaikkien maailmain kielin?"

Allviss lausui:

18. "Ne ovat ihmisille pilvet,
aasoille sateen toivo,
vaaneille tuulen viemät,
jäteille pisartoivo,

haltioille tuulen voima,
Hel sanoo: näkymättömän hattu.”

Thorr lausui:

19. “Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on tuuli,
joka matkaa kauimmaksi,
kaikkien maailmain kielin?”

Allviss lausui:

20. “Se on ihmisille tuuli,
aasoille kuljeksija,
hirnujaksi sanovat Suuret,
se on jäteille kirkuja,
haltioille karjuja,
Hel kutsuu kohahtajaksi.”

Thorr lausui:

21. “Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on tyyneys,
joka lepää tuuletta,
kaikkien maailmain kielin?”

Allviss lausui:

22. “Se on ihmisille tyyneys,
aasoille lepo,
vaaneille tuulten tauko,
jäteille julma helle,
haltioille päivän tyyneys,
kääpiöille pysähtynyt päivä.”

Thorr lausui:

23. "Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on meri,
jota miehet purjehtivat,
kaikkien maailmain kielin?"

Allviss lausui:

24. "Se on ihmisille meri,
aasoille kaiken vyöttäjä,
viisaille vaaneille laine,
jäteille ankeriaan koti,
haltioille kostea pohja,
kääpiöille suuri syvyys."

Thorr lausui:

25. "Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on tuli,
jonka ihmiset näkevät,
kaikkien maailmain kielin?"

Allviss lausui:

26. "Se on ihmisille tuli,
aasoille leimu,
sitä valkeaksi kutsuvat vaanit,
jäteille se on purija,
kääpiöille polttaja,
Hel kutsuu kiirehtijäksi."

Thorr lausui:

27. "Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on metsä,

joka kasvaa mailla,
kaikkien maailmain kielin?”

Allviss lausui:

28. “Se on ihmisille metsä,
aasoille kentän harja,
Hel sanoo: kukkulain kaisla,
se on jäteille tulen syötti,
haltioille sorjat oksat,
ja varvikko, sanovat vaanit.”

Thorr lausui:

29. “Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on yö,
Nörrin tytär,
kaikkien maailmain kielin?”

Allviss lausui:

30. “Se on ihmisille yö,
aasoille pimeys,
naamioksi nimittävät Suuret,
se on jäteille valopuutto,
haltioille unen juhla,
unenkehrääjätär kääpiöille.”

Thorr lausui:

31. “Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on kylvö,
jonka ihmiset kylvävät,
kaikkien maailmain kielin?”

Allviss lausui:

32. "Se on ihmisille ohra,
aasoille vilja,
kasvuksi kutsuvat vaanit,
syötäväksi jätit,
juoman perustaksi haltiat,
Hel sanoo: kallistuva korsi."

Thorr lausui:

33. "Sano minulle, Allviss,
sillä arvelen, että
kaiken, kääpiö, tiedät:
minkä niminen on olut,
jota ihmiset juovat,
kaikkien maailmain kielin?"

Allviss lausui:

34. "Se on ihmisille olut,
aasoille olvi,
vaaneille vaahtoinen juoma,
jäteille kirkas sahti,
Helissä sima
ja Suttungrin suvulle kalja."

Thorr lausui:

35. "En muinaisriimuja
samassa rinnassa
ikinä enempää nähnyt.
Mutta pahasti olet
nyt petetty, sanon:
jäit, kääpiö, auringon alle,
päivä jo paistaa saliin."

BALDRIN UNET

1. Käräjiin kävivät
kaikki aasat,
ja yhdessä istuivat
aasattaret.
Jumalat pohtivat
perinjuurin,
mitä tiesivät Baldrin
pahaenteiset unet.
2. Niin Odinn nousi,
iäkäs Gautr,
pani satulan selkään
Sleipnirille,
hän ratsasti syvälle
synkkään Heliin
ja kohtasi hurtan
joka Helistä nousi.
3. Ylt'yleensä veressä
oli sen rinta
ja se loitsujen isälle
ulvoi pitkään.
Yhä ratsasti Odinn,
maa kumisi alla,
tuli Helin korkeiden
hallien eteen.
4. Itäiselle ovelle
ratsasti Odinn,
hän tiesi, missä lepäsi
tietäjätär;
hän lausui vainajalle
väkevät loitsut,
kunnes pakolla kutsuttu
nousi ja puhui:

5. "Kuka mies se on,
tämä outo mies,
joka minulle määräsi
vaikean matkan?
Lumi peitti minua,
sade pieksi
ja liotti kaste,
olin kuolleena kauan."

Odinn lausui:

6. "Olen nimeltä Vegtamr,
Valtamrin poika,
puhu Helistä minulle,
kuin minä maasta.
Ketä varten on sormuksin
sormistettu penkit
ja kauniit istuimet
kimaltavat kultaa?"

Näkijätär lausui:

7. "Baldrille täällä
on tehty simaa,
kilpi kattaa
kimaltavan juoman.
Mutta pelossa elävät
mahtavat aasat.
Väkisin puhuin
ja vaikenen nyt."

Odinn lausui:

8. "Älä vaikene, tietäjätär,
kyselen vielä,
kunnes tarkoin
sen kaiken tiedän:
kenestä sukeaa
Baldrin surma,

kuka päästää päiviltä
Odinnin pojan?”

Näkijätär lausui:

9. “Hödr kantaa sinne
kuuluisan puun,
häneestä sukeaa
Baldrin surma,
hän päästää päiviltä
Odinnin pojan.
Väkisin puhuin,
vaikenen nyt.”

Odinn lausui:

10. “Älä vaikene, tietäjätär,
kyselen vielä,
kunnes tarkoin
sen kaiken tiedän:
kuka Hödrille kostaa
katalan työn
ja saattaa roviolle
Baldrin surman?”

Näkijätär lausui:

11. “Rindr Länsisaleissa
synnyttää Valin,
yksiöisenä sotii
Odinnin poika,
ei käsiään pese,
ei hiuksiaan kampaa,
ennen kuin saa roviolle
Baldrin surman.
Väkisin puhuin,
vaikenen nyt.”

Odinn lausui:

12. "Älä vaikene, tietäjätär,
kyselen vielä,
kunnes tarkoin
sen kaiken tiedän:
keitä ovat neidot
jotka itkevät armasta,
kohottaen taivaalle
liinojen kulmat?"

Näkijätär lausui:

13. "Sinä et ole Vegtarn,
niinkuin luulin,
vaan olet Odinn,
iäkäs Gautr."

Odinn lausui:

14. "Sinä et ole näkijätär,
viisas nainen,
vaan olet kolmen
tursaan äiti."

Näkijätär lausui:

15. "Mene kotiin, Odinn,
ole ylpeä aina,
älä palaja enää
ihmisten luokse,
ennen kuin Loki
pääsee irti
ja jumalten tuomion
päivä on tullut."

X.

RIGRIN RUNO

Muinaisissa tarinoissa kerrotaan, että muuan aasoista, nimeltä Heimdallr, vaelsi pitkin merenrantaa ja tuli erääseen taloon ja sanoi nimekseen Rigr. Sen tarinan mukaan on tehty tämä laulu.

1. On kerrottu: kulki
kauan sitten
vanha ja väkevä
viisas aasa
vahva Rigr
vihreitä tietä.
2. Hän kulki kauemmas
keskellä tietä,
hän osui taloon,
oli selällä ovi,
hän astui tupaan,
oli lattialla tuli,
pari vanhusta istui
vierellä takan,
ikäiaikaisin pääähinein
Äijö ja Ämmy.
3. Rigr osasi heille
haastella hyvin,
hän asettui keskelle
leposijaa,
kävi molemmin puolin
aviopari.
4. Ämmy toi esiin
paksun leivän,
akanain täyttämän,
raskaan ja tiiviin,
pöydän keskelle
pani sen sitten,

oli maljassa keitto,
hän kantoi sen pöytään,
[oli keitetty vasikka
kestitys paras.]

5. Rigr osasi heille
haastella hyvin,
hän nousi ja etsi
nukkumasijaa,
hän keskelle sänkyä
sijoittautui,
kävi molemmin puolin
aviopari.
6. Hän asusti talossa
kolme yötä
ja läksi, kulkien
keskellä tietä.
Kuluipa siitä
yhdeksän kuuta.
Ämmy sai pojan,
se pirskottiin vedellä,
tumma se oli,
sai nimekseen Orja.
7. Se alkoi varttua,
viihtyi hyvin,
käsissä oli
kurttuinen iho,
kyhmyiset rystyset,
kömpelöt sormet,
oli kasvot rumat,
oli kumara selkä,
kantapäätkä pitkät.
8. Hän ryhtyi työhön
ja riuhtoi kovin,
hän köytti niintä
ja kantoi kuormat,
toi risua kotiin
koko rankan päivän.

9. Niin saapui kartanoon
kulkunainen
kantapäät kurassa,
päivettynein käsin,
koukkunenäinen,
nimeltä Piika.
10. Hän sijoittui keskelle
leposijaa,
tuli tuohon vierelle
talon poika.
He puhuivat, kuiskivat
kaiken päivää,
viruivat sāngyssä
vieretysten.
11. Lapsia syntyi,
he iloa saivat,
arvelen, heitä
oli Huutaja, Renki,
Kōmpelys, Heināmies,
Kāskylās, Pōlkky,
Haisija, Paksu,
Kuhnus ja Harmaa,
Isojalka, Kōyry:
he laativat aitaā,
lannoittivat maita,
hoitivat sikoja,
kasvattivat vuohia,
kaivoivat turpeet.
12. Tyttāriä heillä
oli Pōkkelō, Tukki,
Paksukinttu,
Irtas ja Piika,
Nokinokka
ja Lumpumekko,
Kurjenkoipi
ja Kiljukurkku.
Siitā syntyivät
orjien suvut.

13. Rigr vaeli sitten
suoria teitä,
hän osui taloon,
oli raollaan ovi,
hän astui tupaan,
oli lattialla tuli,
takan ääressä askaroi
isäntäväki.
14. Mies vuoli puuta
kangaspuihin,
oli leikattu parta,
lyhyt otsatukka,
kiinteä paita —
oli permannolla arkku.
15. Värttinän ääressä
istui nainen,
pani kangasta puihin,
mittasi käsin,
oli päässä hilkka,
povella liivi,
oli kaulassa liina
ja olkapäillä soljet.
16. Talon väkenä olivat
Vaari ja Mummo.
Rigr osasi heille
haastella hyvin,
— — —
hän nousi ja etsi
nukkumasijaa,
hän keskelle sänkyä
sijoittautui,
kävi molemmin puolin
aviopari.
17. Hän asusti talossa
kolme yötä.
Kuluipa siitä
yhdeksän kuuta.

18. Mummo sai pojan,
se pirskonttiin vedellä,
kutsuttiin Mieheksi,
käärrittiin liinaan,
punapää, punaposki,
oli pirteät silmät.
19. Hän alkoi varttua,
viihtyi hyvin,
pian taltutti härkiä,
sahroja takoi,
rakensi taloja,
latoja teki,
kärrejä laati,
kävi kurjessa auran.
20. Avaintenkantajatar
tuotiin kotiin,
vuohennahkahameinen,
Miehelle vaimo.
Oli nimeltä Miniä,
hän otti hunnun.
He vaihtoivat sormukset,
sijasivat vuoteen,
asettuivat yhteen
ja elivät kahden.
21. Lapsia syntyi,
he iloa saivat,
tuli Itsellinen, Torppari,
Tilallinen, Vankka,
Seppo ja Talokas,
Talonpoika, Harteva,
Sidosparta, Isäntä,
Pystyparta, Urho.
22. Tyttärille
tuli tämmöiset nimet:
Hoikka, Neito, Morsian,
Neiti, Vilkas, Vaimo,

Puoliso, Siveä,
Pystyvä ja Vahva.
Siitä ovat tulleet
talonpoikain suvut.

23. Rigr vaelsi sitten
suoria teitä,
hän osui taloon,
oli etelään ovi,
ovi oli suljettu,
siinä rengas.
Hän astui sisään,
oli lattialla oljet,
Iso ja Emo
istuivat siellä
toisiaan silmäillen,
leikkivät sormin.
24. Isäntä jouseen
punoi jännettä,
väänteli kaarta,
nuolia vartti;
mutta käsivarsiinsa
katseli rouva,
siitti kangasta,
suoristi hihat.
25. Oli huipukas päähine,
povella riipus,
oli pitkä vaippa
ja tumma päita,
oli heleämpi otsa,
oli hohtavampi rinta,
oli vaikeampi kaula
kuin vaikein lumi.
26. Rigr osasi heille
haastella hyvin,
hän sijoittui keskelle
leposijaa,

kävi molemmin puolin
aviopari.

27. Emo toi kauniin
kuvioidun liinan,
valkoista pellavaa,
peitti pöydän,
ohuita leipiä
otti esiin,
liinalle valkoista
vehnää latoi.
28. Niin toi hän esiin
täydet maljat,
hopeapakotteiset,
asetti pöytään,
oli loistavaa lihaa,
oli paistetut linnut,
oli kannussa viiniä,
koristellut pikarit.
He joivat ja puhelivat,
niin meni päivä.
29. Rigr osasi heille
haastella hyvin,
hän nousi ja etsi
nukkumasijaa.
Hän asusti siellä
kolme yötä,
ja lähti, kulkien
keskellä tietä.
Kuluipa siitä
yhdeksän kuuta.
30. Emo sai pojan,
puki sen silkkiin,
se pirskokettiin vedellä,
sai nimekseen Jalo.
Oli vaaleat hiukset,
hohtavat kasvot,

terävä katse
kuin nuoren käärmeen.

31. Kartanon penkeillä
Jalo kasvoi,
piteli kilpeä,
jänteitä punoi,
väänsi kaaria,
nuolia vartti,
heitti keihästä,
heilutti peistä,
kiihotti koiria,
kulki ratsain,
otteli miekalla,
meressä ui.
32. Silloin viidasta
Rigr saapui,
Rigr saapui,
opetti riimut,
antoi nimensä,
sanoi pojakseen.
Hän pojalle lupasi
perintöalueet,
perintöalueet,
muinaiset maat.
33. Hän ratsasti sitten
synkät metsät,
huurteiset tunturit,
saapui taloon.
34. Hän ravisti keihästä,
kohotti kilven,
hypitti orhia,
iski miekoin,
ryhtyi sotaan
ja veristi kentän,
kaatoi miehiä,
valloitti maata.

35. Kahdeksantoista
kartanoa sai hän,
hyvästään antoi
auliisti muille,
korut ja aarteet,
kauniit ratsut,
katkoi renkaita,
sormuksia rikkoi.
36. Airuet matkasivat
märkiä maita,
tulivat perille
Päämiehen luokse,
tämän hentosorminen
sorea tytär
oli viisas neito,
nimeltä Varma.
37. He kosivat neittä
ja kääntyivät kotiin,
hänet naitettiin Jalolle,
hän otti hunnun,
he asuivat kahden
ja sopivat yhteen,
suku jatkui heistä,
he elivät hyvin.
38. Tuli Esikoinen ensin
ja Aaluva sitten,
Perillinen, Nuorukainen,
Jälkeläinen, Poika,
Lapsi ja Pienokainen —
alkoivat leikin —
Vesa ja Piltti —
he pelasivat, uivat —
yksi oli Poikanen,
Prinssi oli nuorin.
39. Niin jaarlinkartanossa
kasvoivat lapset,

kesyttivät ratsuja,
kohottivat kilvet,
viskoivat keihästä,
varttivat nuolet.

40. Mutta nuori Prinssi tunsi
taiten riimut,
elämän riimut
ja iän riimut,
hän osasi suojata
sodassa miehet,
tylsyttää miekat
ja tyynnyttää laineet.

41. Hän taisi linnunkielen
ja lannisti tulen,
rauhotti mielet
ja lievitti murheet,
oli kahdeksan miehen
mahti ja voima.

42. Hän kilpaili riimuissa
Rigr-jaarlin kanssa
ja pääsikin tiedoissa
pitemmälle,
ansaitsi sillä
perijän arvon
ja Rigrin nimen,
kun hallitsi riimut.

43. Nuori Prinssi ratsasti
risukkoa, metsää,
lennätti nuolia,
linnusti loitsuin.
Oli oksalla varis,
ja varis vaakkui:
"Prinssi, miksi lintuihin
loitsuja käytät?
Parempi olisi
orhilla ajaa,

iskeä miekalla,
urhoja kaataa.

44. Danrilla ja Danprilla
on kuninkaantalot,
perintömaat
paremmat kuin teidän,
he osaavat taiten
ohjata laivaa,
heiluttaa miekkaa,
haavoja lyödä.”

HYNDLAN LAULU

Freyja lausui:

1. "Nouse, neitojen neito,
ystäväni, nouse,
sisareni Hyndla,
sinä luolan asuja!
Nyt on pimein pimeä
ja pitää ratsastaa
Valhölliin,
vihittyyn jumalkotiin.
2. Anomme Herjafödriltä
hyvää tahtoa,
hän jakelee kumppaneilleen
lahjaksi kultaa,
antoi Hermodrille haarniskan
ja kypärän,
ja Sigmundr sai
häneltä säilän.
3. Hän toisille suo voiton,
toisille kultaa,
monille puhetaidon
ja miehen mieltä,
meriurhoille tuulta,
runoilijoille taidon,
häneltä miehen voimat
saa moni mies.
4. Uhraan Thorille
ja häneltä anon,
että sinulle on
hän vilpitön aina,
vaikka jättiläisnaisia
hän juuri ei suosi.

5. Otapa siis
nyt tallistasi susi,
anna sen kulkea
karjuni kanssa!”

Hyndla lausui:

6. “Karjusi on hidas
jumaltietä käymään,
en halua satuloida
hepoani oivaa.
7. Olet vilpillinen, Freyja,
kun viekottelet minua
ja käännät minuun
tuollaisen katseen,
sinä Valhöllin matkalle
miestäsi viet,
nuorta Ottarria,
Innsteinnin poikaa.”

Freyja lausui:

8. “Sinähän hupsit,
uneksit, Hyndla,
kun väität, että minulla
on matkassa mies,
karjunihan välkkyi,
kultaharjas,
Hildisvini,
jonka valmistivat minulle
taitavat kääpiöt
Dainn ja Nabbi.
9. Kiistelkäämme istuen
satulassa kahden,
päälliköiden suvuista
puhelkaamme,
urhoista jotka
ovat jumalten juurta.

10. Velskimalmista
löivät vedon
nuori Ottarr
ja Angantyr;
nyt täytyy auttaa,
että nuori urho
isänperintönsä saa
sukunsa jälkeen.
11. Hän kokosi minulle
kivisen alttarin,
kirkasta lasia
on nyt kivi,
sen on värjännyt tuore
naudanveri,
aasattariin
hän on uskonut aina.
12. Selvitä minulle
muinaiset isät
ja muistele tarkoin
miesten suvut,
ken on Skjöldungreja,
ken Skilfingreja,
ken Ylfingreja,
ken suurtalonpoikia,
ken piiripäällikkösukua,
parhaita miehiä
Midgardrin mailla?”

Hyndla lausui:

13. “Sinä olet, Ottarr,
Innsteinnin poika,
Innsteinnin isä
oli Alfr Vanha,
Alfrin Ulfr,
Ulfrin Sæfari,
mutta Sæfarin isä
oli Punainen Svanr.

14. Isänäitisi kantai
kaulallaan kultaa,
hän oli, niin luulen,
papitar Hledis,
hänen isänsä oli Frodi,
äitinsä Friauf,
kaikki kuuluivat
korkeaan sukuun.
15. Ali oli muinoin
mahtavin mies,
Halfdanr häntä ennen
Skjöldungreista ylin,
he kävivät kerran
kuuluisat sodat,
hänen tekojensa maine
kiiri yli maiden.
16. Häntä vahvisti Eymundrin,
parhaan miehen, apu,
mutta kylmällä säilällä
hän löi Sigtryggrin,
sai vaimokseen Almveigin,
ylimmän naisen,
he siittivät ja kasvattivat
kahdeksantoista poikaa.
17. Siitä ovat Skjöldungrit,
siitä Skilfingrit,
siitä Ödlingrit,
siitä Ynglingrit,
siitä suurtalonpojat,
siitä piiripäällikkösuvut,
parhaat miehet
Midgardrin mailla,
kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!
18. Hildigunnr
oli hänelle äiti,

merikuninkaan siittämä
Svafan tytär,
kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!
On tärkeää se tietää,
tahdotko, että jatkan?

19. Dagr nai Thoran,
sankarien äidin,
siitä suvusta syntyivät
suurimmat urhot:
Fradmarr ja Gyrd
ja molemmat Frekit,
Amr ja Jösurmarr,
Alfr Vanha;
on tärkeää se tietää,
tahdotko, että jatkan?
20. Heidän ystävänsä Ketill,
Klypprin poika,
sinun äidillesi
oli äidinisä,
Frodi eli
Karia ennen,
ja Hildristä syntyi
sitten Halfr.
21. Nanna oli lähin,
Nökkvin tytär,
hänen poikansa oli
sinun isäsi lanko,
se on kaukaista sukua,
kauemmas menen,
Broddr ja Hörvir,
heidätkin tiedän,
kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!
22. Isolfr ja Asolfr,
Ölmodrin pojat

ja Skurhildrin, joka
oli Skekkillin tytär;
saat lukuisat miehet
laskea mukaan,
kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!

23. Gunnarr Palkki,
Grimr Auraseppä,
Rautakilpi Thorir,
Ulfr Avokita,
Bui ja Brami,
Barri ja Reifnir,
Tindr ja Tyrfingr,
Haddingria kaksi,
kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!

24. Ani ja Omi
olivat syntyisin
Arngrimrin poikia
ja Eyfuran;
berserkkien raivo,
monenkaltaista pahaa
maata ja vettä
vieri kuin liekki,
kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!

25. Tunsin heidät,
Hörvirin, Broddrin,
he kuuluivat vanhan
Hrolfrin väkeen,
Jörmunrekkrin
juurta kaikki,
Sigurdrin vävyn —
minun sanani kuule —
joukkojen kauhun,
joka Fafnirin löi.

26. Se kuningas syntyi
Völsungrien sukuun,
ja Hjördis syntyi
Hraudungreista,
mutta Eylimi
oli Ödlingreitä,
kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!
27. Gjokin perijät
Gunnarr ja Högni
samoinkuin Gudrun,
näiden sisar,
mutta Gjokin sukua
ei ollut Gotthormr,
kylläkin veli
noiden kahden,
kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!
28. Haraldr Torahampaan
siitti Hrærekr,
renkaiden paiskoja,
Audrin pojan.
Syvämielinen Audr
oli Ivarrin tytär,
Radbardr taas
oli Randverrin isä;
jumalille vihittiin
ne sankarit varhain.
Kaikki ovat sukuasi,
älytön Ottarr!
- — —
29. Yksitoista
oli aasain luku,
kun surmamättäälle
oli sortunut Baldr;
Vali katsoi,

että kuului kostaa,
 niin hän surmasi
 veljensä surman;
 kaikki ovat sukuasi,
 älytön Ottarr!

30. Baldrin isä
 oli Borrin poika,
 Freyr nai Gerdrin,
 hän, Gymirin tytär,
 oli jättiläisukua,
 Aurbodan saama;
 Thjazi sitten
 oli sukua heille,
 pahansuopa jätti,
 jonka tytär oli Skadi.

31. Mainitsemme paljon
 ja muistamme lisää,
 hänen tulee se tietää,
 tahdotko, että jatkan?

32. Hvednan pojista
 Haki oli paras,
 mutta Hvednan isä
 oli Hjörvardr.

— — —

33. Heidr ja Hrossthjoftr,
 Hrimnirin lapset.

— — —

34. Vittolfrin juurta
 ovat tietäjävaimot,
 Vilmeidrin kantaa
 kaikki velhot,
 Svarthöfðin lapsia
 loitsijat, seidat,

Ymirin juurta
ovat jättiläiset.

35. Mainitsemme paljon
ja muistamme lisää,
hänen tulee se tietää,
tahdotko että jatkan?
36. Eräs syntyi
ajassa ammoin,
väkevä mahtaja
mahtien sukuun;
yhdeksän nuorta
jättiläisneittä
loi keihäsruchtinaan
reunalla maan.
37. Mainitsemme paljon
ja muistamme lisää,
hänen tulee se tietää,
tahdotko että jatkan?
38. Hänet synnytti Gjalp,
synnytti Greip,
hänet synnytti Eistla
ja Eyrgjafa,
hänet synnytti Ulfrun
ja Angeyja,
Imdr ja Atla
ja Jarnsaxa.
39. [Häntä vahvisti
mannun voima,
viileä meri
ja karjun veri.]
40. Mainitsemme paljon
ja muistamme lisää,
hänen tulee se tietää,
tahdotko, että jatkan?

41. Loki siitti
Angrbodalle suden,
ja Sleipnirin sai
kera Svadilfarin;
mutta kaikista hirmuista
häijyin, luulen,
oli Byleistrin veljen
muudan vesa.
42. Loki söi sydämen:
naisen sydän
nuotiolla kärysi,
puolikypsä,
pian katalan naisen
lasta hän kantoi,
kaikki hirviöt
kehittyivät siitä.
43. Meri kohoaa myrskyten
taivaan kanteen,
maan yli se syöksyy
ja ilma sortuu,
niin tuiskuavat lumet
ja tuivertavat tuulet,
se on kohtalon tahto,
jumalten tuho.
44. Eräs syntyi,
kaikista suurin,
mannun voimalla
vahvistettu;
hän on, sanovat, rikkain
ruhtinaista,
hänen sukuaan
ovat kaikki suvut.
45. Mutta toinen on saapuva,
suurempi vielä,
en tohdi mainita
nimeä tuota;

harvat katsovat
kauemmaksi
kuin suden ja Odinnin
ottelun päivään.”

— — —

Freyja lausui:

46. “Anna karjulleni
muisto-olut,
että sanasi taitaa
hän tarkoin muistaa
ja kolmantena aamuna
kertoa kaiken,
kun isäään laskevat
hän ja Angantyr.”

Hyndla lausui:

47. “Suori jo tiehesi!
Tahdon nukkua,
turhaan minulta
toivot hyvää.
Jalo ystävä, juokset
ulkona öisin,
niinkuin Heidrun
pukkeja hakee.
48. Juoksit Odrin jäljessä,
himoiten aina,
mutta useammat päästit
hameesi alle,
jalo ystävä, juokset
ulkona öisin,
niinkuin Heidrun
pukkeja hakee.”

Freyja lausui:

41. Loki siitti
Angrbodalle suden,
ja Sleipnirin sai
kera Svadilfarin;
mutta kaikista hirmuista
häijyin, luulen,
oli Byleistrin veljen
muudan vesa.
42. Loki söi sydämen:
naisen sydän
nuotiolla kärysi,
puolikypsä,
pian katalan naisen
lasta hän kantoï,
kaikki hirviöt
kehittyivät siitä.
43. Meri kohoaa myrskyten
taivaan kanteen,
maan yli se syöksyy
ja ilma sortuu,
niin tuiskuavat lumet
ja tuivertavat tuulet,
se on kohtalon tahto,
jumalten tuho.
44. Eräs syntyi,
kaikista suurin,
mannun voimalla
vahvistettu;
hän on, sanovat, rikkain
ruhtinaista,
hänen sukuaan
ovat kaikki suvut.
45. Mutta toinen on saapuva,
suurempi vielä,
en tohdi mainita
nimeä tuota;

harvat katsovat
kauemmaksi
kuin suden ja Odinnin
ottelun päivään.”

— — —

Freyja lausui:

46. “Anna karjulleni
muisto-olut,
että sanasi taitaa
hän tarkoin muistaa
ja kolmantena aamuna
kertoa kaiken,
kun isiään laskevat
hän ja Angantyr.”

Hyndla lausui:

47. “Suori jo tiehesi!
Tahdon nukkua,
turhaan minulta
toivot hyvää.
Jalo ystävä, juokset
ulkona öisin,
niinkuin Heidrun
pukkeja hakee.
48. Juoksit Odrin jäljessä,
himoiten aina,
mutta useammat päästit
hameesi alle,
jalo ystävä, juokset
ulkona öisin,
niinkuin Heidrun
pukkeja hakee.”

Freyja lausui:

49. "Sytytän tulen
ja saarran sinut,
niin että et paikalta
pääse, noita."

Hyndla lausui:

50. "Näen tulenloimun,
on liekeissä maa,
useimmat pyrkivät
pelastamaan hengen,
vie silloin Ottarrille
olutta käteen,
myrkynsekaista,
synkin entein."

Freyja lausui:

51. "Sinun ennustoiveesi
eivät täyty,
vaikka, jättimorsian,
manaat pahaa.
Ottarr on juova
ylhäistä juomaa,
jumalten apua
hänelle anon."

GROAN LOITSU

Svipdagr lausui:

1. "Heräjä, Groa,
heräjä, hyvä nainen,
kuolleiden oveilta kutsun,
jos muistat, miten sanoit,
että poikasi saa
luo kivisen kumpusi tulla."

Groa lausui:

2. "Mikä ainoan poikani
asiana on,
mikä paha on päällesi tullut,
kun äitiäsi kutsut
joka on jo multaa
ja jättänyt ihmisten ilmat?"

Svipdagr lausui:

3. "Pahan pelilaudan minulle
toi petollinen nainen,
joka syleili isääni omaa,
hän káskee minun mennä
mihin kukaan ei voi,
Menglöd neidon luokse."

Groa lausui:

4. "Pitkä on tie,
pitkiä polut,
pitkälle kantaa kaipuu,
jos sattuu niin,
että saat mitä toivot,
kohtalon tahto täyttyy."

Svipdagr lausui:

5. "Lue minulle loitsut,
luotteet lujat,
varjele vaaroilta, äiti.
Tuolla tiellä
voin joutua tuhoon,
olen vuosilta nuori vielä."

Groa lausui:

6. "Luen ensiksi loitsun,
se on, sanovat, oiva,
näin Rindrille loitsi Rani:
mitä arvelet huonoksi,
heitä yli olan,
ole itsesi neuvoja itse.
7. Luen toisen loitsun:
jos matkata täytyy
ja kuljet mieli maassa,
joka puolelta suojatkoot
Urdrin salvat
sinua, matkamiestä.
8. Luen kolmannen loitsun:
jos kuoleman vaara
koituu vesistä vastaan,
Horn ja Rudr
laskekoot Heliin,
ehtykööt edestäsi aina!
9. Luen neljännen loitsun:
jos vihamies on likellä
ja haluaa sinut hirttää,
niin hänen mielensä
muuttuu kohta,
hän suostuu kanssasi sopuun.

10. Luen viidennen loitsun:
jos vahvoin kahlein
sinut on kytketty kiinni,
laulan ylitsesi
irroitusloitsun,
ja jäsenistä laukeaa lukko,
[jaloista kirpoavat kahleet.]
11. Luen kuudennen loitsun:
jos merenkäynti
on kovempi kuin oli kuunaan,
niin laivasi saakoon,
laineilta rauhan
ja tulkoon turvaise matka!
12. Luen seitsemännen loitsun:
jos sinua ahdistaa
korkean tunturin kylmyys,
niin kuolemanvilulta
varjeltukoon ruumis,
eheiksi jäsenet jääkööt!
13. Luen kahdeksannen loitsun:
jos laskeutuu yö
sinun yllesi tummalla tiellä,
sitä vähemmän voikoon
vahingoittaa sinua
kristitty kuollut nainen!
14. Luen yhdeksännen loitsun:
asetaitoinen jätti
jos kanssasi kiistää sanoin,
sinulla olkoon
sydämessä, suussa
puhe ja ymmärrys oiva!
15. Lähde ja vältä
vaanivat vaarat,

torjukoon toivosi haitat!
Maakivellä seisoin
suojissa talon,
kun lausuin sinulle loitsut.

16. Äitisi sanat
ota mukaasi, poika,
ne asukoot rinnassasi aina.
Sillä runsas onni
on alati sinun,
jos vain minun sanani muistat.”

FJÖLSVINNRIN RUNO

1. Aidan takaa
näki miehen hän tulevan
tursaiden tannerten yli.
2. Fjölsvinnr lausui:
"Mikä peikko se on
aidan takana,
vieressä vaarallisen liekin?"
3. Mitäpä etsit,
mitä tavoitat täältä,
mitä, turvaton, tahdot tietää?
Mene matkaasi taas
märkiä teitä!
Et täältä saa, suojaton, sijaa."

Svipdagr lausui:

4. "Mikä peikko se on
aidan takana
ja kestiystävyyden kieltää?
Olet ilman kiitosta
elänyt, mies,
käänny kotiisi tuolta!"

Fjölsvinnr lausui:

5. "Fjölsvinnr on nimeni,
ja viisas olen,
mutta enpä antelias,
sinä et ikinä
pääse sisään,
mene tiehesi, senkin susi!"

Svipdagr lausui:

6. "Silmien iloa
ikävöi taas
se ken kauneinta katselee;
näen kullan hohteessa
kartanon salit,
voisinpa viihtyä täällä."

Fjölsvinnr lausui:

7. "Sanohan, poika,
kenestä synnyit,
millaisiin miehiin kuulut?"

Svipdagr lausui:

8. "Vindkaldr olen,
isäni oli Varkaldr
ja isäni isä oli Fjölkaldr.

9. Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
kuka käskee täällä
ja kenen on valta,
kenen omia ihanat salit?"

Fjölsvinnr lausui:

10. "Menglöd hän on,
hänen äidilleen siitti
hänet Svaftrhorinnin poika,
hän käskee täällä,
hänen on valta,
hänen omiaan ihanat salit."

Svipdagr lausui:

11. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:

minkä niminen on veräjä,
kun ei nähdä vaaraa
sen julmempaa jumaltenkaan luona?”

Fjölsvinnr lausui:

12. “Thrymgjöll se on,
sen tekivät kolme
Solblindrin poikaa,
se jokaisen kulkijan
kahlehtii,
joka aikoo nostaa sen auki.”

Svipdagr lausui:

13. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
minkä niminen on aita,
kun ei nähdä vaaraa
sen julmempaa jumaltenkaan luona?”

Fjölsvinnr lausui:

14. “Gastropnir se on,
ja itse sen tein
Leirbrimirin jäsenistä, luista;
olen tukenut sen
niin että se seisoo
niin kauan kuin maailma kestää.”

Svipdagr lausui:

15. “Nyt sano, Fjölsvinnr
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
mitkä nimet ovat koirilla,
kun en nälkäisempiä
ikinä elämässä nähnyt?”

Fjölsvinnr lausui:

16. "Gifr on yksi,
Geri toinen,
jos tahdot tietää;
yhtätoista naista
ne vartioivat noin,
kunis sortuvat jumalat suuret."

Svipdagr lausui:

17. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
onko sellaista miestä
joka pääsisi sisään,
kun vihainen vartio nukkuu?"

Fjölsvinnr lausui:

18. "Niille on asetettu
vuorottainen uni,
kun ne valittiin vartioon,
toinen nukkuu yöllä,
päivällä toinen,
ken saapuukin, sisään ei pääse."

Svipdagr lausui:

19. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
onko jotakin syömistä,
jonka voi antaa
ja pujahtaa sisään, kun ne syövät?"

Fjölsvinnr lausui:

20. "Vidofnirin kaksi
siipikynkkää,

jos tahdot tietää,
se on ainoa syötävä,
jonka voi antaa
ja pujahtaa sisään, kun ne syövät.”

Svipdagr lausui:

21. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
mikä havupuu on
tuo puu joka noin
yli maailman ulottaa oksat?”

Fjölsvinnr lausui:

22. “Se on Mimameidr,
mutta mikä on sen juuri,
ei yksikään ihminen tiedä,
ja monikaan ei tiedä,
mikä sen kaataa,
tuli ei kaada, ei kirves.”

Svipdagr lausui:

23. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
mitä hyvää antaa
tuo ihana puu
jota tuli ei kaada, ei kirves?”

Fjölsvinnr lausui:

24. “Sen pähkinät pitää
panna tuleen,
kun kohdustaan kärsii nainen;
niin saadaan ulos
mikä sisällä on,
moinen mahti on sillä.”

Svipdagr lausui:

25. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
minkä niminen on kukko
tuossa korkeassa puussa,
se kokonaan kullalta hohtaa?"

Fjölsvinnr lausui:

26. "Vidofnir se on,
ja se tuulessa välkky
Mimameidrin oksien yllä;
sen vuoksi tuntevat
ainaista tuskaa
Surtr ja Sinmara."

Svipdagr lausui:

27. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
onko asetta, jonka
avulla Vidofnirin
vajottaisi Helin valtaan?"

Fjölsvinnr lausui:

28. "Se on Lævateinn, miekka,
Loptr sen laati,
teki vainajain veräjällä riimut,
se on rautakirstussa
Sinmaran luona,
ja on yhdeksän lukkoa lujaa."

Svipdagr lausui:

29. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn

ja tahdon tietää:
pääsisikö palaamaan
ken pyrkisi sinne
ja aikoisi ottaa aseensa?”

Fjölsvinnr lausui:

30. “Kyllä pääsisi palaamaan
ken pyrkisi sinne
ja aikoisi ottaa aseensa,
jos jotakin hän veisi,
mitä harva voi,
soran välkkyvän valtiattarelle.”

Svipdagr lausui:

31. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
onko ihmisillä sellaista
aaretta, jolla
saisi suopeaksi kalvaan jättineidon?”

Fjölsvinnr lausui:

32. “Vie huotrassa hänelle
hohtava sirppi
Vidofnirin reisiluista,
Sinmaralle anna se,
niin hän suostuu
ja sinä saat ottaa aseensa.”

Svipdagr lausui:

33. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
minkä niminen on sali
jonka piiriinsä sulkee
tuo lepattava liekkimuuri?”

Svipdagr lausui:

25. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
minkä niminen on kukko
tuossa korkeassa puussa,
se kokonaan kullalta hohtaa?"

Fjölsvinnr lausui:

26. "Vidofnir se on,
ja se tuulessa välkkyy
Mimameidrin oksien yllä;
sen vuoksi tuntevat
ainaista tuskaa
Surtr ja Sinmara."

Svipdagr lausui:

27. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
onko asetta, jonka
avulla Vidofnirin
vajottaisi Helin valtaan?"

Fjölsvinnr lausui:

28. "Se on Lævateinn, miekka,
Loptr sen laati,
teki vainajain veräjällä riimut,
se on rautakirstussa
Sinmaran luona,
ja on yhdeksän lukkoa lujaa."

Svipdagr lausui:

29. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn

ja tahdon tietää:
pääsisikö palaamaan
ken pyrki sinne
ja aikoisi ottaa aseensa?”

Fjölsvinnr lausui:

30. “Kyllä pääsisi palaamaan
ken pyrki sinne
ja aikoisi ottaa aseensa,
jos jotakin hän veisi,
mitä harva voi,
soran välkkyvän valtiattarelle.”

Svipdagr lausui:

31. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
onko ihmisillä sellaista
aaretta, jolla
saisi suopeaksi kalvaan jättineidon?”

Fjölsvinnr lausui:

32. “Vie huotrassa hänelle
hohtava sirppi
Vidofnirin reisuista,
Sinmaralle anna se,
niin hän suostuu
ja sinä saat ottaa aseensa.”

Svipdagr lausui:

33. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
minkä niminen on sali
jonka piiriinsä sulkee
tuo lepattava liekkimuuri?”

Fjölsvinnr lausui:

34. "Hyrr se on,
ja se hohtaa kauan
väristen kärjellä keihään;
ihanasta salista
ihmiset eivät
koskaan paljon kuulleet."

Svipdagr lausui:

35. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
kuka heistä sen teki,
jonka olen tavannut
aasain asunnoissa?"

Fjölsvinnr lausui:

36. "Uni ja Iri,
Ori ja Bari,
Varr ja Vegdrasill,
Dori ja Uri,
Dellingr, Atvadr,
Lidskjalfi, Loki."

Svipdagr lausui:

37. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
minkä niminen on vuori
jolla näen neidon,
kuuluisan kunniassaan?"

Fjölsvinnr lausui:

38. "Se on Lyfjaberg
ja on lievittänyt kauan

taudin ja haavojen tuskaa,
vuosienkin vaivat
väistyvät kohta,
jos nainen nousee sinne.”

Svipdagr lausui:

39. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
keitä ovat neidot
jotka iloisina istuvat
Menglödin seurassa siellä?”

Fjölsvinnr lausui:

40. “Hlif on yksi,
toinen Hlifthrasa,
kolmas Thjodvarta,
Björt ja Bleik,
Blid, Fridr,
Eir ja Aurboda.”

Svipdagr lausui:

41. “Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
saako heiltä avun,
jos uhraa heille,
kun on tullut avun tarve?”

Fjölsvinnr lausui:

42. “He auttavat, viisaat,
jos uhraa heille
paikalla pyhitetyllä;
niin kauhea vaara
ei ihmistä väijy,
että eivät he pulasta päästä.”

Svipdagr lausui:

43. "Nyt sano, Fjölsvinnr,
kun sinulta kysyn
ja tahdon tietää:
olisiko miestä
jonka Menglöd soisi
käsivarrellaan kauniilla maata?"

Fjölsvinnr lausui:

44. "Ei ole miestä
jonka Menglöd soisi
käsivarrellaan kauniilla maata,
paitsi Svipdagr vain,
sillä säteilevä neito
on varattu vaimoksi tälle."

Svipdagr lausui:

45. "Aukaise ovet,
avarra portti,
Svipdagr seisoo tässä.
Mutta mene ja tiedusta,
tahtooko Menglöd
ottaa iloni vastaan."

Fjölsvinnr lausui:

46. "Kuule, Menglöd,
täällä on mies,
mene vierasta vastaan ja katso,
koirat iloitsevat,
talo on auki,
Svipdagr se on, niin uskon."

Menglöd lausui:

47. "Viisaat korpit
korkealla hirressä

nokkivat sinulta silmät,
jos et puhu totta,
että kaukaa on tullut
mies minun saleihini.

48. Mistä on matkasi,
mistä olet tullut,
mitä nimeä kotona kannoit?
Suku ja nimi
näyttävät, olenko
sinulle varattu vaimo.”

Svipdagr lausui:

49. “Svipdagr olen,
Solbjartrin poika,
tulin tuulenkyymiä teitä.
Ei Urdrin käskyä
vastusta kukaan,
vaikka vaikeuksiin se veisi.”

Menglöd lausui:

50. “Olet tervetullut,
minun toivoni täyttyi,
tervehdyssuudelman saat!
Ilo on suuri,
kun ikävöity nähdään,
jos toinen on toiselle armas.

51. Lievityksen vuorella
varroin kauan,
odotin päivin ja öin,
se mitä toivoin,
on todeksi tullut,
saavuit saliini, poika.

52. Sinun iloasi
minä ikävöin,
sinä halusit hellyyttäni

totta on nyt,
että täst'edes saamme
elää yhdessä aina."

KÄÄPIÖT

(Näkijättären ennustus, katkelma
10. ja 11. säkeistön väliltä)

— — —

Nyi ja Nidi,
Nordri ja Sudri,
Austri ja Vestri,
Althjofr, Dvalinn,
Bifurr, Bafurr,
Bömburr, Nori,
Ann ja Anarr,
Ai, Mjödvitnir.

Veigr ja Gandalfi,
Vindalfi, Thrainn,
Thekkri ja Thorinn,
Thror, Vitr ja Litri,
Nar ja Nyradr,
nyt olen kääpiöt
— Reginn ja Radsvidr —
maininnut tarkoin

Fili, Kili,
Fundinn, Nali,
Heptifili,
Hannarr, Sviurr,
Frar, Hornbori,
Frægr ja Loni,
Aurvangr, Jari,
Eikinskjaldi.

Aika on virkkaa
Dvalinnin väki
ihmislapsille
Lofarriin asti,
he jotka vaihtoivat
Jöruvellirin

hiekkakankaihin
kivikkokodit.

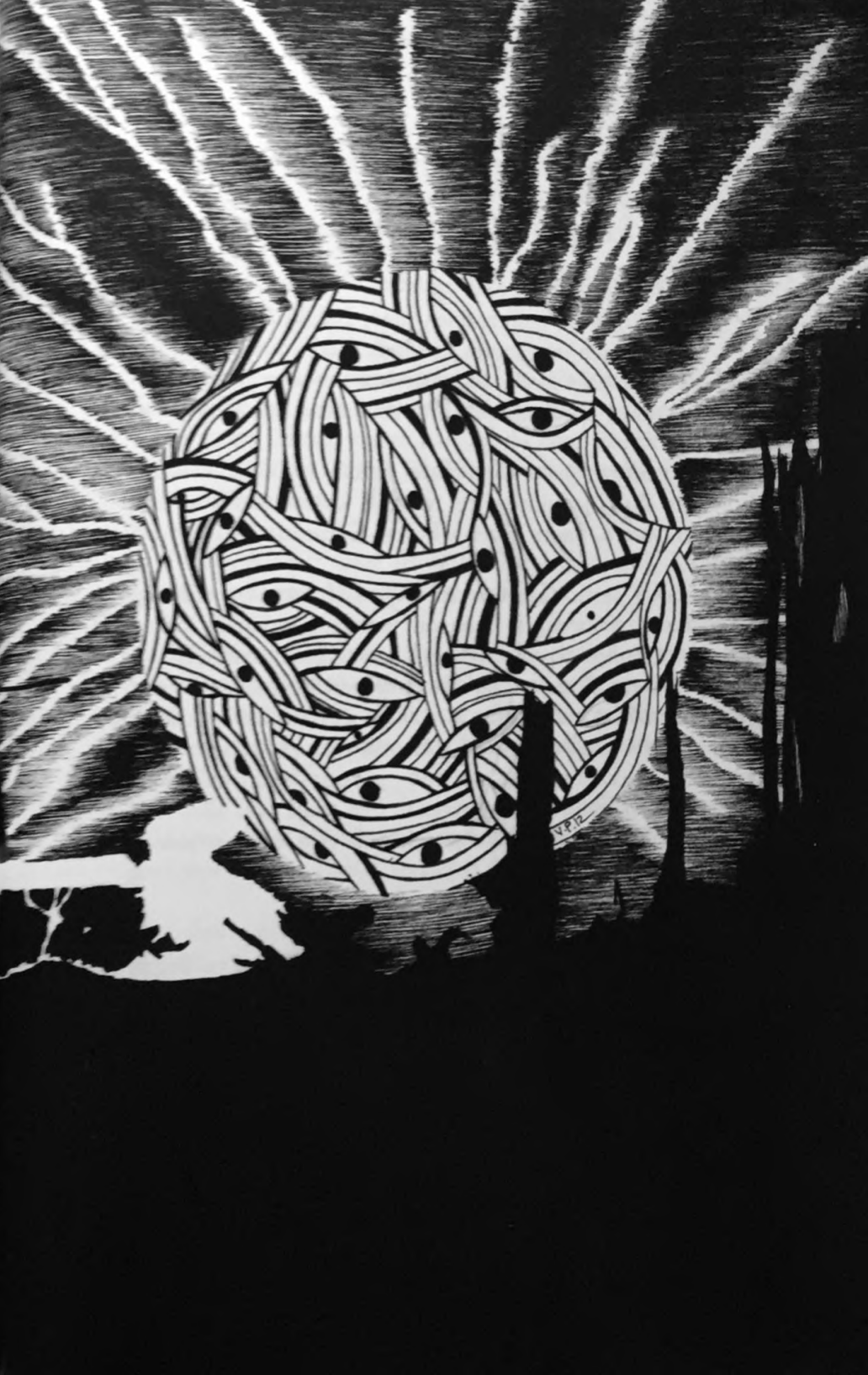
Siellä oli Draupnir
ja Dolgthrasir,
Har, Haugspori,
Hlevangr, Gloinn,
Skirfir, Virfir,
Skafidr, Ai.

Alfr ja Yngvi,
Eikinskjaldi,
Fjalarr ja Frosti,
Finnr ja Ginnarr;
kunis ihmiset elävät,
tiedossa olkoon
tämä Lofarrin
esi-isien luku.

- - -

SELITYKSIÄ

NÄKIJÄTTÄREN ENNUSTUS

Codex Regiuksen ensimmäinen runo, Näkijättären ennustus, on pohjoisen mytologian tutkijoille Edda-runosta tärkein. Se on samalla hyvin korkeatasoista runoa, mahtava esitys maailman synnyn ja tulevan tuhon tapahtumista. Kts. johdanto s. 8–13.

Runo sisältyy *Codex Regiuksen* lisäksi myöskin erääseen 1300-luvun käsikirjoitukseen. Se on laaja kirjava tekstikokoelma nimeltä *Hauksbók*. Snorri siteeraa Proosa-Eddassaan useita runon säikeistöjä.

Hauksbókin versiossa runon säikeistöjen järjestys on erilainen kuin *Codex Regiuksessa*, ja runo on tuottanut tutkijoille paljon pään vaivaa. Siihen on yritetty tehdä kaikenlaisia parannuksia ja järjestelty säikeistöjä eri tavoin. Mutta esimerkiksi Jan de Vriesin käsityksen mukaan runo *Codex Regiuksen* säilyttämässä muodossa on paras ja sitä loogisempi, mitä enemmän sen salaperäiseen sisältöön perehtyy. Hän ajoittaa sen 900- ja 1000-luvun vaiheeseen ja sanoo sitä maailmankatsomusrunoksi. Sen tekijä olisi ollut vielä vanhan uskonnon kannattaja, mutta hänellä olisi ollut jo jotakin tietoa kristinuskosta.

Runomitta on fornyrðislag.

1. *Pyhät heimot*: jumalat. *Heimdallrin pojat*: ihmiset. Kts. Rigrin runo, aloittava proosakappale ja nootti. *Valfödr*: Odinn. Odinn sai tämän nimen, 'kaatuneiden isä', koska hän kokosi luokseen kaatuneet soturit Valhölliin.

2. *Ybdeksän maailmaa*: kts. johdanto s. 10–12. *Puun ybdeksän juurta*: puu on Yggdrasil, maailmanpuu. Sen juuret ulottuvat kaikkiin maailmoihin. Näkijätär on niin vanha, että on nähnyt sen jo siemenenä mullassa.

3. *Ymir*: alkujättiläinen, jonka ruumiista maailma luotiin.

4. *Borrin pojat*: Borrin, Buri-nimisen alkuolennon poikia olivat veljekset Odinn, Vili ja Ve, ensimmäiset jumalat. *Midgardr*: ihmisten maailma.

7. *Idavöllr*: mainitaan jumalten kokoontumispaikkana ainoastaan tässä runossa.

8. *Pelasivat* — — — *lautaa*: pelin luonne on kiistanalainen, mahdollisesti se oli šakin tapainen peli. *Kolme tursasneittä*: kenties kolme suurta nornaa, kohtalottaret, jotka olivat jättiläissukua? Tai kenties vain pahantahtoisia jättiläisnaisia, aasain tuhoksi? *Jötnuheimar*: jättiläisten alue.

9. *Brimir, Blainn*: kaksi jättiläistä, joista ei tiedetä. Molemmat nimet ovat kenties Ymir-jättiläisen nimiä.

10. *Modsgnir, Durinn*: kääpiöitä. Alkutekstissä seuraa luettelo jota pidetään yleisesti runoon myöhemmin joutuneena lisäyksenä. Tässä teoksessa se on siirretty sivulle 208. Eri lähteet esittävät luettelon hiukan erilaisena. Suomentaja on seurannut Briemin tekstiä.

11. *Kolme aasaa*: aasojen nimet seuraavassa säkeistössä. *Ask*: sana merkitsee saarnia, *Embla*: kenties = jalava.

12. *Odinn*: ylijumala, kts. johdanto s. 13. *Hæmir*: aasa, joka eräissä Edda-runoina esiintyy Odinnin ja Lokin kumppanina. Snorri kertoo hänestä, että hänet aasain ja vaanien sodan jälkeen annettiin vaaneille pantiksi. Maailmanlopun jälkeisessä uudessa maailmassa hän on samanlaisissa tehtävissä kuin uhripapit, kts säkeistö 55. *Lodurr*: Loki, Odinnin jättiläissukuinen ottopoika.

13. *Yggdrasill*: maailmanpuu, kts. johdanto s. 11–12 sekä Grimnirin runo 25, 26, 32. *Urdr*: kts. Nootti 14.

14. *Urdr* (Menneisyys), *Verdandi* (Nykyisyys), *Skuld* (Tulevaisuus) ovat kolme suurta nornaa, kohtalottaret, jotka ovat itse ju-

maltenkin yläpuolella. Näistä Urdr kenties oli ainoa alkuperäinen, toiset kaksi lienevät myöhempiä oppitekoisia hahmoja, antiikin kolmen kohtalottaren esikuvan mukaan seipitettyjä. *He kaiversivat puuta*: leikkasivat riimuja.

15. *Ensimmäinen sota*: aasojen ja vaanien sota. Vaanit olivat toinen jumalasuku, kasvullisuuden ja hedelmällisyyden jumalia. *Gullveig*: Snorrin mukaan vaanit lähettivät aasojen luo ensinnä Gullveig-nimisen naisen, joka oli loitsutaitoinen näkijätär. Aasat yrittivät surmata hänet. Tästä tuli sodan syy. Molemmat puolet osoittautuivat tasaväkisiksi, ja niin sovittiin, että molempia tuli palvoa rinnan. Vaani Njördr sekä hänen poikansa Freyr ja tyttärensä Freyja tulivat aasojen joukkoon, ja vaanien luo taasen lähetettiin aasojen puolelta Hoenir ja Mimir. On arveltu, että Gullveig olisi sama kuin Freyja. Freyja nimittäin opetti aasoille šamanoimisen menetelmän jota Pohjolan asukkaat nimittivät sanalla *seiðr*: se oli 'loveen lankeamis-ta', tajuttomana šamanoimista, jollaista harjoittivat myös lappalaiset sekä Altain šamaanit. Aasat pitivät sitä jotenkin sopimattomana ja varsinkin miehille häpeällisenä, se kun aiheutti ankan seksuaalisen kiihtymystilan, ja sen harjoittaminen jäi niin ollen etupäässä naisille. Mutta runojen mukaan Odinn itsekin on sitä harjoittanut.

16. *Heidr*: tavallinen näkijätärtä ilmaiseva sana.

17. *Antaa hyvitys – jakaa ubrit*: neuvoteltiin, oliko maksettava vaaneille korvausta vai hyväksyttävä heidät aasain rinnalla palvot-taviksi jumaluuksiksi.

18. *Odinn sinkosi silloin keihään*: sota oli tapana alkaa siten, että vihollisjoukon yli viskattiin keihäs, mikä merkitsi, että heidät uh-rattiin Odinnille sotaonnen saamiseksi.

19. *Kuka oli petoksella pilannut ilman*: joko on jotakin pudon-nut pois säkeistöjen väliltä tai runoilija puhuu viittauksin kuuli-jain tuntemasta asiasta. Snorri selittää seuraavaa: aasat palkkasivat erään jättiläisen korjaamaan Asgardrin sodassa kärsimiä vaurioita. Hän vaati palkakseen aurinkoa ja kuuta sekä Freyja-jumalatarta. Loki oli luvannutkin tämän palkan. *Odr*: Freyjan aviomies.

20. *Thor*: Odinnin poika, väkevin aasoista, ukkosen jumala, kts. johdanto s. 13–14. *Niin särkyivät valat*: aasat eivät pitäneet lupastaan, vaan surmasivat jättiläisen.

21. *Heimdallrin kuulo*: Heimdallr oli pannut kuulonsa pantiksi maailmanpuun alle; voidaan tarkoittaa myös Heimdallrin torvea, Gjallar-torvea, jolla hän on puhaltava maailmanlopun taistelun alkaessa. *Valfödrin pantista*: Odinn oli jättänyt puun alle lähteeseen pantiksi toisen silmänsä.

22. *Hän istui ulkona*: näkijätär puhuu itsestään kolmannessa persoonassa. Näkijättärien tapana oli istua öisin ulkona päästäkseen yhteyteen henkien kanssa, joko vain kuunnellen omaa sisintään tai konkreettisemmallakin tavalla. *Vanbus*: Odinn, joka levottomana on tullut tiedustelemaan tulevia tapahtumia. *Mimirin kaivoon*: lähteeseen. Vaanit olivat surmanneet Mimirin ja lähettäneet hänen päänsä aasoille. Mimirin suuren viisauden tähden Odinn taikakeinoillaan piti pään elossa ja sijoitti sen lähteeseen maailmanpuun alle. Siellä hän kävi neuvottelemassa Mimirin pään kanssa. — Alkujaan Mimir kenties oli veden henki.

23. *Herfödr*: Odinn. *Hänelle, hän*: näkijätär, joka jatkuvasti käyttää itsestään puhuessaan kolmatta persoonaa.

24. *Valkyyriain*: valkyyriat olivat ilmassa ratsastavia aseneitoja, Odinnin käskyläisiä, jotka taistelussa valitsivat ne, joiden tuli kaatua. Säkeistössä luetellaan heidän nimensä. *Herjann*: Odinn.

25. *Baldr*: Odinnin ja Friggin poika Baldr oli jumalista lempein ja rakastetuin, valon, oikeamielisyyden ja hyvyyden henkilöitymä. Snorri kertoo hänestä: Frigg oli vaatinut kaikilta elollisilta eläimiltä ja kasveilta valan, ettei kukaan vahingoittaisi Baldria. Vain mistelikasvia pidettiin niin mitättömänä, ettei sitä pantu valalle. Jumalat huvittelivat nyt heittelemällä Baldria kohtia erilaisia aseita. Loki pani ilkeydessään Hödrille, Baldrin sokealle veljelle, mistelinoksan käteen ja kehotti heittämään sillä Baldria. Oksa muuttui nuoleksi ja surmasi Baldrin.

26. *Baldrin veli*: Odinn siitti jättiläisnaiselle Rindrille pojan, Valin, Baldrin kostajaksi. Syntymäänsä seuraavana päivänä tämä jo taisteli ja surmasi Hödrin.

27. *Fensalir*: jotkut tutkijat ovat pitäneet Friggiä auringon jumalattarena, ja Fensalir, 'Merisalit', Friggin kotina kenties symbolisoi auringon laskemista taivaanrannan taa. *Valhöll*: Odinnin kodeista tärkein, kaatuneiden sankarien sali.

28. *Hveralundr*: myyttillinen paikka. *Vanki*: Loki, joka Baldrin surman jälkeen sidottiin kallioon. Hänen yläpuolelleen kiinnitettiin käärmä, jonka myrkky valui Lokin kasvoille. Lokin vaimo Sigyn istui pitelemässä vatia myrkyn alla, mutta kun vati täyttyi, oli hänen käytävä tyhjentämässä sitä, ja silloin myrkky vuoti Lokin kasvoille. Vrt. Lokin riita -runon lopussa olevaa proosakappaletta.

29. *Slidr*: joki jättiläisten alueella.

30. *Nidavellir*: kääpiöiden alue. *Sindri*: kääpiö, taitava kullantekoja. *Okolnir*: kenties tulivuori. *Brimir*: jättiläinen, jonka verestä kääpiöt oli luotu, mahdollisesti Ymir.

31. *Naströnd*: vainajala, jossa vainajat kärsivät rikostensa rangaistuksia.

32. *Nidhögg*: ruumiita syövä lohikäärme. *Susi*: kaiketi Fenrir-susi, kts. seuraava nootti.

33. *Fenrir*: hirvittävän suuri susi, Lokin ja Angrboda-nimisen jättiläisnaisen poika. Se makaa maailmanloppuun asti kahlittuna virran suussa. Viimeisen taistelun alkaessa se on pääsevä irti ja surmaava Odinnin. Fenririn lapsia olivat sudet Skoll ja Hati. Skoll on ryöstävä auringon, Hati kuun.

35. *Eggther*: jättiläinen jonka nimeä ei tavata muualla. *Fjalarr*: kukko joka herättää jättiläiset viimeiseen taisteluun.

36. *Gollinkambi*: kukko joka herättää jumalat ja Odinnin sankarit maailmanlopun taisteluun. *Hel*: manalan jumalatar, Lokin tytär; sana merkitsee myös itse manalaa.

37. *Garmr*: koira joka vartioi manalan portteja. *Gnipabellr*: rotko-luola manalan edessä.

39. *Mimirin pojat*: jättiläiset? veden henget? Säkeistö kuvaa maailmanlopun alkua, jolloin koko luonto on myllerryksessä. *Gjallar-torvi*: Heimdallrin torvi, kts nootti 21.

40. *Surtr*: demoni, tulimaailman hallitsija. Maailmanpuu syttyy tuleen ja palaa poroksi viimeisen taistelun aikana.

43. *Hrymr*: jättiläisten johtaja. *Maailmankäärme*: Midgardsormr, Lokin poika sekin, joka maailmanloppuun asti ympäröi yön tavoin ihmisten maailmaa. *Naglfar*: vainajain kynsistä rakennettu laiva, joka tuo jättiläiset viimeiseen taisteluun.

44. *Muspellrin joukot*: tulimaailman demonit. *Byleistrin veli*: Loki. Byleistristä ei tiedetä.

46. *Hlin*: Frigg. Baldrin kuoleman aiheuttaman surun lisäksi Frigg kokee nyt Odinnin kuoleman. *Belin uljas surmaaaja*: Freyr, joka tappaa Beli-jättiläisen. *Friggin sydänystävä*: Odinn.

47. *Vidarr*: Odinnin poika, joka on jäävä hallitsemaan maailmanlopun jälkeisessä uudessa maailmassa. *Sigfodr*: Odinn. *Hvedrung-rin poika*: Fenrir-susi. *Hvedrungr*: Loki.

49. *Hlödyn*: Fjörgyn, Thorrin äiti.

55. *Hroptr*: Odinn. *Hödr* ja *Baldr*: nämä veljekset perustavat poikineen uuden jumalasuvun. *Tuulten koti*: taivas.

57. *Gimle*: myyttillinen nimi, onnellisten asuinpaikka. Snorri pitää sitä salin nimenä; tässä se näyttää tarkoittavan salin sijaintipaikkaa. *Mahtaja*: näissä säkeissä nähdään kristinuskon aavistelua.

KORKEAN RUNO

‘Korkea’ on eräs Odinnin nimi. Runo sisältää joitakin jaksoja, joissa Odinn esiintyy kertojana, ja niiden mukaan on kokonaisuus saanut nimensä.

Codex Regius on ainoana käsikirjoituksena säilyttänyt tämän pitkän tekstin. Snorri siteeraa sen ensimmäistä säkeistöä.

Ei ole mielekästä yrittää määritellä runon ikää, koska se ilmeisesti on monista osista kokoonpantu, jonkun varhaisen keräilijän harrastuksen tulos. Siinä on sananlaskuja ja elämänohjeita, loitsuja ja tarinoita. Eräät sen ainekset voivat olla vanhojakin: skaldi Eyvind skáldaspillir siteerasi 900-luvun puolivälissä joitakin sen säkeitä. Runomitta on etupäässä ljodaháttir, paikoin epäsäännöllisenä. Kun ei runolla ole kiinteää rakennetta, on ollut helppo eri aikoina tehdä siihen lisäyksiä.

Runossa voidaan erottaa ainakin viisi eri osaa:

- 1) Säkeistöt 1-80: kokoelma elämänohjeita ja sananparsia.
- 2) Säkeistöt 81-102: Odinnin ja Billingrin tyttären rakkausseikkailu, johdantonaan naisen epäluotettavuutta korostava alkupuhe.
- 3) Säkeistöt 103-110: kertomus siitä, miten Odinn sai runouden siman.
- 4) Säkeistöt 111-138: Loddfavnirin runo, kokoelma neuvoja Loddfavnir-nimiselle vastaanottajalle.
- 5) Säkeistöt 147-165: kokoelma loitsuja, johdantonaan 139-146: kertomus siitä, miten Odinn sai loitsut.

Runon taiteellinen arvo on epätasainen. Se sisältää paljon kauniita ja viisaita säkeistöjä ja niiden ohella toisarvoista tilapäisluontoista tekstiä. Mutta jälkimmäiseenkin voi sisältyä mielenkiintoista tietoa Pohjolan muinaisten asukkaiden jokapäiväisestä elämästä. Sen antimissa elämänohjeissa on paljon samaa yleispätevää järkevyyttä kuin Salomon sananlaskuissa. “Harvat mietekokoelmat maailmankirjallisuuden historiassa esittävät terveempää elämäntäsmällisemmin ilmaistuna kuin Korkean runo,” sanoo siitä Henry Adams Bellows. “Kuin Salomon sananlaskut se on kohdittain korkeaa runoutta. Jos se esittääkin väkivaltaisen rodun

maailmallista viisautta, se myös näyttää jalot lojaalisuuden, uskollisuuden ja horjumattoman urheuden ihanteet.”

1. *Puupinon päällä*: oudon tulijan oli odoteltava oven suussa puupinon päällä istuen, kehoitettaisiinko häntä astumaan peremmälle ja ottamaan sija penkiltä.

13. *Gunnlöd*: Suttungr-jättiläisen tytär, jolta Odinn sai runouden siman.

14. *Fjalarr*: tässä todennäköisesti Suttungr.

49. *Kaksi puista kuvaa*: kaiketi tien varrella seisovia puisia merkkipaaluja, joiden tarkoitus oli varjella pahoilta voimilta.

78. *Fitjungrin pojat*: varakkaita maanviljelijöitä. Fitjungr yleisnimenä käsitettynä voisi merkitä 'lihavaa hyvinvoipaa henkilöä' tai 'ruokkijaa' (esim. Bellows: maa). On myös selitetty (paikannimien tutkija M. Olsen) että se tarkoittaisi Fitje-nimisen tilan omistajaa Stord-saarella Bergenistä etelään!

80. *Väkevä puhuja*: Odinn. Alkutekstin *Pulr* tarkoittaa kulttipuhujaa, henkilöä joka toteuttaa puhumalla kulttia toimien välittäjänä jumalten ja ihmisten kesken.

87. *Näkijättären imarruksiin*: Pohjolassa uskottiin enemmän traagisiin ennustuksiin kuin onnen lupauksiin.

97. *Billingr*: tuntematon henkilö.

104–105. *Suttungr*: jättiläinen joka oli saanut haltuunsa runouden siman. Sitä nauttimalla sai runoilijan lahjan. Odinn muutti itsensä käärmeeksi ja kaiversi vuoren läpi tien Suttungrin kotiin, vietti siellä hänen tyttärensä Gunnlödin ja sai tältä siman, joi sen ja lensi kotkana takaisin jumalten asunnoille.

106. *Rati*: Odinnin pora jolla hän koversi vuoren.

107. *Odrörir*: Snorrin mukaan se on kattila joka sisälsi runouden siman. Mutta sana voi Jan de Vriesin arvelun mukaan tarkoittaa itseään simaa: se on 'se mikä panee hengen liikkeelle.' *Korkca*: Odinn.

109. *Bölverkr*: nimi jota Odinn käytti Suttungrin luona.

110. *Sormusvalan*: Odinn vannoi erityisen pyhän valan, sormuksen-sa kautta, ettei Bölverkr-nimistä henkilöä ollut jumalten joukossa.

111. *Puhujan tuolilta*: kulttipuhuja, Pulr, on Urdrin kaivolla (kts. Näkijättären ennustus 13-14) kuunnellut jumalten kokousta ja kertoo nyt kuulemansa.

112. *Loddafafir*: tuntematon henkilö, tietäjä?

120. *Avun loitsuja*: loitsuja joilla voi olla avuksi toisille.

129. *Älä taistelussa* — — *katsahda ylös*: kenties tässä ajatellaan ilmassa ratsastavia valkyurioita taikka velhoja. Kokematon soturi voi joutua paniikin valtaan tai velhot voivat katseellaan hämmentää hänen järkinsä.

136. *Tukeva on telki*: epäselvä, kenties turmeltunut sanonta. Tulkitsijat ovat yleensä käsittäneet säkeistön varoittavan liiallisesta anteliaisuudesta. Säkeistön loppu näyttää tarkoittavan, että kirouksen välttämiseksi tulee antaa vaikka pienikin lahja pyytäjälle.

138. *Tiedä että riipuin*: tästä alkaa merkillinen runon jakso, joka viittaa Pohjolassa käytännössä olleisiin initiaatiomenoihin. Initiaatiossa, mysteerivihkimyksessä, koetaan tässä symbolinen kuolema jonka kautta siirrytään uuteen elämänperiodiin. Kirjoitustaito ei nimittäin muinaisille skandinaaveille suinkaan ollut pelkkä käytännön taito, vaan kaikilla riimukirjaimilla oli maaginen merkitys ja mahti. Odinnille uhraamisen eräs muoto oli keihäällä haavoittaminen ja hirttäminen. Odinn on nyt symbolisesti uhrannut itsensä itselleen, ja puu jossa hän riippuu on ilmeisesti Yggdrasil, maailmanpuu. Ekstaasin vallassa huutaen hän nyt ottaa vastaan riimuihin liittyvät loitsut.

140. *Bestla*: Odinnin äiti, Bölthorn-jättiläisen tytär. Kuka oli *Bölthornin poika*, ei tiedetä; kenties Mimir-jättiläinen, joka oli kuuluisa viisaudesta. *Odrörir*: kts. nootti 107.

142. *Suurpuhuja*: Odinn, suurin tietäjä ja kulttipuhuja. Riimut oli ensin kaiverrettava, sitten määrättävä niiden sisältö ja sitten värjättävä punaisiksi: näin kivessä; jos ne kaiverrettiin puuhun, niitä oli poltettava.

143. *Dainn* ja *Dvalinn*: kääpiöitä. *Asvidr*: ei esiinny muualla.

144. *Lyyllitetään*: uhrataan. Runomitta vaihtuu malahattriksi ja säkeistö näyttää irralliselta lisäykseltä. *Lähetetään*: s.o. henkilölle johon tahdottiin taialla vaikuttaa. Riimuin kirjoitetut puupalat voitiin lähettää sellaisinaan tai esim. valella simalla, jolloin riimujen voima siirtyi simaan.

145. Pohjoisen elämäkatsomuksen mukaan oli ihmisen turvattava lähinnä itseensä. Jumalat eivät puuttuneet jokapäiväiseen elämään. Vain elämän suurissa käännekohdissa oli uhrattava jumalille. *Thundr*: Odinn; loitsut opittuaan hän palasi kotiin.

150. *Tuoreen puun juurella*: vihamiesten surmaamiseksi hänelle voitiin lähettää kappale juurta johon oli piirretty riimuja.

154. *Aidoilla-ratsastavat noidat*: noitain oli tapana öisin ratsastaa aidoilla ja talojen katoilla.

156. *Hirtetyn miehen*: Odinn, suuri maagikko, hankki tietoa myös nekromantian avulla ja puhui hirtettyjen kanssa.

157. *Kartan vedellä*: lapsen kastaminen oli tapana jo pakanuuden aikana.

159. *Thjodrörir*: kääpiö, jota ei mainita muualla. *Dellingr*: jumalolento, Nott'in (Yön) aviomies, kts. Vafthrudnirin runo 25. *Hroptatyr*: Odinn.

VAFTHRUDNIRIN RUNO

Vafthrudnirin runo on opetusruno, joka yhdessä Näkijättären ennustuksen ja Grimnirin runon kanssa esittää pohjoisen mytologian pääpiirteet. Se sisältyy paitsi *Codex Regiukseen* myös — 20. säkeistöstään alkaen — *Arnarnagnaan Codexiin*. Snorri siteeraa ja selittää sitä runsaasti.

Runon iästä on paljon keskusteltu. Sen sävy on pakanallinen, ja useimmat tutkijat ajoittavat sen 900-luvulle. Se olisi suunnilleen samanaikaista seipitettä kuin Näkijättären ennustus.

Runomitta on ljodahátt, mikä on tyypillinen runomitta näissä pohjoisissa mieterunoissa.

1. *Frigg*: Odinnin puoliso.

5. *Imrin isä*: Vafthrudnir. Imr on tuntematon.

8. *Gagnradr*: Odinn käyttää salanimeä kuten matkoillaan aina.

16. *Ifing*: tätä jokea ei mainita muualla.

17. *Surtr*: demoni, Tulimaailman hallitsija.

18. *Vigridr*: tälle maailmanlopun taistelukentälle annetaan toinenkin nimi: Fafnirin runossa se on nimeltään Oskopnir. (Eddan sankarirunot)

21. *Ymir*: alkujättiläinen, kts. Näkijättären ennustus 3. ja nootti.

23. *Mundilfari*: Snorri kertoo, että Mundilfari oli antanut tyttärelleen nimen Sol (Aurinko) ja pojalleen nimen Mani (Kuu). Jumalat pitivät näin komeiden nimien antamista sopimattomana. Ja rangaistukseksi lapset pantiin ajamaan auringon ja kuun vauvoja.

25. *Dellingr*: harvoin mainittu jumalolento. Hänen puolisonsa oli Nott (Yö) ja heidän poikansa oli Dagr (Päivä). *Ymirin suku*: jättiläiset.

26. *Bergelmir*: Snorri kertoo, että kun Ymir-jättiläinen surmattiin, vuoti hänestä niin paljon verta, että kaikki hänen jälkeläisensä, huurrejättiläiset, hukkuivat. Heistä pelastui ainoastaan Bergelmir vaimoineen ruuhien avulla. Bergelmirin isästä Thrudgelmiristä ei ole muualla mainintaa, Aurgelmir taas on ilmeisesti Ymirin toinen nimi. — Muuten koko verenpaisumustarina on hyvin mahdollisesti oppitekoinen sepitelmä, Snorrin keksimä vedenpaisumustarinan mukaan.

31. Vrt. jättiläisten syntyä koskevaa kohtaa Näkijättären ennustuksessa, säkeistö 3 ja 4 sekä nootit. *Elivagar*: Snorrin mukaan joki jonka lähteet olivat kauimpana pohjoisessa.

32. *Tursaan kainaloissa*: Snorri kertoo samalla tavoin Ymirin lasten synnystä.

35. *Pantiin kehtonsa keinuun*: säkeen merkitys on kiistanalainen. Alkutekstin sana lúdr, 'kehto' voi merkitä myös 'arkkua' tai 'ruuhta'. Kehtoon panemisen sijasta voidaan siis myös ajatella hautaan laskemista. Ja jos Snorrin verenpaisumustarinan uskotaan, on mahdollista myös, että puhe on ruuhesta. Kaikkia näitä selityksiä esiintyykin eri tutkijoilla.

38. *Njörðr*: vaani, jumala joka aasain ja vaanien sodan jälkeen joutui aasojen joukkoon vaanien antamana panttina. Kts. Näkijättären ennustus 15 ja nootti.

41. *Urbot*: kaatuneet sankarit, jotka Odinnin luona Valhöllissä harjoittelevat aseleikkejä.

43. *Yhdeksän maailmaa*: kts. johdanto s. 10–11.

44. *Viimeinen tuima talvi*: maailmanloppua edeltävä talvi, joka on kolmen talven pituinen ilman välillä olevia kesiiä.

45. *Lif* ja *Lifþrasir*: tästä ihmisparista ei tiedetä enempää.

46. *Fenrir*: hirvittävä susi, Lokin poika. — Toisaalla kerrotaan, että auringon ryöstää *Skoll*, *Fenririn* poika. Kts. Näkijättären ennustus 33 ja nootti.

47. *Alfröðull*: aurinko.

49. *Kolme nuorten neitojen ryhmää*: nähtävästi ihmisille suopeita nornia.

50. *Sutr*: kts. nootti 17.

51. *Vidarr* ja *Vali*: Odinnin poikia. *Modi* ja *Magni*: Thorrin poikia. *Mjöllnir*: Thorrin vasara. *Vingnir*: Thorr. — Luetellut nuoret jumalat muodostavat maailmanlopun jälkeisessä uudessa maailmassa hallitsevan jumalasuvun. Kts. Näkijättären ennustus 52–58.

54. *Mitä Odinn – kuiskasi*: Odinn, voittaakseen *Vafthrudnirin*, kysyy lopulta sellaista minkä vain hän itse voi tietää. Rovio on *Baldrin* rovio. *Baldrin* kuolemasta kts. Näkijättären ennustus 25 ja nootti. — Vainajan korvaan kuiskaaminen oli melko yleistä. Usein kuiskattiin esim. manaus, ettei hän palaisi kummitlemaan, tai jokin manalaan vietävä viesti. Odinn todennäköisesti on kuiskannut jonkin mahtisanan *Baldrin* tueksi.

GRIMNIRIN RUNO

Sekä *Codex Regius* että *Arnarnagnæan Codex* sisältävät Grimnirin runon. Snorri siteeraa siitä parikymmentä säkeistöä.

Runo on pohjoisen mytologian kannalta tärkeä. Se ei kuitenkaan vaikuta pelkältä opetusrunolta, sillä siinä on taitavasti laadittu draamallinen kehyskertomus. Tapahtumat esitetään proosakappaleissa, jotka ovat myöhäistä syntyperää ja pohjautuvat todennäköisesti suulliseen traditioon. Itse runo on Odinnin monologia ja lienee ajoitettava kymmenennelle vuosisadalle.

Runomitta on ljóðahátttr, jonka säännöllisyys paikoin rikkoutuu.

Proosa. Hlidskjafi: Odinnin istuin Valhöllissä. *Kasvattisi:* keskustelusta käy ilmi, että torpan väkenä veljeksiä hoivaamassa olivat valepukuiset Odinn ja Frigg. Odinn oli siis neuvoillaan auttanut Geirröðriä anastamaan kuninkuuden. Frigg puolestaan saa nyt juonillaan aikaan, että Geirrödr vihastuttaa Odinnin ja joutuu tuhoon.

2. *Goottien maata:* kansallisuuden nimi on epämääräinen, tarkoittaa yleensä ihmisiä tai sotureita.

3. *Veratyr:* Odinn.

5. *Ullr:* jousiammunnan jumala, Thorrin puolison Sifin poika toisesta liitosta. *Freyr:* hedelmällisyyden jumala, kts. Skirnirin runo. *Hammastabja:* lapsille oli tapana antaa lahja ensimmäisen hampaan puhjetessa.

6. *Valaskjalf:* yksi Odinnin kodeista?

7. *Sökkvabekkr:* toinen Odinnin koti. *Saga:* salaperäinen jumalatar, mahdollisesti sama kuin Frigg.

8. *Glagsheimr, Valhöll:* Odinnin kodeista tärkein. *Hropttr:* Odinn.

10. *Susi* ja *kotka*: sodan symboleja, joiden kuvat on kaiverrettu Odinnin salin pätyyn.
11. *Thjazi*: jätiläinen, Skadin isä. *Skadi*: Njördrin vaimo.
12. *Baldr*: Odinnin poika, jumalista rakastetuin. Kts. Näkijättären ennustus 25 ja 55.
13. *Heimdallr*: jumalten vartija, aasa.
14. *Freyja*: rakkauden jumalatar, Freyrin sisar.
15. *Forseti*: aasa, Baldrin ja Nannan poika. Snorri kertoo hänestä, että hän oli paras tuomari jumalten ja ihmisten asioissa.
16. *Njördr*: vaani, annettu aasoille pantiksi aasain ja vaanien sodan jälkeen. Hänen lapsiaan olivat Freyr ja Freyja.
17. *Vidarr*: Odinnin poika, hänen kostajansa viimeisessä taistelussa. Kts. Näkijättären ennustus 47.
18. *Andbrimnir*: Valhöllin kokki. *Eldbrimnir*: Valhöllin iso kattila. *Sæbrimnir*: karju, jonka lihalla ruokittiin Valhöllin sankarit. Se uudistui joka ilta ja keitettiin joka aamu.
19. *Geri*, *Freki*: Odinnin sudet. *Joukkojen isä*: Odinn.
20. *Huginn*, *Muninn*: Odinnin korvit jotka toivat hänelle tietoa maailmasta. Huginn = ajatus, Muninn = muisti. *Thund*: joki joka ympäröi Valhöllä. *Thjodvitnir*: 'suuri susi'. *Thjodvitnirin kala*: aurinko jonka susi on ryöstävä?
22. *Valgrind*: Valhöllin ulompi portti.
23. Säkeistö viittaa viimeiseen taisteluun. *Sutta*: Fenrir-sutta.
24. *Bilskirnir*: Odinnin pojan Thorrin kartano.

25. *Heidrun*: tästä vuohesta kts. johdanto s. 12. *Herjafödr*: Odinn. *Læradr*: Yggdrasil? kts. johdanto s. 11–13. *Eikubyrnir*: tästä hirstä kts. johdanto s. 13. *Hvergelmir*: lähde joka Snorrin mukaan oli maailmanpuun kolmannen juuren alla syvässä vainajalassa; sieltä lähtivät kaikki joet.

30. *Aasain silta*: Bilfrost, sateenkaari.

33. *Kotla* ja *Nidhögg*: kotka on taivaallisten voimien edustaja, Nidhögg, lohikäärme, edustaa elämää tuhoavia syvyyden voimia. Orava *Ratatoskr* vie sanaa, aiheuttaen lisää epäsupua.

35. *Grafvitnir*: susi.

37. Näkijättären ennustus 24 esittää erilaisen luettelon valkyyriain nimitystä.

38. *Alsvidr* ja *Arvakr*: auringon hevoset.

39. *Svalinn*: auringon edessä oleva suojus mainitaan myös sankarirunoihin kuuluvassa Sigdrifan laulussa.

40. *Sköll* ja *Hati*: nämä kaksi sutta, Hrodvitnirin, s.o. Fenrirsuden pojat, tavoittavat molemmat aurinkoa. Sköll sen sieppaa, Hati ryöstää kuun.

41. *Ymir*: alkujättiläinen, kts. Näkijättären ennustus 2 ja nootti.

42. *Midgardr*: ihmisten maailma.

43. *Ullr*: jousiammunnan jumala. Kun suuri kattila nostettiin tulelta, oli taivaasta savuaukon kautta vapaa näköala taloon. Aasat saattoivat siis nähdä, mitä Geirrödrin talossa tapahtui.

44. *Ivaldin pojat*: itse Ivaldia ei tunneta, mutta hänen poikansa olivat eteväitä takopakääpiöitä, valmistivat sekä Skidbladnir-laivan että Odinnin Gungnir-keihään ja Sif-jumalattaren kultahiukset.

45. *Sleipnir*: Odinnin 8-jalkainen hevonen. *Bilfrost*: = Bifrost, sateenkaari, *Bragi*: runouden jumala. *Habrok*: tästä haukasta ei ole tietoa. *Garmr*: koira joka vartioi manalan portteja. Kts. Näki-jättären ennustus 37.

46. *Ægir*: meren jumala, jättiläinen, jonka salissa jumalat pitivät pitoja. Kts. Hymirin runo 2 ja Lokin riita, proosakappale.

47. *Olin nimeltä Grimr*: Odinn luettelee seuraavassa suuren joukon nimiään. Seikkailuista, joihin hän niiden yhteydessä viittaa, ei ole tarkempaa tietoa.

SKIRNIRIN RUNO

Codex Regius sisältää tämän runon kokonaisena, ja lisäksi sen säkeistöistä 27 sisältyy *Arnarnagna*an Codexiin. Se on hyvin ihailtu balladityyppinen runo, ja on arveltu, että sen olisi sepittänyt sama runoilija, jonka työtä on Thrymrin runo. Tutkijat ajoittavat sen yleisesti 10:nnele vuosisadalle, kenties jo sen alkupuolelle. Sen oletetaan syntyneen Norjassa.

On pidetty mahdollisena, että runossa dramatisoitaisiin vuositaita hedelmällisyysriittä, Freyrin yhtymistä hedelmällisyyden jumalattareen.

Runomitta on ljóðahátt, joka säkeistöissä 27, 28, 30, 34 ja 35 muuttuu loitsumitaksi, galdralagiksi.

Proosakappale. *Freyr*: hedelmällisyyden jumala, Njördrin poika, vaanien jumalsukua. *Jötunheimar*: jättiläisten maailma. *Hlidskjalf*: Odinnin kunniaistuvin Valhöllissä. *Skirnir*: tämän Freyrin lähetin nimeä ei tavata muualla. *Skadi*: Njördrin puoliso, Freyrin äiti-puoli.

1. *Alfröðull*: aurinko.

6. *Gymir*: vuorijättiläinen, Aurbodan aviomies, Gerdrin isä.

16. *Veljeni surma*: veli on kenties Beli-jättiläinen, jonka Freyr viimeisessä taistelussa surmasi nyrkillään. Kts. Lokin riita 42 ja nootti.

19. *Yksitoista omenaa*: omenat olivat hedelmällisyyden ja ikuisen nuoruuden vertauskuvia. Idunn-jumalattarella oli hallussaan omenia joita jumalat nauttivat pysyäkseen ikuisesti nuorina.

21. *Odinnin poika*: Baldr. Odinnilla oli kääpiöiden takoma sormus Draupnir, jonka hän pani Baldrin roviolle, mutta jonka Baldr lähetti manalasta hänelle takaisin.

27. *Kotkan kummulla*: kenties se taivaan äärellä sijaitseva kumpu, jolla kotkanhahmoinen jättiläinen Hræsvelgr istuu saaden siivilään tuulen aikaan?

28. *Hrimnir*: jättiläinen. *Jumalten vahti*: Heimdallr. *Porttisi takaa*: Gerdr on jäävä vangiksi.

32. *Varvun*: taikavarpu oli loitsijan väline.

34. *Suttungin suku*: Suttungr oli jättiläinen, kts. Korkean runo, nootti 104.

35. *Hrimgrímnir*: jättiläinen jota ei mainita muualla.

36. *Thurs-riimu*: Þ; kaikilla riimuilla oli maaginen merkitys. Tämä riimu aiheutti naisten sairauksia.

HARBARDRIN LAULU

Runo on kokonaisuudessaan tavattu vain *Codex Regiuksesta*. *Arnarnaguan Codex* sisältää sen loppujakson 19. säkeistön neljänneistä säkeestä alkaen.

Harbardr on Odinn. Hän esiintyy runossa valehahmoisena ja käy sanaottelua Thorria vastaan. Replikeissä vihjaillaan molempien vaiheisiin. Toiset näistä vihjauksista selviävät Snorrin selitysten avulla, toiset jäävät hämäriksi. Harbardr-Odinn on älyllisesti ylivoimainen ja tekee pilkkaa väkevästä yksivakaisesta Thorrista. Hän edustaa ilmeisesti sotaisia viikinkejä, ylempää kansanluokkaa, kun Thorrin hahmo on talonpoikainen. Islannissa ei tuollaista säätyeroa ollut: on arveltu, että runo olisi seipitetty Norjassa. Se ajoitetaan 10: nnelte tai 11: nnelte vuosisadalle.

Runomitta on perin vapaa. Runon eri säkeissä esiintyy kaikkia Eddan runomittoja, jopa proosaa. Jotkut tutkijat (esim. Sijmons) määrittelevätkin sen mitallisesti alkusointua viljeleväksi rytmiseksi proosaksi, joka paikoin vaihtuu fornyrdslag- tai málaháttir-mitaksi tai kummankin sekoitukseksi.

1. Thorr on palaamassa idän-retkeltään, jättiläisiä kurittamasta.

4. *Äiti*: Thorrin äiti oli jättiläisnainen Fjörgyn, 'Maa'.

6. *Kolmen talon herra*: kolmenko tilan? Luultavammin kuitenkin on ajateltava vain saman tilan kolmea rakennusta, asuin- ja ulko-suojia.

8. *Hildorfr* ja *Radseyjarsund*: nimet eivät esiinny muualla.

9. *Lainsuojaton*: Thorr on vielä jättiläisten alueella ja siellä vailla lainsuojaa. *Meili*: tämänniminen Odinnin poika on muualla maitsematon. *Magni*: Thorrin ja jättiläisnaisen Jarnsaxan poika.

12. *Knolemaan vibitty*: alkutekstissä *feigr*. Tämä sana esiintyy usein skandinaavisissa tarinoissa ja runoissa: kohtalonusko kuului pohjoisten kansain maailmankatsomukseen.

14. *Hrungnir*: vuorijättiläinen, jonka Thor vararallaan surmasi.

16. *Fjölvarr* ja *Algræn*: ei mainita muualla.

19. *Thjazi-jättiläinen* oli ryöstänyt Idunn-jumalattaren ja hänen kultaiset nuoruuden-omenansa. Loki toi jumalattaren takaisin ja jumalat tappoivat takaa-ajaneen Thjazin. Thjazin tyttärelle Skadille annettiin korvaukseksi jumalten joukosta puoliso, Njördr, ja Thjazin silmät muutettiin tähdiksi taivaalle. *Alvaldi*: Thjazin isästä Alvaldistä tiedetään vain, että hänellä oli kaksi muutakin poikaa, Idi ja Gangr.

20. *Yön ratsastajia*: noitanaisia. *Hlebardr*: tästä jättiläisestä ja hänen taikasauvastaan ei mainita muualla.

22. *Tammi sen saa*: sananparsa.

23. *Midgardr*: ihmisten maailma.

24. *Valland*: useasti mainittu paikannimi. Ranska? Wales? Myytin paikka?

26. *Hansikkaan peukaloon*: viitataan siihen Thorrin idänretkeen, jonka aikana hän palvelijoineen yöpyi Skrymir-jättiläisen (tässä Fjalarr-nimisen) hansikkaaseen, luullen sitä taloksi. Yön aikana tuli maanjäristys, ja yöpyjät löysivät turvakseen talosta sivuhuoneen, joka aamulla todettiin hansikkaan peukaloksi.

29. *Svarangrin pojat*: nähtävästi jättiläisiä. Svarangr tuntematon.

37. *Hlese*: Tanskan saari Læsö. *Berserkkineitoja*: berserkit-sannalla tarkoitettiin alkujaan ihmisiä jotka kykenivät muuttautumaan karhuiksi. Myöhemmin sana merkitsi sotureita, jotka taistelussa joutuivat mielipuolisen raivon valtaan.

39. *Thjalfi*: Thorrin palvelija, hänen vaunujensa ajaja.

42. On epäselvää, mikä Harbardrin sanoissa on niin loukkaavaa kuin Thorrin vastauksesta käy ilmi.

44. *Kotikumpujen asukkailta*: kivihautoihin haudatuilta vainajilta.

48. *Sif*: Thorrin vaimo.

53. *Magni*: kts. nootti 9.

56. *Varland*: ihmisten maa. *Fjörgyn*: Thorrin äiti. *Aasain tien*: sateenkaari oli silta joka johti jumalten alueille.

58. *Maa sulaa*: lumen sulaessa kulku käy yhä vaikeammaksi.

HYMIRIN LAULU

Sekä *Codex Regius* että *Arnarnagnæan Codex* sisältävät Hymirin laulun. Sitä pidetään yleisesti varsin keskinkertaisena yhdistelmänä useammista Thorria käsittelevistä myyteistä. Se on todennäköisesti sepitetty Islannissa ja varsin myöhään, 11:nnellä tai 12:nnellä vuosisadalla.

Tälle runolle on ominaista runsas kenningien käyttö. Sikäli se lähestyy skaldirunouden tyyliä, poiketen muista Eddan mytologisista runoista. — Runomitta on fornyrðislag.

1. *Ravistivat vitsoja*: tulevaisuutta tiedusteltiin kastamalla vitsoja uhrieläinten vereen ja ravistelemalla niitä. *Ægir*: merenjumala, jättiläinen.

2. *Vuoren-asuja*: *Ægir*. *Miskorblindi*: merkitys epäselvä. *Ygggrin poika*: Thorr.

3. *Sifin mies*: Thorr. *Sif*: Thorrin vaimo.

4. *Tyr*: sodan jumala, aasa.

5. *Elivagar*: kts Vafthrudnirin runo 31 ja nootti. *Hymir*: tämän jättiläisen nimeä ei esiinny muualla kuin tässä runossa. On outoa, että Tyr tässä nimittää häntä isäkseen: isäpuoli hän saattaa olla. Tyr on Odinnin poika.

7. *Egill*: Thorrin palvelijan Thjalfin isä. Kts nootti 38.

8. *Äitinsä äidin*: Tyrin äiti on jättiläisnainen. *Tuli toinen vastaan*: Hymirin kaunis puoliso, Tyrin äiti?

11. *Maineikas vastustaja*: Thorr, jättiläisten vihollinen. *Ueurr*: Thorr.

16. *Hrungnirin ystävä*: Hymir. *Hrungnir*: jättiläinen. *Hlorridi*: Thorr.

19. *Poika*: Thorr. *Kabden sarven korkea linna*: härän pää, kenning. *Pukkien herra*: Thorr. Hänen ajokkejaan olivat pukit.

21. *Jättisyntyinen*: Hymir. *Laineorhi*: veneen kenning.

22. *Odinn-syntä*: Thorr. *Ueur*: Thorr.

23. *Käärmeen tappaja*: Thorrin kenning. Viimeisessä taistelussa Thorr oli tappava Midgardsormin, maailmankäärmeen. *Jumalten vihämies*: Midgardsormr. *Suden veljeä*: Midgardsormr oli Lokin poika, Fenrir-suden veli.

27. *Lainepukkimme*: veneen kenning.

28. *Vesiorhin*: veneen kenning. *Meriporsaat*: valaat, kenning.

32. *Jättiläisen kypäränkanta*: jättiläisen pää, kenning.

35. *Modin isä*: Thorr. Thorrin poikia olivat Modi ja Magni.

37. *Mjöllnir*: Thorrin vasara.

38–39. Snorri kertoo, että kun Thorr Lokin kera yöpyi Egill-nimisen talonpojan luona, hän teurasti pukkinsa illalliseksi, mutta käski syödessä säästää niiden luut. Seuraavana aamuna hän muutti luut jälleen eläviksi pukeiksi. Mutta Egillin poika oli (ilkeän Lokin neuvosta?) purrut rikki yhden reisiluista, ja niinpä toinen pukka oli rampa. Talonpoika antoi hyvitykseksi poikansa Thjalfin ja tyttärensä Roskvan Thorrille palvelijoiksi.

LOKIN RIITA

Lokin riita sisältyy ainoastaan *Codex Regiukseen*. Snorri siiteeraa siitä neljä säettä, mutta ei muuten käytä sitä lähteenä kertoessaan jumalten vaiheista. Kyseessä on skandaalikronikka. On epäselvää, missä määrin Lokin esittämiin herjauksiin on uskottava. Jumalat itse eivät runossa niitä kiistä.

Runo on taitavan tekijän työtä ja todennäköisesti seipitetty Norjassa kymmenennen vuosisadan toisella puolikkaalla. Proosakappaleet näyttää kirjoittaneen *Codex Regiuksen* kokoonpanija itse. — Runomitta on ljóðahátt.

Proosa. *Ægir*: jättiläinen, meren jumala. Missään muualla hänestä ei käytetä nimeä Gymir eikä hän missään tapauksessa ole sama henkilö kuin Gerdrin isä Gymir, kts. Skirnirin runo. *Bragi*: runouden jumala. *Idunn*: nuoruuden jumalatar. *Tyr*: sodan jumala. Hänestä kerrotaan, että kun jumalat ryhtyivät sitomaan Fenrirsutta, tämä suostui ehdolla, että joku aasoista panisi sen kitaan kätensä pantiksi. Tyr teki sen, ja kun susi ei päässyt enää irti, se puri Tyriltä käden. *Njördr*: vaanisukuinen jumala. *Skadi*: Njördrin vaimo, Thjazi-jättiläisen tytär. *Freyr*: hedelmällisyyden jumala. *Freyja*: rakkauden jumalatar. *Udarr*: Odinnin poika. *Byggvir*, *Beyla*: nimet esiintyvät vain tässä runossa. *Fimafengr*, *Eldir*: nimet vain tässä runossa.

6. *Loptir*: Loki.

9. *Muistatko, Odinn*: näistä tapahtumista runot eivät kerro. Mutta Odinn ja Loki esiintyvät usein yhdessä.

10. *Suden isä*: Loki, Fenrir-suden isä.

13. *Oletban kaikkein arin*: syytöksen perällisyydestä ei ole mitään näyttöä. Bragi on myöhäinen jumaluus, mutta runous oli hyvin arvostettua, ja runoilijatkin, skaldit, yleensä urheita sotureita.

16. *Puolesta ottopoikain*: Loki oli Odinnin ottopoika.
17. *Veljesi surmaa*: Idunnin veljeä ei tunneta eikä tämän surmaajaa.
19. *Gefjun*: tätä nimeä ei mainita muissa runoissa. Snorri selittää, että Gefjun oli neitsytjumalatar, joka kutsui luokseen naimattomina kuolleet neidot.
20. *Valkopäinen poika*: Heimdallr? Tällaista tapahtumaa ei tunneta. Koru, joka mainitaan, on kenties kuuluisa Brisingrien kaukakääty. (Kts Thrymrin runo 15 ja nootti). On kahtalaista tietoa siitä, kuuluiko se oikeastaan Freyjalle vai Friggille. Kenties Gefjun on tässä sekoitettu Friggiin.
23. *Kabdeksan talvea*: tästä Lokin elämän jaksosta ei ole muuta tietoa.
24. *Samsey*: Tanskan saari Samsö. Näistä Odinnin vaiheista ei tiedetä.
26. *Fjörgynn*: Odinn. *Vidrir*: Odinn. *Vili* ja *Ve*: Odinnin veljet. Ynglingrien tarinassa kerrotaan, että kun Odinn oli kerran kauan matkalla, hänen luultiin kuolleen ja veljet jakoivat hänen perintönsä sekä ottivat hänen puolisonsa yhteiseksi vaimokseen.
27. *Baldr*: Odinnin poika, kts. Näkijättären ennustus 25 ja 55.
32. *Veljesi vierestä*: sisarusavioliitot olivat tavallisia vaanien keskuudessa. Freyr ja Freyja, sisarukset, olivat syntyneetkin tällaisesta liitosta.
34. *Njördrin oleskelusta idässä* ei ole muuta mainintaa.
38. *Tyr*: sodan jumala, kts. alussa olevan proosakappaleen noottia.
39. *Hrodvitnir*: Fenrir-susi.

41. *Näen suden makaavan*: tark. Fenrir-sutta.

42. *Gymirin tyttären*: kts. Skirnirin runo. *Muspellrin pojat*: tulen demonit. *Myrkvidr*: synkkä metsä, jonka nimi esiintyy usein Edda-runoissa. Loki puhuu tässä maailmanlopun tapahtumista, joiden aikana Freyr todella joutuu kaipaamaan pois antamaansa miekkaa: hänen on surmattava Beli-jättiläinen pelkällä nyrkillään.

43. *Ingunar-Freyr*: Freyristä ei muualla käytetä tätä nimeä. Se on kenties sama kuin Yngvi-Freyr, Freyrin nimi Ynglingrien suvun kantaisänä. Tacitus mainitsee muinaisgermaanisen heimon nimeltä Ingaevones, mikä nimi myös tuntuu olevan lähellä.

48. *Heimdallr*: jumalten vartija. Hän istui sateenkaarisillan päässä, ja hänen selkensä oli märkä Yggdrasillin kasteesta.

49. *Poikasi suolin*: Lokilla oli kaksi poikaa vaimonsa Sigrýnin kanssa, sudet Vali ja Narfi. Tämän runon lopussa olevan proosakappaleen mukaan jumalat sitoivat Lokin Valin suolilla ja muuttivat Narfin sudeksi. Snorri kertoo toisin: että Vali surmasi veljensä Narfin ja jumalat sitten käyttivät sitomiseen Narfin suolia.

50. *Skadi*: Thjazi-jättiläisen tytär, Njördrin vaimo.

52. *Laufey*: Lokin äiti, jättiläisnainen.

54. *Hlorridi*: Thorr.

57. *Hartiakumpu*: pään kenning.

58. *Maan poika*: Thorr. Fjörgyn, 'Maa' oli Thorrin äiti. *Kun suden kanssa sodit*: viittaus viimeiseen taisteluun. *Voittojen isä*: Odinn.

60. *Hansikkaan peukaloon*: Loki viittailee ilkeästi Thorrin seikkailuun jättiläisten maassa. Kts Harbardrin laulu 26 ja nootti.

61. *Hrungnirin surma*: Mjölnir-vasara, Thorrin ase. *Hrungnir*: jättiläinen, kts. Harbardrin laulu 14.

62. *Skrymirin repussa*: samalla matkalla, jolla Thorr yöpyi Skrymir-jättiläisen hansikkaaseen, hän myöhemmin jatkoi matkaa yhdessä Skrymirin kanssa. Skrymir oli ottanut eväät haltuunsa ja taikonut repun niin, ettei Thorr yöllä saanut sen hihnoja auki. *Proosa*. Snorri kertoo näistä asioista toisin, yhdistäen Lokin rangaistuksen Baldrin surmaan. Kts myös Näkijättären ennustus 25-28.

(.

THRYMRIN LAULU

Runo sisältyy ainoastaan *Codex Reginkseen* eikä edes Snorri sitä siteeraa. Se on kuitenkin ollut hyvin tunnettu ja ihailtu runo jo vanhoina aikoina: monet Skandinavian balladit pohjautuvat siihen. Useimmat tutkijat arvelevat runon syntyneen Norjassa vuoden 900 vaiheilla. On myös esitetty olettaus, että sen tekijä olisi sama runoilija joka on sepittänyt Skirnirin runon, kenties myös Baldrin unet. Olettamusta tukevat tyylliseikat. Lokin riita -runossa uumoillaan myös olevan jotakin samankaltaista. — Runomitta on fornyrdís-lag.

1. *Vingthorr*: Thorr. *Maan poika*: Thorr oli Odinnin ja Fjörgyn ('Maa')-nimisen jättiläisnaisen poika

3. *Freyja*: rakkauden jumalatar.

5. *Thrymr*: jättiläinen, 'huurretursas'.

6. *Hlorridi*: Thorr.

15. *Brisingrien kaulakääty*: Brisingrit olivat neljä kääpiötä jotka olivat takoneet tämän kuuluisan korun. Kts. Lokin riita 20 ja nootti.

17. *Heimdallr*: aasa, jumalten vartija. Hän on 'aasoista valkein', koska todennäköisesti alkujaan oli valon (kuun?) jumala.

19. *Laufey*: Lokin äiti.

22. *Pukit*: Thorr ajoi pukkien vetämissä vaunuissa. *Jötunheimar*: jättiläisten asuinalue.

23. *Njördr*: vaani, kts. Grímnirin runo 16. *Noatun*: Njördrin koti.

26. *Sif*: Thorrin vaimo.

32. *Tuokaa vasara*: Thorrin vasara, Mjöllnir. Eräs vanhimpia riimuja jolla oli maaginen mahti, oli nimeltään Thorrin vasara. *Var*: valan jumalatar.

ALLVISSIN RUNO

Allvissin runo sisältyy ainoastaan *Codex Regiukseen*. Snorri siteeraa siitä pari säkeistöä.

Runo on opetusruno: sepittäjän tarkoituksena on ollut luotella samamerkityksisiä kenningejä. Kehyskertomus on mahdollisimman vähäinen, eikä runo ole mytologiasisällöltään varsin luotettava. Se kertoo, että jumalat ovat Thorrin poissaollessa luvanneet hänen tyttärensä Allviss-kääpiön vaimoksi. Allviss saapuu tätä noutamaan, ja Thorr sanoo suostuvansa, jos kääpiö kykenee vastaamaan hänen kysymyksiinsä. Mutta kysymysten ainoa tarkoituksena on viivyttää kääpiötä auringonnousuun asti. Näin Allviss tulee petetyksi, sillä aurinko muuttaa kääpiöt kiveksi.

Useimmat tutkijat pitävät runoa myöhäisenä sepitteenä, ajoittaen sen 1100-luvulle. — Runomitta on ljóðahátttr.

1. *Koristamaan penkit*: juhlaa varten oli tapana peittää penkit esim. oljilla tai kankailla.
2. *Nenältään valju*: kääpiöt olivat kalpeita, koska asuivat maan alla.
3. *Vaunujen miestä*: Thorria.
6. *Vingthorr*: Thorr. *Sidgrani*: Odinn.
9. *Kaikkien maailmain kielin*: maailmoita oli yhdeksän, kts. johdanto s. 10–11 ja Näkijättären ennustus 2.
14. *Helin perillä*: manalassa.
16. *Dvalinnin turma*: Dvalinn oli kääpiöiden johtaja.
29. *Nörr*: jätiläinen, jota Snorri nimittää nimillä Norvi tai Narfi, yön isä ja päivän isoisä.

34. *Suttungr*: jättiläinen joka omisti runouden siman. Kts. Korkean runo 104–110.

BALDRIN UNET

Codex Regius ei sisällä runoa Baldrin unet. Se on löydetty *Arnarnagnaean Codexista*. Sen lisäksi se sisältyy moneen myöhempään paperimanuskriptiin. Runolla on selviä yhtäläisyyksiä Näkijättären ennustus -runon kanssa. Jotkut tutkijat ovat olettaneet, että näillä runoilla olisi sama tekijä. Baldrin unet -runo ajoittuisi silloin 10:nnele vuosisadalle. Toiset taas pitävät sitä vanhan tyylin etevänä jäljitelmänä, joka olisi seipitetty vasta 1100-luvulla. — Runomitta on säännöllinen fornyrdís-lag.

1. *Baldr*: Odinnin poika, jaloin jumalista, kts. Näkijättären ennustus 25 ja nootti.
2. *Gautr*: Odinnin nimiä. Se merkitsee myös yleensä goottia tai miestä. *Sleipnir*: Odinnin 8-jalkainen hevonen. *Hel*: manala. *Hurtt*: Garmr-koira, manalan vartija.
3. *Loitsujen isä*: Odinn. Hänellä oli suuret maagiset kyvyt.
6. *Vegtamr*, *Valtamr*: Odinn käyttää salanimiä. *Penkit*: penkkien koristelemine oli tavallista juhlaan tai vieraiden vastaanottoon kuuluvaa valmistelua.
9. *Hödr*: Baldrin sokea veli, josta tuli hänen surmaajansa. Kts. Näkijättären ennustus 25, nootti. *Kuuluisan puun*: puu on tavallinen miehen kenning. Tässä se tarkoittaa Baldria.
11. *Rindr*: Valin äiti. Kts. Näkijättären ennustus, nootti 26.
12. *Keitä ovat neidot*: neidot ovat aaltoja, merenjumala Ægirin tyttäriä, jotka rajusti liikkuen kohottavat laivojen purjeet korkealle taivaalle.
15. *Jumalten tuomio*: maailmanloppu, ragnarök.

RIGRIN RUNO

Rigrin runo on löydetty eräästä Snorrin Proosa-Eddan käsikirjoituksesta nimeltä *Codex Wormianus*. Tässä vaillinaisessa käsikirjoituksessa runo jää kesken, eikä sitä ole tavattu mistään muualta. Se on kulttuurihistoriallisesti mielenkiintoinen teksti: selvitellessään eri kansanluokkien syntyä se antaa arvokasta tietoa muinaisesta pohjoisesta yhteiskunnasta, orjien, talonpoikien ja ylhäisön elintavoista. On paljon kiistelty siitä, missä ja milloin se olisi syntynyt. Sen yleisluonne on norjalainen, mutta siinä on sekä tanskalaisia että kelttiläisiä vaikutteita. Jotkut ajoittavat sen 10:nneen vuosisadan ensi puolikkaalle, toiset pitävät sitä myöhempanä oppineen runona. Orjuus lakkautettiin Norjassa 12:nneen vuosisadan lopulla, joten runo tuskin voi olla sen myöhempi.

Runo kertoo, että ylhäisten soturien suvusta syntyi viimeiseksi poika, josta oli tuleva kuningas: hänen nimensä on viitteenomaisesti *Konr ungr* > konung = 'kuningas'. Monet tutkijat ovat arvelleet, että koko runo olisikin sepitetty jonkun määrätyn kuninkaan kunniaksi, Norjan tai Tanskan. Norjasta siihen on ehdotettu Harald Kaunotukkaa, Tanskasta Gorm Vanhaa tai Harald Sinihammasta.

Runon alkuun sijoitettu proosakappale on runoa myöhempi, vuoden 1300 vaiheilla kirjoitettu. Rigriä, ihmisten kantaisää, sanotaan siinä Heimdallr-jumalaksi. Näkijättären ennustus -runo sanoo samaten ihmisiä Heimdallrin pojiksi. Pohjolan kuninkaiden alkuperä on yleensä johdettu jumalista; tavallisesti kuitenkin ajatellaan Odinnia tai Freyriä.

Runomitta on fornyrðislag.

1. *Rigr*: sana johtuu muinaisiiriläisestä sanasta *ri* tai *rir* = kuningas.

2. *Keskellä tietä*: tämä runossa toistuva sanonta viittaa kenties Midgardriin, 'keskiseen maahan', ihmisten asuma-alueeseen. *Oli*

lattialla tuli: pitkänomainen tulisija oli keskellä huonetta, molemmin puolin vastatusten penkit istumista ja nukkumista varten. *Äijö* ja *Äimmy*: alkutekstissä on sanat *Äi* ja *Edda*. *Äi* merkitsee 'esi-isää', 'isovanhemman isää', *Edda* on ilmeisesti vastaava naista merkitsevä sana. Juuri tässä runossa esiintyvän Edda-sanan Jacob Grimm uskoi antaneen nimen sekä Snorrin Eddalle että sen mukaan koko Runo-Eddallekin.

5. *Kävi molemmin puolin/aviopari*: monien primitiivisten kansojen keskuudessa on käytännössä tällainen vieraanvaraisuuden muoto: isännän vaimo tai tytär tarjotaan vieraan vuodekumppaniksi.

6. *Pirskottiin vedellä*: pakanallinen lapsen kastaminen, kristinuskoa vanhempi.

16. Puuttuvat säkeet ovat epäilemättä noudattaneet kaavaa, joka nähdään ensimmäisen vierailun kuvauksesta. Nyt on kyseessä itsenäisen talonpojan koti, ja kestityskin on tietenkin parempi.

23. *Leikkivät sormin*: tarkoittanee puolijoutilasta ajanviettoa.

25. Ylhäinen rouva kuvataan tavalla joka ilmentää pohjoisten kansain käsitystä täydellisimmästä naiskauneudesta.

30. *Jalo*: alkutekstissä *Jarl*, 'päällikkö'. Terävä katse: ylhäisen syntyperän tuntomerkki.

35. *Katkoi renkaita*: ennen rahan käyttöä kultaa jaettiin murtamalla palasia spiraalinmuotoisista kultaisista käsivarsirenkaista.

36. *Päämies*: alkutekstissä *Hersir*, 'herra', 'paikallispäällikkö'. *Varma*: alkutekstissä *Erna*, 'Pystyvä'.

38. *Prinssi oli nuorin*: alkutekstissä *Konr vas enn yngsti* = Poika (jaloa syntyperää) oli nuorin.

40. *Rijmut*: maagiset loitsut.

42. *Rigr-jaarli*: Prinssin isä.

44. *Danzr* ja *Danzpr*: nämä kaksi sanaa ovat saaneet jotkut tutkijat arvelemaan, että runon sepittäjä olisi ollut tanskalainen. Koska runo katkeaa kesken, jää kysymys auki. Islantilainen oppinut Arngrimur Jónsson laati v. 1597 selostuksen hukkaan joutuneesta Skjöldungrien tarinasta. Sen mukaan kuningas Rigr nai Danan, Danprin tyttären Danpsteadista, ja heidän poikansa Dan yhdisti Tanskan yhdeksi valtakunnaksi.

HYNDLAN LAULU

Hyndlan laulu ei sisälly *Codex Reginksean* eikä *Arnarnagan Codexiin*. Se on löydetty isosta 1400-luvun käsikirjoituksesta nimeltä *Flateyjarbók*. Teksti on huonosti säilynyt ja näyttää olevan koottu kahdesta eri runosta; myöhemmät julkaisijat erottavat ne usein.

Pääosa runosta on sukuluetteloa. Ottarr-niminen nuori mies, kaiketi jonkin arvokkaan islantilaisen suvun esi-isä, saa siinä tietoa sukujuuristaan. Ne johtavat Hardangerin vuonon ympäristössä hallinneisiin norjalaisiin pikkukuninkaihin sekä Halfdanr Vanhaan joka oli kaikkien Pohjolan ruhtinaiden myyttinen kantaisä. Lisäksi luetellaan joukko sankareita, joiden sukuperä on kiistanalainen. Tutkijat ovat mitä suurimmassa määrin eri mieltä siitä, mikä näissä sukujohdoissa on oikeaa ja mikä väärää.

Runon jälkiosaan on upotettu viisikymmentäyksi säettä, jotka näyttävät olleen alkujaan eri runo ja käsittelevät osittain samaa aihetta kuin Näkijättären ennustus. Snorri nimittää sitä 'lyhyeksi Näkijättären ennustukseksi' ja siteeraa siitä yhden säkeistön. Useimmat tutkijat pitävät runoa myöhäisenä oppitekoisena sepiteenä, ajoittaen sen esimerkiksi 12:nnele vuosisadalle. Jotkin sen ainekset saattavat kyllä olla vanhempia.

Runomitta on fornyrdís-lag.

1. *Hyndla*: Hyndla on jättiläisnainen, 'luolan asuja', ja jättiläiset maailman vanhimpina asukkaina olivat parhaiten selvillä vanhoista asioista. *Valhöll*: Odinnin sali johon sankarivainajat kokoontuivat.

2. *Herjafödr*: Odinn. *Hermodr*: Odinnilla oli tämänniminen poika; mutta todennäköisemmin tarkoitetaan tässä Hermodr-sankaria joka oli Skjöldungrien suvun kantaisä. *Sigmundur*: kuningas, Völsungrien poika, josta kerrotaan Eddan sankarirunoissa ja Völsungrien tarinassa.

5. *Tallistasi susi*: sudet olivat noitien ja jättiläisnaisten ratsuja. *Karjuni*: karju kuului tavallisesti Freyrille, Freyjan ajokkeja olivat yleensä kissat jotka vetivät hänen vaunujaan.

7. *Innsteinn*: tämänniminen sankari esiintyy Hålfssagassa.

8. *Hildisvini*: karju. Snorri kertoo, että kääpiöt olivat takoneet Freyrille kultaharjaksisen karjun. *Dainn*, *Nabbi*: Dainn kuuluu kääpiöiden luetteloon joidenkin runon editioiden mukaan sekä Snorrin Proosa-Eddan; Nabbi-nimi esiintyy vain tässä runossa.

9. *Jumalten juurta*: kaikki Pohjolan kuninkaas johtivat sukunsa jumalista.

10. *Uelskimalmi*: kulta. *Angantyr*: soturi, Ottarrin kilpailija. Kyseessä on oikeudellinen toimi, jossa molempien on todistettava perimysoikeutensa, ja etukäteen on kummankin täytynyt asettaa pantiksi tietty summa, jonka häviölle joutuva menettää.

11. *Kirkasta lasia*: alituinen uhrituli on muuttanut kiven lasiksi.

12. *Skjöldungrit*: tanskalainen kuningassuku, kantaisä Ulfr.

13. *Frodi*: myyttinen Tanskan kuningas, josta kertoo sankarirunoihin kuuluva Edda-runon nimeltä Grotti-laulu.

15. *Halfdanr Vanha*: myyttinen Tanskan kuningas. Snorri sanoo häntä kaikista kuninkaista maineikkaimmaksi: hänen suvussaan ei kolmeensataan vuoteen ollut muita kuin kuuluisia miehiä ja naisia. Hänen puolisonsa Almveig, Venäjän kuninkaan Eymundrin tytär, synnytti hänelle 18 poikaa, näistä yhdeksän samalla kertaa. Nämä yhdeksän saivat surmansa, mutta toisista yhdeksästä tuli pohjoisen sankaritaruston maineikkaimpien sankarien esi-isiä.

17. *Ödlingrit*: tarukuningas Audin jälkeläisiä.

18. *Hildigunnr*: Almveigin äiti?

19. *Dagr*: eräs Halfdanrin pojista.

20. *Ketill*: puolimyyttinen henkilö, josta monet islantilaiset suvut johtavat syntynsä. *Halfr*: kenties kuningas Halfr Hjörleifrín poika, *Hálfssagan* sankari.

23. *Thorir Rautakilpi*: sankari joka esiintyy kuningas Hrolfr Gautrekin pojan tarinassa (*Fornaldar sögur* III)

24. *Berserkkien raivo*: berserkit olivat sotureita, jotka taistelussa joutuivat mielipuolisen raivon valtaan.

25. *Förmunrekkr*: itägoottien kuningas Ermanarik (†376), josta kerrotaan kahdessa Eddan sankarirunossa: Gudrunin yllätyksessä ja Hamdirin laulussa. Hän oli nainut Sigurdrin tyttären Svanhildrin, jonka sitten surmautti. Sigurdr on keskeinen sankari useissa Edda-runoissa, *Völsungasagassa* ja saksalaisessa Nibelungenlaulussa. Fafnir oli lohikäärme, jonka hän surmasi.

26. *Völsungr*: Sigurdrin isän Sigmundrin isä. *Hjördis*: kuningas Eylimin tytär, Sigmundrin puoliso ja Sigurdrin äiti.

27. *Gjukin perijät*: Gunnarr, Högni ja Gudrun olivat burgundikuningas Gjukin (Gibeche 1. Gibica †437) lapsia, Gudrun Sigurdrin vaimo. Gotthormr oli Gjukin poikapuoli. Nämä kaikki olivat tärkeitä henkilöitä Eddan sankarirunoissa.

28. *Haraldr Torabammás*: Tanskan taruaikaan kuuluva kuningas, josta kronikoitsija Saxo Grammaticus kertoo. *Renkaiden paiskoja*: antelias kullan jakaja.

29. *Baldr* ja *Vali*: kts. Näkijättären ennustus 25–26 ja 55.

30. *Borrin poika*: Odinn. *Freyr*, *Gerdr*, *Gymir*: kts. Skirnirin runo. *Thjazi*: jättiläinen. *Skadi*: Thjazin tytär, kts. Harbardrin laulu 19.

32. *Hvedna*: Tanskan kuninkaan Halfdanrin puoliso.
33. *Heidr* ja *Hrossbjöfr*: jättiläisten nimiä? *Hrimnir*: jättiläinen.
34. *Ymir*: alkuolento, vanhin jättiläisistä.
36. *Eräs syntyi*: Heimdallr.
41. *Angrboda*: jättiläisnainen, joka synnytti Lokille Fenrir-suden. *Svadilfari*: ori, jättiläisen hevonen. Svadilfari oli isäntänsä, jättiläis-rakennusmestarin apuna, kun tämä aasain palkkaamana oli korjaamassa aasojen linnan vaurioita aasain ja vaanien sodan jälkeen. Loki houkutteli tamman hahmoisena orin syrjäteille ja synnytti sen jälkeen Sleipnirin, Odinnin hevosen. Kts. Grimnirin runo 44. *Byleistrin veli*: Loki.
42. Outo tarina. Snorrrin mukaan Fenrir-susi, Midgardsormr ja Hel-jumalatar olivat kaikki Lokin ja Angrbodan lapsia.
45. *Mutta toinen on saapuva*: kts. Näkijättären ennustus 59, 58. *Suden ja Odinnin ottelu*: maailmanlopun taistelu.
46. *Muisto-olut*: Freyja myöntää tässä, että 'karju' onkin Ottarr ja pyytää taikajuomaa muistamisen avuksi.
47. *Heidrun*: vuohi, kts. Grimnirin runo 25. *Odr*: Freyjan aviomies; kenties itse Odinn on tämän jumalhahmon taustalla.
50. *Näen tulenloimun*: Hyndla ennustaa maailmanlopun paloa.

19. *Dagr*: eräs Halfdanrin pojista.

20. *Ketill*: puolimyyttinen henkilö, josta monet islantilaiset suvut johtavat syntynsä. *Halfr*: kenties kuningas Halfr Hjörleifrín poika, *Hálfssagan* sankari.

23. *Thorir Rautakilpi*: sankari joka esiintyy kuningas Hrolfr Gautrekin pojan tarinassa (*Fornaldar sögur* III)

24. *Berserkkien raivo*: berserkit olivat satureita, jotka taistelussa joutuivat mielipuolisen raivon valtaan.

25. *Förmunrekkr*: itägoottien kuningas Ermanarik (†376), josta kerrotaan kahdessa Eddan sankarirunossa: Gudrunin yllytyksessä ja Hamdirin laulussa. Hän oli nainut Sigurdrin tyttären Svanhildrin, jonka sitten surmautti. Sigurdr on keskeinen sankari useissa Edda-runoissa, *Völsungasagassa* ja saksalaisessa Nibelungenlaulussa. Fafnir oli lohikäärme, jonka hän surmasi.

26. *Völsungr*: Sigurdrin isän Sigmundrin isä. *Hjördis*: kuningas Eylimin tytär, Sigmundrin puoliso ja Sigurdrin äiti.

27. *Gjukan perijät*: Gunnarr, Högni ja Gudrun olivat burgundikuningas Gjugin (Gibeche 1. Gibica †437) lapsia, Gudrun Sigurdrin vaimo. Gotthormr oli Gjugin poikapuoli. Nämä kaikki olivat tärkeitä henkilöitä Eddan sankarirunoissa.

28. *Haraldr Torabhamas*: Tanskan taruaikaan kuuluva kuningas, josta kronikoitsija Saxo Grammaticus kertoo. *Renkaiden paiskoja*: antelias kultan jakaja.

29. *Baldr ja Vali*: kts. Näkijättären ennustus 25–26 ja 55.

30. *Borrin poika*: Odinn. *Freyr*, *Gerdr*, *Gymir*: kts. Skirnirin runo. *Thjazi*: jättiläinen. *Skadi*: Thjazin tytär, kts. Harbardrin laulu 19.

32. *Hvedna*: Tanskan kuninkaan Halfdanrin puoliso.

33. *Heidr* ja *Hrossbjöfr*: jättiläisten nimiä? *Hrimnir*: jättiläinen.

34. *Ymir*: alkuolento, vanhin jättiläisistä.

36. *Eräs syntyi*: Heimdallr.

41. *Angrboda*: jättiläisnainen, joka synnytti Lokille Fenrir-suden. *Svadilfari*: ori, jättiläisen hevonen. Svadilfari oli isäntänsä, jättiläis-rakennusmestarin apuna, kun tämä aasain palkkaamana oli korjaamassa aasojen linnan vaurioita aasain ja vaanien sodan jälkeen. Loki houkutteli tamman hahmoisena orin syrjäteille ja synnytti sen jälkeen Sleipnirin, Odinnin hevosen. Kts. Grimnirin runo 44. *Byleistrin veli*: Loki.

42. Outo tarina. Snorrin mukaan Fenrir-susi, Midgardsormr ja Hel-jumalatar olivat kaikki Lokin ja Angrbodan lapsia.

45. *Mutta toinen on saapuva*: kts. Näkijättären ennustus 59, 58. *Suden ja Odinnin ottelu*: maailmanlopun taistelu.

46. *Muisto-olut*: Freyja myöntää tässä, että 'karju' onkin Ottarr ja pyytää taikajuomaa muistamisen avuksi.

47. *Heidrun*: vuohi, kts. Grimnirin runo 25. *Odr*: Freyjan aviomies; kenties itse Odinn on tämän jumalhahmon taustalla.

50. *Näen tulenloimun*: Hyndla ennustaa maailmanlopun paloa.

GROAN LOITSU

Groan loitsu ja seuraava runo Fjölsvinnrin runo kuuluvat läheisesti yhteen. Monet julkaisijat ovatkin antaneet niille yhteisen nimen Svipdagrin runo. Ne sisältyvät vain myöhäisiin paperimanuskripteihin ja lienevät syntyneet vasta 1600-luvulla. Useat norjalaiset, ruotsalaiset ja tanskalaiset balladit ovat saaneet aiheensa näistä runoista.

Runomitta on ljóðahátt.

1. *Groa*: Snorri kertoo, että Groa oli Orvandillin vaimo, viisas nainen joka auttoi Thorria loitsuillaan.

3. *Petollinen nainen*: Svipdagrin äitipuoli. *Menglöd*: nimi ei esiinny Svipdagrin tarinan ulkopuolella.

6. *Rani*: Odinn. *Rindr*: jättiläisnainen, jonka Odinn loitsulla taivutti suopeaksi ja joka synnytti hänelle Valin. Kts. Näkijättären ennustus 26 ja nootti.

7. *Urdr*: yksi kolmesta kohtalottaresta, kts. Näkijättären ennustus 14 ja nootti.

8. *Horn* ja *Rúdr*: tuntemattomia jokien nimiä. *Hel*: manala.

9. *Kristitty kuollut nainen*: tämä manaus on todennäköisesti muuta runoa paljon vanhempi, ajoilta jolloin kristinusko tuntui sisältävän pelottavia voimia.

15. *Maakivellä seisoin*: loitsimisessa käytettiin tällaista tapaa loitsun vahvistamiseksi.

FJÖLSVINNRIN RUNO

Fjölsvinnrin runo kuuluu läheisesti yhteen edellä olevan Gro-an loitsun kanssa. Väliltä puuttuu vain yhdistävä rengas, joksi riittäisi yksi ainoa lause. Svipdagr on nyt selviytynyt matkan vaaroista ja lähestyy Menglöd-neidon asumusta. Sitä ympäröi liekkiaita, ja jättiläinen Fjölsvinnr on vartiossa. — Romanttinen tarina on antanut aiheen lukuisille pohjoisille balladeille.

Runoilija on taitavasti sijoittanut tähän kauniiseen runoon aineksia paljon vanhemmista runoista, joiden vuoksi on väliin erehdyttykin luulemaan tätä runoa jopa 10:nneen vuosisadan tuotteeksi. Todennäköisesti se kuitenkin on paljonkin myöhempää perua. — Runomitta on ljóðahátttr.

1. *Näki miehen hän tulevan*: Fjölsvinnr-jättiläinen näkee Svipdagrin.
8. Svipdagrin salanimillä 'Tuulenkylmä', 'Kevätkylmä' ja 'Ylen kylmä' on kenties tarkoituksena uskotella, että Svipdagr kuuluu jättiläisiin.
10. *Svaftborinn*: nimeä ei esiinny missään muualla.
12. *Thrymgjöll*: tällä kääpiöiden tekemällä veräjällä on se ominaisuus, että se sulkeutuu ennen kuin avaaja ehtii kulkea siitä.
14. *Leirbrimir*: 'Savijättiläinen' — ovatko hänen luunsa tiiliä vai kiviä?
16. *Gifr* ja *Geri*: jälkimmäinen nimi on myös toisella Odinnin susista.
20. *Udofnir*: kenties kukko Gollinkambi, jumalten herättäjä, tai kukko Fjalarr joka kuuluu jättiläisille.
22. *Mimameidr*: Yggdrasill, jonka juurella oli Mimirin pää lähteessä. Kts. Näkijättären ennustus 21-22.

24. Puun pähkinät kypsytettyinä autoivat synnytyksissä.

26. *Surtr* ja *Sinmara*: *Surtr* on tulimaailman hallitsija, *Sinmara* hänen puolisonsa? Kukon valppaus tuottaa heille huolta, se kun on varoittava jumalia.

28. *Loptir*: *Loki*. Miksi *Sinmara* säilyttää kukon tappoasetta, on selittämätöntä.

30. *Soran välkkypän valtiattarelle*: välkkyvä sora on kultaa, sen valtiatar on tässä *Sinmara*, josta käytetään tavallista naisen keningiä.

32. *Hobtava sirppi*: kukon pyrstö. Tässä osoitetaan tehtävän mahdollisuus: ainoa ase, jolla kukko voidaan tappaa, on *Sinmaran* hallussa, mutta aseensa saamiseksi olisi kukko ensin surmattava.

34. *Väristen kärjellä keihään*: kenties tarkoitetaan vain, että linnan kimallus saa sen näyttämään siltä, kuin se värisisi korkealla ilmassa.

36. *Jari, Dori, Ori*: kääpiöitä; eräiden lähteiden mukaan kääpiöluettelossa, s. 208. *Dellingr*-nimi esiintyy Korkean runossa säkeistössä 159 ja *Vafthrudnirin* runossa säkeistössä 25. Hän oli Yön aviomies, Päivän isä. *Loki* oli rakentanut linnan yhdeksän kääpiön avulla.

38. *Lyffaberg*: 'Parantamisen vuori'.

40. Neitojen nimet tuntuvat viittaavan siihen, että he ovat taudinparannuksen haltiattaria. *Menglödillä* itselläänkin on kenties tämä funktio.

49. *Svipdagr* ilmaisee nyt oikean nimensä, ja se oikeuttaa hänet kohtalon käskyn mukaan pääsemään sisään ja saamaan morsiamensa. *Urdr*: suuri norna, kohtalotar, kts. Näkijättären ennustus 13-14.

NIMILUETTELO

(Runoissa esiintyviä erisnimiä)

- Agnarr (1), kuningas Geirrödrin veli 81
 Agnarr (2), kuningas Geirrödrin poika 82, 93
 Ai, kääpiö 208, 209
 Alfheimr, Freyrin asumus 83
 Alfr, (1) kuningas 179, 181
 Alfr (2), kääpiö 209
 Alfrödull ('Haltiaien valo'), aurinko 78, 95, 224, 229
 Alfödr ('Kaikkien isä'). Odinn 92
 Ali, kuningas 180
 Allviss, kääpiö 151-158, 242
 Almveig, kuningas Eymundrin puoliso 180, 249
 Alsvidr ('Ylen nopea'), auringon hevonen 90, 227
 Althjofr, kääpiö 208
 Alvaldi, jättiläinen 109, 232
 Amr ('Ruosteenpunainen'), soturi 181
 Anarr, kääpiö 208
 Andhrimnir, Valhöllin kokki 86, 226
 Angantyr, soturi 179, 187, 249
 Angeyja ('Kapean saaren asukas'), jättiläisnainen 185
 Angrboda, jättiläisnainen 186, 216, 251
 Ani, Arngrimrin poika 182
 Ann, kääpiö 208
 Arngrimr, soturi 182
 Arvagr ('Aamuvahainen'), auringon hevonen 90, 227
 Asgardr, jumalten asuinsijat 9, 214
 Askr ('Saarni'), ensimmäinen mies 9, 19, 213
 Asmundr, miehen nimi 92
 Asolf, Olmodrin poika 181

- Asvidr, jättiläinen 61, 221
 Atla, jättiläisneito 185
 Atridr ('Taisteluun ratsastava'), Odinn 92
 Atvardr, kääpiö 202
 Audhumla, myytilinen lehmä 9
 Audr, Ivarrin tytär 183
 Aurboda, (1) jättiläisnainen, Gerdrin äiti 184, 229
 Aurboda (2), Menglōdin seuralaisneito 203
 Aurgelmir, jättiläinen Ymir 74, 223
 Aurvangr, kääpiö 208
 Austri ('Itäinen'), kääpiö 208
 Bafurr ('Värisevä'), kääpiö 208
 Baldr, aasa, Odinnin poika 24, 32, 84, 133, 134, 160-162, 183, 184, 215-217, 224, 226, 229, 237, 239, 240, 244, 250
 Baleygr ('Leimuavasilmäinen'), Odinn 92
 Bari, kääpiö 202
 Barri, (1) lehto 103, 104
 Barri, (2), soturi 182
 Beli ('Mylvijä'), jättiläinen 30, 217, 229, 238
 Bergelmir ('Karhun lailla karjuva'), jättiläinen 74, 75, 223
 Bestla, jättiläisnainen, Odinnin äiti 60, 221
 Beyla, Freyjan palvelijatar 127, 139, 140, 236
 Biflindi ('Maalattukilpinen'), Odinn 92
 Bifrost, kts. Bilfrost
 Bifurr ('Värjyvä'), kääpiö 208
 Bileygr ('Silmäpuutto'), Odinn 92
 Bilfrost, sateenkaari, aasain maahan vievä silta 91, 227, 228
 Billigr, jättiläinen? 51, 218, 219
 Bilskirnir, Thorrin asumus 87, 226
 Björt, Menglōdin seuralaisneito 203
 Blainn ('Tumma'), kääpiö 19, 213
 Bleik, Menglōdin seuralaisneito 203
 Blid, Menglōdin seuralaisneito 203
 Borr, Odinnin isä 9, 17, 184, 213, 250

- Bragi, runouden jumala 91, 127, 129-131, 228, 236
 Brami ('Ärjyjä'), soturi 182
 Breidablik ('Laajalle loistava'), Baldrin asumus 84
 Brimir, jättiläinen 19, 25, 213, 216
 Brisingrit, kääpiöitä 146-147, 240
 Broddr, soturi 181, 182
 Bui ('Asukas, Tilallinen'), soturi 182
 Buri, alkuolento, Odinnin isän isä 9, 213
 Byggvir, Freyrin palvelusmies 127, 137, 140, 236
 Byleistr, Lokin veli 28, 186, 217, 251
 Bölthorn, jättiläinen 60, 221
 Bölverkr ('Pahantekijä'), Odinn 53, 92, 220
 Bömburr ('Pölkkyäinen'), kääpiö 208
 Dagr, kuningas Halfdanrin poika 181, 250
 Dainn (1), kääpiö 61, 178, 221, 249
 Dainn (2), hirvi 89
 Danpr, kuningas 175, 247
 Danr, ('Tanskalainen'), kuningas 175, 247
 Dellinger (1) Yön aviomies, Päivän isä 65, 73, 221, 223, 254
 Dellinger (2), kääpiö 202
 Dolgthrasir ('Vihanvimmainen'), kääpiö 209
 Dori, kääpiö 202, 254
 Draupnir (1) ('Päättään riiputtava'), kääpiö 209
 Draupnir (2), sormus 229
 Duneyr, hirvi 89
 Durathor, hirvi 89
 Durinn ('Ovenvartija'), kääpiö 19, 213
 Dvalinn ('Horteessa makaaaja') (1) kääpiö 61, 154, 208, 221, 242
 Dvalinn (2), hirvi 89
 Eggther, jättiläinen 26, 216
 Egill, maanviljelijä 118, 234, 235
 Eikin, joki 87
 Eikinskjalði ('Tammikilpi'), kääpiö 208, 209
 Eikthyrnir, hirvi 12, 87, 227

- Eir, Menglōdin seuralaisneito 203
 Eistla, jättiläisneito 185
 Eldhrimnir, Valhöllin iso kattila 86, 226
 Eldir, Ægirin palvelusmies 127, 128, 236
 Elivagar ('Myrskyiset vedet'), joki äärimmäisessä pohjoisessa 9, 74, 118, 223, 234
 Embla ('Jalava'), ensimmäinen nainen 9, 19, 213
 Eyfura, Arngrimrin puoliso 182
 Eyrimi, kuningas, Hjördisin isä 183, 250
 Eymundr, Venäjän kuningas 180, 249
 Eyrgjafa, jättiläisneito 185
 Fafnir, lohikäärme 182, 222, 250
 Falhofnir ('Vaaleakavioinen'), hevonen 88
 Farmatyr ('Kantamuksen jumala'), Odinn; nimi viittaa runouden siman tuomiseen 92
 Fenrir, susi, Lokin poika 11, 12, 25, 78, 127, 136, 216, 217, 224, 226, 227, 235-238, 251
 Fensalir ('Merisalit'), Friggin asumus 24, 216
 Fili, kääpiö 208
 Fimafengr ('Nopsa ruoan hankkija'), Ægirin palvelusmies 127, 236
 Fimbulthul, joki 87
 Fimbulvetr ('Suuri talvi'), maailmanlopun talvi 12
 Finnir, kääpiö 209
 Fitjungr ('Rikas mies'), henkilönimi 47, 219
 Fjalarr (1), kukko 26, 216, 253
 Fjalarr (2), jättiläinen Suttungr 36, 219
 Fjalarr (3), jättiläinen Skrymir 110, 232
 Fjalarr (4), kääpiö 209
 Fjölkaldr ('Ylen kylmä'), Svipdagrin isästään käyttämä salanimi 195
 Fjölfnir, Odinn 92
 Fjölsvidr ('Etevä taikuri'), Odinn 92
 Fjölsvinnr ('Ylen viisas'), jättiläinen 194-204, 252, 253
 Fjölvarr, soturi, Odinnin kumppani 108, 232
 Fjörgyn ('Maa'), Thorrin äiti, jättiläisnainen 115, 217, 231, 233,

238, 240

Fjörgynn, Odinn 133, 237

Folkvangr ('Sotajoukon kenttä'), Freyjan asumus 84

Forseti, Baldrin poika, jumalten tuomari 84, 226

Fradmarr, soturi 181

Franangrin koski 142

Frar ('Nopsa'), kääpiö 208

Freki ('Ahnas') (1), Odinnin susi 86, 226

Freki (2), soturi 181

Freyja, rakkauden jumalatar 10, 14, 15, 84, 127, 134, 143-146, 148, 149, 177, 178, 187, 188, 214, 226, 236, 237, 240, 249, 251

Freyr, hedelmällisyyden jumala 10, 13-15, 83, 91, 94-96, 99, 102-104, 127, 135-137, 184, 214, 217, 225, 226, 229, 236-238, 244, 249, 250

Friauf, Frodin puoliso 180

Fridr, Menglödin seuralaisneito 203

Frigg, aasatar, Odinnin puoliso 14, 24, 30, 67, 81, 127, 133, 134, 215-217, 222, 225, 237

Frodi ('Viisas'), kuningas 180, 181, 249

Frosti, kääpiö 209

Frægr ('Maineikas'), kääpiö 208

Fulla, Friggin palvelijatar 81

Gagnradr ('Hän jonka neuvot tuovat menestystä'), Odinn 68-70, 222

Gandalf ('Sauvahaltia'), kääpiö 208

Gangleri ('Matkaan väsynyt'), Odinn 91

Garmr, koira, manalan vartija 26, 28-31, 91, 217, 228, 244

Gastropnir ('Vieraan vangitseva'), aita 196

Gautr ('Gootti' tai 'Mies'), Odinn 93, 160, 164, 244

Gefjun, jumalatar 131, 132, 237

Geirrödr, kuningas 81, 82, 92, 93, 225, 227

Geirskögul ('Keihäsottelu'), valkyyria 23

Geirvimul, joki 88

Geirölul, valkyyria 90

Gerdr, jättiläisneito 14, 96-100, 103, 104, 184, 229, 230, 236, 250

- Geri ('Ahnas') (1), Odinnin susi 86, 226
 Geri (2), koira 198, 253
 Gifr ('Ahnas'), koira 198, 253
 Gimle, myytilinen paikannimi 32, 217
 Ginnarr ('Loitsija'), kääpiö 209
 Ginnungagap ('Maagisten voimain täyttämä alkutila'), alkutyhjyys 9
 Gipul, joki 87
 Gisl, hevonen 88
 Gjallar-torvi ('Melun torvi'. Gjöll = melu), Heimdallrin torvi 27, 215, 217
 Gjalp, jätiläisneito 185
 Gjuki, kuningas (burgundikuningas Gibeche 1. Gibica) 183, 250
 Gjöll, joki 88
 Gladr ('Iloinen'), hevonen 88
 Gladsheimr ('Ilon koti'), Odinnin asumuksista tärkein 83, 225
 Glapsvidr ('Hullaannuttamaan tottunut'), Odinn 92
 Gler ('Loistava'), hevonen 88
 Glitnir ('Välkkyvä'), Forsetin asumus 84
 Gloinn ('Loistava'), kääpiö 209
 Gnipahellr, luola manalan edessä 26, 28-31, 217
 Goinn, käärme 89
 Gollinkambi ('Kultaharja'), kukko 26, 217, 253
 Gotthormr, Gjukin poikapuoli 183, 250
 Grabakr, käärme 89
 Grad, joki 88
 Grafvitnir, susi 89, 227
 Grafvölludr, käärme 89
 Greip, jätiläisneito 185
 Grimnir, Odinn 9, 12, 81, 82, 92,
 Grimr ('Tuima'), Odinn 91, 92, 228
 Grimr Auraseppä, soturi 182
 Groa, näkijätär 189, 190, 252
 Gudrun, Gjukin tytär, Sigurdrin puoliso 183, 250
 Gulltoppr ('Kultaharja'), hevonen 88

- Gullveig, näkijätär (kenties Freyja?) 20, 214
 Gunnarr, Gjukin poika, kuningas (burgundikuningas Gundaharius
 †437), 183, 250
 Gunnarr Palkki, soturi 182
 Gunnlöd, jättiläisneito 36, 52, 53, 219
 Gunnr ('Taistelu'), valkyyria 23
 Gunnthorin, joki 88
 Gunnthro, joki 87
 Gyllir ('Kullanvärinen'), hevonen 88
 Gymir (1), jättiläinen 95-98, 100, 137, 184, 229, 238, 250
 Gymir (2), Ægir 127, 236
 Gyrdr, soturi 181
 Göll, valkyyria 90
 Gömul, joki 88
 Göndlir ('Taikasauvainen'), Odinn 92
 Göndul ('Taikasauva'), valkyyria 23
 Göpul, joki 87
 Habrok, haukka 91, 228
 Haddingr, Haddingr-nimisen merikuninkaan jälkeläinen 182
 Haki, soturi 184
 Halfdanr ('Puolitanskalainen'), kuningas 180, 248-250
 Halfr, soturi 181, 250
 Hannarr ('Taitava'), kääpiö 208
 Har ('Korkea', 'Sokea', 'Harmaa') (1), Odinn 92
 Har (2), kääpiö 209
 Haraldr Torahammas, Norjan kuningas 183, 250
 Harbardr ('Harmaaparta'), Odinn 14, 92, 105, 107-116, 231, 233
 Hati, susi 90, 216, 227
 Haugspori, kääpiö 209
 Heidr ('Kunnia', 'Kirkas'), (1) näkijättärien tav. nimitys 20, 214
 Heidr (2), Hrimnirin tytär, jättiläisneito 184, 251
 Heidrun, vuohi 12, 87, 187, 227, 251
 Heimdalr, aasa, jumalten vartija 9, 17, 22, 27, 84, 138, 146,
 165, 212, 215, 217, 226, 230, 237, 238, 240, 245, 251

- Hel, manala, manalan valtiatar 11, 26-28, 77, 88, 89, 101, 102, 141, 154-158, 160, 161, 190, 200, 217, 242, 244, 251, 252
 Helblindi ('Sokea'), Odinn 92
 Heptifili, kääpiö 208
 Herfjotr, valkyyria 90
 Herfodr ('Joukkojen isä'), Odinn 23, 215
 Herjafodr, Odinn 26, 87, 177, 227, 248
 Herjann ('Hävittäjä'), Odinn 24, 91, 215
 Hermodr, soturi 177, 248
 Herteitr ('Sotajoukosta iloitseva'), Odinn 92
 Hildigunnr, Almveigin äiti 180, 249
 Hildisvini, karju 178, 249
 Hildorfr, miehen nimi 106, 231
 Hildir ('Taistelu') (1), valkyyria 23, 90
 Hildir (2), Halfrin äiti 181
 Himinbjörg ('Taivaan turva'), Heimdallrin asumus 84
 Hjalmberi ('Kypäräkantaja'), Odinn 91
 Hjördis, Sigurdrin äiti, Eylimin tytär 183, 250
 Hjörvarðr ('Miekan vartija'), soturi 184
 Hlebardr, jättiläinen 109, 232
 Hledis, papitar 180
 Hlesey, Tanskan saari Læsö 112, 232
 Hlevangr, kääpiö 209
 Hlidskjalf ('Näköalatori'), Odinnin istuin Valhöllissä 81, 94, 229
 Hlif ('Turva'), Menglōdin seuralaisneito 203
 Hlifthrasa ('Turvaa uhkuva'), Menglōdin seuralaisneito 203
 Hlin ('Suojelijatar'), Frigg 28, 217
 Hlorridi, Thor 120, 122, 123, 139, 144, 146, 150, 235, 238, 240
 Hlōdyn, jättiläisnainen, Thorin äiti 30, 217
 Hlökk, valkyyria 90
 Hnikarr ('Kiihottaja'), Odinn 92
 Hnikudr ('Kiihottaja'), Odinn 92
 Hoddmimir ('Aarre-Mimir'), myyttinen henkilönnimi, tuntematon 78

- Horn, joki 190, 252
 Hornbori, kääpiö 208
 Hraudungr, erään merikuninkaan ja hänen jälkeläistensä nimi 81, 183
 Hrid, joki 88
 Hrimfaxi ('Huurreharjainen'), hevonen 70
 Hrimgrímnir, jättiläinen 102, 230
 Hrimnir, jättiläinen 101, 184, 230, 251
 Hrist ('Järkyttävä'), valkyyria 89
 Hroðvitnir, Fenrir-susi 90, 136, 227, 237
 Hrołfr, kuningas 182, 250
 Hroptatyr, Odinn 65, 93, 221
 Hropr, Odinn 32, 83, 137, 217, 225
 Hrossthjofr, jättiläinen 184, 251
 Hrungr, jättiläinen 107, 108, 120, 141, 232, 235, 239
 Hrymr ('Meteli'), jättiläinen 28, 217
 Hrækr, Harald Torahampaan isä 183
 Hrævelgr, kotkanhahmoinen jättiläinen 76, 230
 Hrönn, joki 88
 Huginn ('Ajatus'), Odinnin korppi 86, 226
 Hvedna, Hjórvardrin tytär 184, 250
 Hvedrungr, Loki 30, 217
 Hveralfundr ('Kattilalehto'), myyttillinen paikannimi 24, 216
 Hvergelmir ('Kuohuva kattila'), lähde manalassa 87, 227
 Hymir, jättiläinen 117-125, 135, 234, 235
 Hyndla ('Narttu'), jättiläisnainen 177-179, 187, 188, 248, 251
 Hyrr, linna 202
 Hödr, aasajumala 24, 32, 162, 215-217, 244
 Högni, Gjukiin poika 183, 250
 Höll, joki 88
 Hörvir, soturi 181, 182
 Hoenir, aasajumala 19, 32, 213, 214
 Idavöllr, jumalten asuinpaikka 18, 31, 213
 Idunn, nuoruuden jumalatar, Bragiin puoliso 127, 131, 229, 232, 236, 237

- Ifing ('Raju'), joki 70, 222
 Imdr, jättiläisneito 185
 Imr, jättiläinen 68, 222
 Ingunar-Freyr, Freyr 137, 238
 Innsteinn, soturi 178, 179, 249
 Iri, kääpiö 202
 Isolfr, Olmodrin poika 181
 Ivaldi, kääpiö 91, 227
 Ivarr, soturi 183
 Jafnhar, Odinn 92
 Jalkr ('Ruuna'), Odinn 92, 93
 Jari ('Sotainen'), kääpiö 208, 254
 Jarnsaxa, jättiläisneito 185, 231
 Jörmunrekkr, kuningas (itägoottien kuningas Ermanarik †376) 182, 250
 Jöruvellir, paikannimi (Skånessa?) 208
 Jösurmarr, soturi 181
 Jötunheimar, jättiläisten asuinsijat 18, 27, 94, 96, 229, 240
 Kari ('Tuulenpuuska'), soturi 181
 Kerlaug, joki 88
 Ketill ('Kattila'), Klypprin poika 181, 250
 Kili, kääpiö 208
 Kjalarr ('Ruokkija'), Odinn 92
 Klyppr, soturi 181
 Körmt, joki 88
 Laufey, jättiläisnainen, Lokin äiti 139, 147, 238, 240
 Leiptr, joki 88
 Leirbrimir ('Savijättiläinen'), jättiläinen 196, 253
 Lettfeti ('Kevytaskelinen'), hevonen 88
 Lidskjalftr, kääpiö 202
 Lif ('Elämä'), maailmanlopusta pelastuva nainen 78, 224
 Lifthrasir ('Elämää uhkuva'), maailmanlopusta pelastuva mies 78, 224
 Litr ('Värikäs'), kääpiö 208
 Loddafafnir, miehen nimi, tuntematon henkilö 54-59, 65, 218, 220

- Lodurr, Loki 19, 213
 Lofarr, kääpiö 208, 209
 Loki, Odinnin ottopoika, jättiläissukuinen jumaluus 10-12, 24, 28, 125, 127-145, 147, 164, 186, 202, 213-217, 224, 232, 235-240, 251, 254
 Loni ('Laiskuri'), kääpiö 208
 Loptr, Loki 128, 200, 236. 254
 Lyfjaberg ('Parantamisen vuori'), vuori 202, 254
 Læradr, maailmanpuu? 87, 227
 Lævateinn ('Vahingon oksa'), miekka 200
 Magni, Thorrin poika 79, 106, 115, 224, 231, 233, 235
 Meili, Odinnin poika 106, 231
 Menglöd ('Kaulakoruin loistava'), neito 189, 195, 203-205, 252-254
 Midgardr ('Keskimaaailma'), ihmisten asuinsijat 9, 17, 30, 90, 110, 179, 180, 213, 227, 232, 245
 Midgardsormr, maailmankäärme 11, 235
 Midvitnir, jättiläinen 92
 Mimameidr ('Mimirin puu'), maailmanpuu? 199, 200, 253
 Mimir, myyttillinen henkilö, kenties veden henki? 11, 23, 27, 214, 215, 217, 221, 253
 Miskorblindi, myyttillinen henkilönnimi, tuntematon 117, 234
 Mist, valkyyria 89
 Mjödvitnir ('Medenetsijä'), kääpiö 208
 Mjöllnir, Thorrin vasara 79, 125, 140, 141, 150, 224, 235, 239, 241
 Modi, Thorrin poika 79, 124, 224, 235
 Modsognir, kääpiö 19, 213
 Moinn, käärme 89
 Mundilfari, auringon ja kuun vaunujenajajain isä 73, 222
 Muninn ('Muisti'), Odinnin korppi 86, 226
 Muspellir, jättiläinen? 13, 28, 137, 217, 238
 Myrkvidr ('Synkkä metsä'), myyttillinen paikka 137, 238
 Mögthrasir, ('Lapsia toivova?') myyttillinen, kenties symbolinen

- henkilönnimi 78
 Nabbi, kääpiö 178, 249
 Naglfar, myytillinen laiva 28, 217
 Nali, kääpiö 208
 Nanna, Nökkvin tytär 181, 226
 Nar, kääpiö 208
 Narfi, Lokin poika 142, 238, 242
 Naströnd ('Vainajain ranta'), myytillinen paikka 25, 216
 Nidavellir, myytillinen paikka 25, 216
 Nidhögg, lohikäärme 12, 25, 32, 89, 216, 227
 Nidi ('Tumma kuin uusikuu'), kääpiö 208
 Niflhel, syvä vainajala 11, 77
 Njördr, kasvuillisuuden jumala 10, 14, 76, 84, 90, 94, 103, 104, 127, 134, 135, 148, 214, 223, 226, 229, 232, 236, 237, 238, 240
 Noatun, Njördrin asumus 84, 148, 240
 Nordri ('Pohjoinen'), kääpiö 208
 Nori ('Pätkä'), kääpiö 208
 Nyi ('Uusikuu'), kääpiö 208
 Nyradr, kääpiö 208
 Nytt, joki 88
 Nökkvi, soturi 181
 Nönn, joki 88
 Nörr, yön isä 73, 157, 242
 Nöti, joki 88
 Odinn, ylijumala, aasa 9-11, 13-15, 19, 22-24, 27-30, 51, 53, 60, 61, 67-81, 83-86, 91, 93, 99, 100, 102, 106, 110, 115, 121, 124, 127, 129, 132, 148, 150, 160-164, 184, 212-229, 231, 234-238, 240, 242, 244, 245, 248, 250-253
 Odr, Freyjan aviomies, salaperäinen jumala, kenties Odinn? 15, 22, 187, 214, 251
 Odrörir, runouden sima (tai simakattila) 53, 60, 220, 221
 Ofnir (1), käärme 89
 Ofnir (2), Odinn 93
 Okolnir ('Viilenemätön'), tulivuori? 25, 216

- Omi ('Äänekäs'), (1) Odinn 92
 Omi (2), Arngrimrin poika 182
 Ori, kääpiö 202, 254
 Oski ('Toivottu'), Odinn 92
 Ottarr, soturi 179-184, 188, 248, 249, 251
 Radbardr, soturi 183
 Radgrid, valkyiria 90
 Radseyjarsund, paikannimi 106, 231
 Radsvidr, kääpiö 208
 Randgrid, valkyiria 90
 Randverr, soturi 183
 Rani, Odinn 190, 252
 Ratatoskr ('Porahammas'), orava 89, 227
 Rati, Odinnin pora 53, 219
 Reginleif, valkyiria 90
 Reginn ('Neuvonantaja'), kääpiö 208
 Reifnir ('Hilpeä'), soturi 184
 Rennandi, joki 87
 Rigr ('Kuningas'), Heimdallr 10, 15, 165, 166, 168, 170-172, 174, 212, 245, 247
 Rin, joki 87
 Rindr, jättiläisnainen 162, 190, 216, 244, 252
 Rudr, joki 190, 252
 Sadr ('Tosi'), Odinn 92
 Saga, jumalatar (kenties Frigg?) 83, 225
 Samsey, Tanskan saari Samsö 133, 237
 Sanngetalr ('Totuuden arvaava'), Odinn 92
 Sid, joki 87
 Sidgrani, Odinn 152, 242
 Sidhötr ('Isohattuinen'), Odinn 92
 Sidskeggr ('Pitkäpartainen'), Odinn 92
 Sif, Thorrin puoliso 10, 114, 117, 120, 124, 127, 139, 148, 225, 227, 233, 234, 241
 Sigfödr ('Voiton isä'), Odinn 30, 92, 217

- Sigmundr, kuningas, Sigurdrin isä 177, 248, 250
 Sigtrygg, kuningas 180
 Sigurdr, Sigmundrin poika 182, 250
 Sigyn, Lokin vaimo 24, 142, 216, 238
 Silfrintoppr ('Hopeaharja'), hevonen 88
 Sindri, kääpiö 25, 216
 Sinir ('Jäntevä'), hevonen 88
 Sinmara, Surtrin puoliso? 200, 201, 254
 Skadi, jättiläisneito, Njördrin puoliso 84, 94, 127, 138, 142, 184, 226, 229, 236, 238, 250
 Skafidr, kääpiö 209
 Skeggjöld, valkyyria 89
 Skeidbrimir, hevonen 88
 Skeckill, soturi 182
 Skidbladnir, myytilinen laiva 91, 227
 Skilfingr (1), Skilfingrien (ruotsalaisen?) suvun jäsen 179, 180
 Skilfingr (2), Odinn 93
 Skinfaxi ('Hohtavaharjainen'), hevonen 69
 Skirfir ('Pätkä'), kääpiö 209
 Skirmir ('Säteilevä'), Freyrin käskyläinen 14, 94-100, 103, 104, 225, 229, 236, 238, 240, 250
 Skjöldungr, Skjöldungrien suvun jäsen (kantaisä Skjöldr) 179, 180, 247-249
 Skrymir, jättiläinen 141, 232, 239
 Skuld (1), kohtalotar 12, 20, 213
 Skuld (2), valkyyria 23
 Skurhildr, Skeckillin tytär 182
 Skögul ('Taistelu'), valkyyria 23, 89
 Sköll, susi 90, 227
 Sleipnir, Odinnin 8-jalkainen hevonen 91, 160, 186, 228, 244, 251
 Slidr, joki 25, 88, 216
 Solbjartr ('Päivänkirkas'), Svipdagrin isä 205
 Solblindr ('Auringonsokea'), kääpiö 196
 Strönd, joki 88

- Sudri ('Eteläinen'), kääpiö 208
 Surtr, Tulimaailman hallitsija 11, 13, 27-30, 70, 72, 79, 200, 217, 222, 224, 254
 Suttungr, jättiläinen 52, 53, 102, 158, 219, 220, 230, 243
 Svadilfari, jättiläisen orihevonen 186, 251
 Svafa, Hildigunnrin äiti 181
 Svafnir ('Surmaaja') (1), käärme 89
 Svafnir (2), Odinn 93
 Svafrthorinn ('Sodan melskeessä rohkea'), soturi 195, 253
 Svalinn ('Viilentäjä'), auringon kilpi 90, 227
 Svanr ('Joutsen'), soturi 179
 Svarangr, jättiläinen 111, 232
 Svarthöfði, loitsijain kantaissä 184
 Svasudr ('Lempeä eteläinen'), kesän isä 74
 Svidrir ('Keihäsjumala'), Odinn 92
 Svidurr ('Keihäsjumala'), Odinn 92
 Svipall ('Muuttuvainen'), Odinn 92
 Svipdagr ('Näöltään päivänkirkas'), Groan poika, Menglōdin kosija 189, 190, 194-205, 252-254
 Sviurr, kääpiö 208
 Svöl, joki 87
 Sylgr, joki 88
 Sæfari ('Hiljentäjä'), soturi 179
 Sæhrimnir, karju 86, 226
 Sækin, joki 87
 Sökkmimir, jättiläinen 92
 Sökkvabekkr, Odinnin asumus 83, 225
 Thekkr ('Suositettu') (1), Odinn 91
 Thekkr (2), kääpiö 208
 Thjalfi, Thorrin palveluspoika 112, 233-235
 Thjazi, jättiläinen 84, 109, 138, 139, 184, 226, 232, 236, 238, 250
 Thjodnuma, joki 88
 Thjodrörir, kääpiö 65, 221
 Thjodvarta, Menglōdin seuralaisneito 203

- Thjodvitnir ('Suuri susi'), susi 86, 226
Thora, Dagrin puoliso 181
Thorinn, kääpiö 182, 250
Thorir Rautakilpi, soturi 194
Thorr, Odinnin poika, ukkosen jumala 10, 13, 14, 22, 30, 82, 88, 105-117, 122, 123, 125, 127, 140, 141, 145-148, 151-158, 177, 215, 217, 224-226, 231-235, 238-242, 252
Thrainn ('Uhkaava'), kääpiö 208
Thridi ('Kolmas'), Odinn 91
Thror ('Onnekas'), kääpiö 208
Throrr, Odinn 92
Thrudgelmir ('Kovasti karjuva'), jättiläinen 74, 223
Thrudheimar ('Jyryn koti'), Thorrin asumus 82
Thrudr, valkyyria 90
Thrymgjöll ('Ukkosen pauhu'), veräjä 196, 253
Thrymheimr, Skadi-jumalattaren asumus 84
Thrymr, jättiläinen 144, 145, 148-150, 229, 237, 240
Thudr ('Kirkas'), Odinn 92
Thund, Valhölliä ympäröivä joki 86, 226
Thundr, Odinn 61, 93, 221
Thyn, joki 88
Thöll, joki 88
Tindr, soturi 182
Tyr, sodan jumala 117, 124, 127, 135, 136, 234, 236, 237
Tyrfingr, soturi 182
Udr ('Rakastettu'), Odinn 92
Ulfr ('Susi') (1), Sæfarin poika, soturi 179, 249
Ulfr Avokita, soturi 182
Ulfrun, jättiläisneito 185
Ullr, jousiammunnan jumala 82, 91, 225, 227
Uní, kääpiö 202
Urdr, kohtalotar 12, 20, 53, 190, 205, 213, 214, 220, 252, 254
Vafthrudnir ('Väkevä pauloja'), jättiläinen 8, 9, 67-80, 221, 222, 224, 234, 254

- Vafudr ('Tuulen jumala'), Odinn 93
 Vagr ('Valpas'), Odinn 93
 Valaskjalf, Odinnin asumuksia? (kenties Hlidskjall) 83, 225
 Valfödr ('Vainajain isä'), Odinn 17, 23, 92, 212, 215
 Valgrind, Valhöllin ulompi portti 86, 226
 Valhöll ('Vainajain sali'), Odinnin sali 11, 12, 24, 83, 87, 177, 178, 212, 216, 223, 225, 226, 229, 248
 Vali (1), Odinnin poika 79, 162, 183, 224, 244, 250, 252
 Vali (2), Lokin poika 142, 238
 Valland, Ranska? Wales? Myytillinen paikka? 110, 232
 Valtamr, Odinnin isälleen antama salanimi 161, 244
 Van, joki 88
 Vanaheimr, vaanien asuinsijat 76
 Var, valan jumalatar 150, 241
 Varkaldr ('Kevätkylmä'), Svipdagrin isästään käyttämä salanimi 195
 Varland ('Ihmisten maa'), maa 115, 233
 Varr, kääpiö 202
 Ve, Odinnin veli 9, 133, 237
 Vegdrasill ('Sotaratsu'), kääpiö 202
 Vegsvinn, joki 88
 Vegtamr, Odinnin salanimi 161, 164, 244
 Veigr ('Uhmakas'), kääpiö 208
 Veratyr ('Miesten jumala'), Odinn 82, 225
 Verdandi, kohtalotar 12, 20, 213
 Vestri ('Läntinen'), kääpiö 208
 Veurr, Thor-jumala 119-121, 234, 235
 Vid (1), Vidarrin maa 86
 Vid (2), joki 87, 88
 Vidarr, Odinnin poika 30, 79, 86, 127, 129, 217, 224, 226, 236
 Vidofnir ('Kauaskuuluva'), kukko (Gollinkambi?) 198, 200, 201, 253
 Vidrir ('Sään valtiast'), Odinn 133, 237
 Vidurr ('Hävittäjä'), Odinn 92
 Vigridr, maailmanlopun taistelukenttä 70, 222
 Vili, Odinnin veli 9, 133, 213, 237

- Vilmeidr, velhojen kantaisä 184
 Vin, joki 88
 Vina, joki 88
 Vindalfr ('Tuulihaltia'), kääpiö 208
 Vindkaldr ('Tuulenkylmä'), Svipdagrin salanimi 195
 Vindsvallr ('Tuulenviileä'), talven isä 73
 Vingnir, Thorr-jumala 79, 224
 Vingthorr, Thorr-jumala 143, 152, 240, 242
 Virfir ('Varpu'), kääpiö 209
 Viur ('Viisas'), kääpiö 208
 Vittolfr, tietäjäin kantaisä 184
 Völsungr, kuningas Völungrin jälkeläinen 183, 250
 Vönd, joki 88
 Ydalir, Ullr-jumalan asumus 82
 Yggdrasill ('Yggrin ratsu'), maailmanpuu 11, 12, 19, 27, 88, 89, 91, 212, 213, 220, 227, 238, 253
 Yggr ('Kauhistava'), Odinn 11, 14, 93, 117, 234
 Ylfingr, Ylfingrin suvun jäsen (kantaisä Ulfr) 179
 Ylgr, joki 88
 Ymir, alkujättiläinen 9, 17, 72, 74, 90, 185, 212, 213, 216, 222, 223, 227, 251
 Ynglingr, Ynglingrien suvun jäsen (Kantaisä Yngvi) 14, 180, 237, 238
 Yngvi, kääpiö 209
 Ægir ('Meri'), merenjumala 91, 117, 125-131, 133, 142, 228, 234, 236, 244,
 Ödlingr, kuningas Audin jälkeläinen 180, 183, 249
 Ölmodr, soturi 181
 Örmt, joki 88

